

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

FILOZOFICKÁ FAKULTA

KATEDRA PSYCHOLOGIE

PARTNERSKÁ KOMUNIKACE Z MUŽSKÉHO A ŽENSKÉHO POHLEDU

COUPLE'S COMMUNICATION FROM MEN'S AND WOMEN'S VIEW

Magisterská diplomová práce

Vypracovala: Lenka Minářová

Vedoucí práce: Prof. PhDr. Alena Plháková, CSc.

Poděkování

Děkuji Prof. PhDr. Aleně Plhákové, CSc. za odborné vedení a mnoho cenných rad, dále svojí rodině a blízkým za podporu.

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma: „Partnerská komunikace z mužského a ženského hlediska“ vypracovala samostatně a uvedla jsem všechny použité podklady a literaturu.

V Olomouci 30. 3. 2012

Obsah

ÚVOD.....	5
1. KOMUNIKAČNÍ PROCES.....	6
1.1. „Zdravá“ komunikace.....	6
1.1.1. Verbální komunikace.....	7
1.1.2. Nonverbální komunikace	9
2. PARTNERSKÝ VZTAH.....	11
2.1. Fáze a předpoklady vzniku vztahu	11
2.2. Očekávání partnerů ve vztahu	13
2.2.1. Očekávání žen	14
2.2.2. Očekávání mužů	15
2.3. Nesezdané soužití.....	16
2.4. Manipulace ve vztahu	19
3. KOMUNIKACE V PARTNERSKÉM VZTAHU	21
3.1. Dialog.....	21
3.2. Naslouchání.....	23
3.2.1. Rozdíly v naslouchání mezi muži a ženami	25
3.3. Manipulace v partnerské komunikaci	27
3.3.1. Klamání.....	28
3.3.2. Dvojná vazba	29
3.3.3. Diskvalifikace	30
3.3.4. Sugerování.....	31
3.4. Partnerské konflikty	32
3.4.1. Příčiny vzniku konfliktu	33
3.4.2. Řešení problémů	34
3.4.3. Konstruktivní hádka	37
3.5. Výzkumy v oblasti komunikace	38

PRAKTICKÁ ČÁST

1. CÍLE VÝZKUMU A VÝZKUMNÉ OTÁZKY	41
2. METODOLOGIE VÝZKUMU	42
2.1. Plán výzkumu	42
2.2. Výzkumný soubor	42
2.3. Způsob získávání dat	43
2.4. Způsob sběru dat	46
2.5. Způsob zpracování dat	46
3. VÝSLEDKY	48
3.1. Mužský pohled na partnerskou komunikaci	49
3.1.1. Volný čas	49
3.1.2. Chod domácnosti	50
3.1.3. Finanční hospodaření	52
3.1.4. Řešení problémů	53
3.1.5. Způsob komunikace	56
3.2. Ženský pohled na partnerskou komunikaci	59
3.2.1. Volný čas	59
3.2.2. Chod domácnosti	61
3.2.3. Finanční hospodaření	63
3.2.4. Řešení problémů	64
3.2.5. Způsob komunikace	67
4. ODPOVĚDI NA VÝZKUMNÉ OTÁZKY	70
5. DISKUZE	73
6. ZÁVĚR	78
SOUHRN	79
SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	82
SEZNAM PŘÍLOH	

ÚVOD

Komunikace je základním stavebním prvkem každého vztahu. Intimní vztah mezi dvěma lidmi se neobejde bez vzájemné interakce a způsob, jak spolu partneři komunikují, výrazně ovlivňuje partnerský vztah a velkou měrou se podílí na jeho spokojenosti a stabilitě. Komunikace je dovedností, které se učíme v průběhu celého života. V rodině, v rámci edukace, v přátelství, ve vztazích. Do velké míry jsme ovlivněni primární rodinou. A možná právě proto, že každý máme jinou výchovu, se občas setkáváme s komunikací, která je nefunkční nebo taková, která jednomu s partnerů nevyhovuje. Partneři se každodenně potkávají v situacích, kdy jsou nuceni spolu komunikovat, řešit problémy nebo si jen tak povídat a trávit spolu volný čas. Pokud mezi nimi nefunguje „zdravá“ komunikace, dochází k neshodám a konfliktům, které mohou vyústit až v rozpad vztahu. V průběhu vztahu se partneři učí vycházet jeden s druhým. Je důležité si uvědomit, že máme jedinečný pohled na věc a že stejně tak i náš protějšek věci vnímá a nahlíží na ně jiným způsobem. To vše potom tvoří ucelený celek, jakousi výbavu, s kterou ve vztahu disponujeme. Každý jsme nabyli jiné zkušenosti a v rámci výchovy a mnoha jiných faktorů máme svůj pohled na způsoby komunikace a chování v různých situacích. Možná i to je důvodem mnoha nedorozumění a neshod mezi lidmi. Mnozí autoři tvrdí, že právě úroveň komunikace ovlivňuje kvalitu a hloubku vztahu. V této diplomové práci se budeme věnovat komunikaci v partnerském vztahu, zejména se zaměřením na rozdíly ve způsobu komunikace mužů a žen. Budeme snažit postihnout rozdíly v komunikaci a nahlížení na oblasti společného soužití mezi muži a ženami žijícími v nesezdaném soužití. Poukážeme na některé rozdílné aspekty komunikace mezi partnery. Zaměříme na vývoj partnerského vztahu, na rozdílné nahlížení mužů a žen při vstupu do vztahu, pokusíme se objasnit problematiku nesezdaného soužití a budeme se dále soustředit na základní aspekty komunikace mezi partnery. Pokusíme se popsat znaky funkční komunikace a objasníme některé rozdíly v náhledu na komunikaci z pozice mužů a žen. Empirickou část bude tvořit kvalitativní výzkum provedený s pěti páry žijícími v nesezdaném soužití, jehož cílem bude zaměřit se na oblasti společného života a poukázat na případné rozdíly v komunikaci mužů a žen.

1. KOMUNIKAČNÍ PROCES

„Nelze nekomunikovat“ Paul Watzlawick

Komunikace je základním prvkem jakéhokoliv vztahu. V každé situaci druhým lidem něco sdělujeme. S okolím komunikujeme neustále, i když zrovna nic neříkáme. Už když někam vejdemo, tak s ostatními lidmi komunikujeme naším pohledem, tím, jak vypadáme, co máme na sobě, jaký zaujímáme postoj, jak druhé pozdravíme. A i oni s námi komunikují tím, že nás pozdraví, podívají se na nás, tím, že nám dají najevo svůj zájem nebo nezájem. Komunikaci lze chápat jako proces předávání informací od člověka k člověku, jehož prostřednictvím je možné sociální jednání (Bednaříková, 2006).

1.1. „Zdravá“ komunikace

Dle Vybírala (2000), Křivohlavého (1988) a dalších mezi základní charakteristiky zdravé komunikace mezi lidmi patří bezprostřední reakce, snaha o přizpůsobení se slovníku druhého člověka, princip vzájemné komunikace, kdy všichni aktéři komunikace mají možnost se vyjádřit, dále také zájem o druhé, který můžeme dávat najevo např. pozorným nasloucháním. Zdravě komunikující jedinec by měl mít tyto vlastnosti, resp. dovednosti:

- nebrání se kompromisům
- hodnotí až po vyslechnutí celé informace
- je otevřený ke změnám a novým řešením
- nediskvalifikuje partnera
- nemanipuluje s druhými
- umí regulovat a strukturovat komunikaci
- nezamlouvá, nelže, neodbíhá od tématu

Podle Klenkové (2006) lze komunikaci chápat jako složitý proces výměny informací, jehož základem jsou 4 prvky, které se navzájem ovlivňují:

- komunikátor – osoba, od níž odchází sdělení
- komunikant – osoba, jež ono sdělení přijímá a nějak na něj reaguje
- komuniké – obsah daného sdělení
- komunikační kanál – způsob, jímž je daný obsah sdělován

Komunikace plní mnoho funkcí. Mimo funkce informativní, zábavní, instruktážní, může jít také o funkci přesvědčovací. Na této rovině se může jednat buď o vědomé přesvědčování anebo o zcela nevědomé působení, kdy už jen samotná komunikace s druhým člověkem přispívá ke změně našich názorů, postojů a k celkovému ovlivnění. „Dojde-li k setkání člověka s člověkem, dojde nejen k výměně informací, ale i k výměně pohledů, a to na sebe navzájem i na určitou věc. Dojde také k naznačení postojů a přístupů k tomu či onomu, k výměně názorů a představ, často i ke konfrontaci a k určitým posuvům v tom, jak se člověk na to či ono dívá, jakou má o tom představu, co si o tom myslí, jaký má dojem, názor atp. Obecně o celém souboru těchto změn a jejich navozování hovoříme, používáme-li termín „ovlivňování““ (Křivohlavý, 1988, s. 190). Komunikací s druhými lidmi se také utvrzujeme o sobě samém. Pomáhá nám to k upevnění představy o sobě a v utváření zdravých a pevných vztahů s druhými lidmi (Nichols, 2005).

S druhými lidmi komunikujeme nejen slovy vyjádřenými v řeči pomocí slovních obrátů a vět, ale i způsobem, který je tichý, beze slov. Gesty, pohyby těla či výrazem tváře můžeme druhému vyjádřit, co cítíme, myslíme a co „máme na srdci“. Lidskou komunikaci tedy lze dělit na verbální a neverbální.

1.1.1. Verbální komunikace

Do verbální komunikace spadají všechny procesy komunikace, které se uskutečňují pomocí mluvené nebo psané řeči. „Verbální komunikace (jazyková) je procesem výměny

informací mezi lidmi, prostřednictvím soustavy zvukových nebo grafických znaků, nazývané jazykem“ (Podgórecki, 1998, s. 227).

Základem pro verbální komunikaci je řeč. Klenková (2006) uvádí, že řeč je specificky lidskou schopností. Jedná se o vědomé užívání jazyka, jakožto složitého systému znaků a symbolů ve všech jeho různých formách. Řeč slouží ke sdělování myšlenek, pocitů, přání. Tato schopnost není vrozená, ale získáváme ji od narození pomocí verbálního kontaktu s okolím.

Hlavním znakem verbální komunikace je předávání významů. Podgórecki (1998) vychází z toho, že partneři během komunikace používají celou řadu znaků, kterým přisuzují různé významy. A proto je velmi důležité, aby lidé přisuzovali stejným znakům stejný význam. Slova mohou mít význam lexikální (denotativní) anebo emocionální (konotativní). Umožňují tedy označování, ale mohou také vyvolávat emocionální reakce (Nakonečný, 1999).

Dle Výrosta a Slaměníka (2008) probíhá verbální komunikace minimálně po dvou významových liniích. A to po tématické (obsahové) linii - o čem se mluví, a linii interpretační - jaký výklad - smysl tématu komunikující lidé přikládají.

Jednou ze základních forem komunikace mezi partnery je rozhovor. Lidé spolu komunikují za nějakým účelem, vstupují do komunikace s cílem, který může mít mnoho různých podob. Nakonečný (1999) uvádí, že lidé vstupují do rozhovorů nejen aby navázali kontakt a získali informace, ale také, aby se ujistili ve svých postojích, zapůsobili na druhé, aby si opatřili podněty k stimulaci, když se nudí a z mnoha dalších důvodů. Komunikace prostupuje všemi částmi lidského života a je stavebním prvkem partnerského vztahu. „ Sociální kontakty, dokonce i milostné vztahy, jsou závislé na vysokém stupni schopnosti jazykové výměny a jazykového sebezpředstavení, rozhovoru, diskuse, slovní hádky, pomluvy apod., zaujímají v lidském sociálním životě centrální pozici“ (Klenková, 2006, s. 29).

Při verbální komunikaci hrají důležitou složku také paralingvistické faktory jako je tempo řeči, hlasová intonace (například ironie), pomlky, emocionální zabarvení hlasu (může značit například rozrušení). Verbální komunikace je vždy doprovázena komunikací neverbální (Vybíral, 2000)

1.1.2. Nonverbální komunikace

Neverbální, neboli mimoslovní komunikace je zprostředkována pohyby těla, gesty, mimikou, kvalitou hlasu, pauzami v řeči, doprovodnými zvuky jako je smích nebo bručení a dále také vzdáleností, čichovými a dotykovými vjemy, oděvem (Hartl, 2004).

Dle Křivohlavého (1988) neverbálně komunikujeme, často aniž bychom si to uvědomovali, a to na několika rovinách:

- gesty, pohyby hlavou a dalšími pohyby těla
- postoji těla
- výrazy tváře (mimikou)
- pohledy očí
- vzdáleností a zaujímáním prostorových pozic
- tělesným kontaktem
- tónem hlasu a dalšími neverbálními aspekty řeči
- oblečením, zdobností, fyzickými a jinými aspekty vlastního zjevu

Jedním z hlavních způsobů neverbální komunikace jsou gesta. Jimi nejen symbolicky nahrazujeme slova, ale také ilustrujeme řečené, regulujeme naši řeč nebo se pomocí nich adaptujeme na vzniklou situaci. „Gesta jsou mlčenlivá slova“ (Vybíral, 1999, s. 66).

Význam neverbální komunikace je po stránce kognitivní hlavně názorný a smyslově vnímatelný, nikoliv pojmový a abstraktní. Nejčastěji se jedná o vyjádření vlastního emocionálního stavu. Potlačit některé neverbální projevy, zejména ty, které jsou spjaté s emočním doprovodem, je velmi těžké, v mnoha případech až nemožné (Výrost, Slaměník, 2008).

Každý neverbální signál má svůj význam, něco značí. Někdy velmi ilustrativně označí to, co chce vyjádřit, a pak mu lze téměř jednoznačně rozumět. „Významy neverbálních znaků jsou podmíněny kulturou, dobou, sociální skupinou i prostředím“ (Vybíral, 1999, s. 68).

Neverbální komunikace plní mnoho funkcí a je doplněním verbální komunikace. Různými formami ji může nahrazovat, zvýrazňovat, měnit její význam nebo jí úplně odporovat. Velice důležitou roli hraje také v konfliktních situacích, zejména tam, kde při komunikaci je silný emocionální doprovod (Křivohlavý, 1973).

Za neverbální komunikaci se považují spontánní a neregulovatelné projevy vnitřních dějů, emočních stavů a osobnostních vlastností. Neverbální sdělení je tedy v podstatě odrazem těchto projevů.

Za stavební kameny neverbální komunikace se považují tzv. neverbální klíče, které nesou informaci, jsou jakýmsi vyjádřením emocí. Podávají nám různé druhy informací, které souvisí s náladou, názorem, hodnotami a osobnostními charakteristikami jedince. Pokud se budeme snažit být v kontaktu s lidmi pasivní, právě tyto neverbální klíče budou mluvit za nás (Salamonová, 1993).

Dle Vybírala (2000) se může jednat o tyto funkce neverbálního komunikování:

- podpora řeči (regulace jejího tempa, zdůraznění vysloveného)
- nahrazení řeči (symbolizování)
- vyjádření emocí
- vyjádření interpersonálního postoje (pochyby, naléhání)
- sebeprezentace

„V dorozumívacím procesu ovlivňují neverbální signály mluvčího pětikrát silněji než slova. V případě, kdy jsou verbální a neverbální sdělení rozdílná, verbální jsou považována za falešná“ (Podgórecki, 1998, s. 235).

2. PARTNERSKÝ VZTAH

2.1. Fáze a předpoklady vzniku vztahu

Dobrý partnerský vztah je bezpochyby jednou ze základních opor kvalitního a plnohodnotného života. Je těžké vymezit, co by takovýto vztah měl obsahovat a určit jeho podobu už je zcela nemožné. Stejně tak jako je těžké vymezit, jak vztah vzniká. Partnerský vztah prochází už od samého počátku velkými změnami a neustále se vyvíjí. Počáteční stádia zamilovanosti plné velkých očekávání a intenzivních citů, kdy přes růžové brýle vidíme vztah i partnera krásného, ideálního a často jako toho pravého pro život, mohou rychle opadnout. A buď je tímto vztah ukončen, anebo se posouvá někam dále a přichází další etapy vztahu. Každá tato etapa je jiná a je spjata jak s příjemnými pocity a zkušenostmi, tak s úskalími. Venglářová (2008) a Matějková (2007) popisují tyto fáze vztahu:

- zamilovanost – tato prvotní fáze trvá 2 maximálně 3 roky, je charakteristická počáteční přitažlivostí, nadhodnocováním kladných vlastností druhého a přehlížením jeho chyb a nedostatků, období plné euforie a štěstí, kdy hýříme dobrou náladou. Lidé spolu tráví každou minutu svého času, navzájem se poznávají, často zaslepeni silným citem a pod vlivem hormonů u partnera tolerujeme i to, co by nám v jiné situaci vadilo.
- láska – přichází po odeznění zamilovanosti, dochází k přeměně silného citu do podoby „slučitelné s normálním životem“, je to již trvalý cit, který se projevuje pocitem přijetí a bezpečí a zároveň to poskytujeme i druhému. Partneři jsou ve vztahu spokojeni, zažívají radost a uspokojují si citové i tělesné potřeby, rozvíjí svoji osobnost.
- přátelství – je to cit, který přichází až po 18-20 letech partnerství, partneři se navzájem už dobře znají, starají se spolu o chod domácnosti, pečují společně o děti, vědí, co od druhého mohou čekat, respektují i svoje slabé stránky, prožívají klidný trvalý cit, v kterém nechybí důvěra, porozumění, oddanost a bezpečí.

V žádném stabilním a kvalitním partnerském vztahu by neměla chybět tolerance, intimita, vzájemná blízkost, pocit bezpečí, společné sdílení hodnot, emocionální otevřenost, sexuální přitažlivost, oddanost partnerovi, vášeň a v neposlední míře hlavně

láska. Nakonečný (1999) chápe lásku jako specifický lidský vztah, jež má několik forem. Za nejtypičtější druhy lásky považuje lásku mateřskou, altruistickou a erotickou lásku (erós). K lásce se často musí dospět, není to „jednorázový cit“. Fromm (1997) ve své knize říká, že lásce je potřeba se učit. Že to není pouze jakýsi pocit, ale že jde o druh umění, kterému se člověk učí dlouhá léta. Pevný vztah se postupně vytváří a stejně jak náhle by mohl začít, tak náhle může také skončit. Pokud vztah nefunguje tak jak má, může pouhá maličkost být důvodem k rozpadu vztahu. Proto je potřeba budovat pevný partnerský vztah, založený na dobrém poznání a porozumění druhé osobě.

V roce 80. letech Robert Sternberg předložil trojúhelníkovou teorii lásky, podle níž jsou součástí lásky 3 složky, které lze uspořádat do trojúhelníkového modelu (Kratochvíl, 2009). Jsou jimi intimita, vášeň a závazek (rozhodnutí, oddanost). Intimita („hřejivá“ komponenta) zahrnuje pocity blízkosti, spojení, důvěry, sdílení důvěrných informací, poskytování podpory, ocenění partnera, intimní komunikaci. Vášeň („horká“ komponenta) je spojena s vysokou psychickou aktivací, s tělesnou přitažlivostí, je vyvolaná především fyzickou atraktivitou a sexuální touhou, vede k sexuálnímu uspokojování, je zdrojem mnoha intenzivních pocitů, jak kladných, tak záporných. Oddanost („chladná“ komponenta) bývá také označována jako závazek, rozhodnutí. Sternberg rozlišuje dva aspekty. Krátkodobý a dlouhodobý. Z hlediska krátkodobého se jedná o rozhodnutí osoby milovat svého partnera. Dlouhodobý aspekt je odhodláním tuto lásku udržet a zůstat s partnerem. Všechny aspekty, ač jsou důležité, v průběhu vztahu podléhají změnám a liší se jejich role. Intimita a vášeň v počátcích vztahu narůstá (vášeň velmi rychle) a postupně klesá, zatímco závazek narůstá pozvolna a u stabilních vztahů by měl dlouhodobě setrvávat na vysoké úrovni (Sternberg, 2001). V rámci této teorie Sternberg popsal, že kombinací jednotlivých komponent, vznikají různé druhy lásky. Pokud není přítomna ani jedna komponenta, není ve vztahu přítomna ani láska. Pokud ve vztahu panuje pouze vášeň, hovoří o pobláznění. O přátelství se jedná ve chvíli, kdy je ve vztahu přítomná pouze důvěrnost. Pokud ve vztahu nacházíme jen závazek (oddanost) hovoří o „prázdné“ lásce. Romantická láska vzniká spojením důvěrnosti a vášně. Spojí-li se intimita a oddanost, hovoříme pak o lásce partnerské, která je základem trvalého přátelství. Kombinace vášně a oddanosti, bez důvěrnosti, pak vytváří lásku bláhovou, pošetilou (osudovou). Příkladem jsou hollywoodské filmy, kde se dva potkají, hned se do sebe zamilují, vezmou se, aniž by

se navzájem znali. Pokud jsou ve vztahu přítomny všechny tři komponenty, hovoří o ‚dovršené‘ nebo ‚kompletní‘ lásce.

2.2. Očekávání partnerů ve vztahu

Každý člověk má určitá očekávání, s kterými vstupuje do partnerského vztahu. Tato očekávání mohou mít charakter souboru vědomostí, dovedností, projevů chování, žádoucích vlastností a schopností. Sonet (1995) ve své knize popisuje několik typických očekávání, která jsou charakteristická pro muže a ženy. Očekávání muže – v oblasti fyzického půvabu muži touží mít vedle sebe krásnou partnerku. Nelze jednoznačně určit nějaká všeobecná měřítka krásy, ale je důležité, aby byla žena fyzicky přitažlivá pro svého partnera. Kromě fyzické krásy si muž také cení morálních hodnot a chování partnerky. Vzhledem k rozdílné komunikaci obou pohlaví často dochází k typickým konfliktům vycházejících z nepochopení si, popř. z ‚komunikačního šumu‘. A v těchto případech muži očekávají, že žena vysvětlí svoje nálady a pohnutky. Očekávání ženy – žena od muže očekává, že se jí stane jistotou, nemá ráda pochybnosti, potřebuje cítit pocit bezpečí, klidu, ve správné chvíli obejmout a vyjádřit něhu. Partnerka od muže očekává, že ji bude poslouchat a naslouchat jí. Potřebuje od muže jistou dávku pozornosti věnovanou zejména její osobě.

Lidé si hledají partnery z mnoha důvodů. I když poslední trend stále častěji hovoří o singles, věřím tomu, že partnerský svazek má stále vysokou hodnotu. Přírodní zájmy jsou pak jasné nad míru. Udržení rodu vyžaduje nejen rozmnožovací proces, ale i proces vývoje vztahu dvou lidí na úrovni duchovní. A s tímto je úzce spojené očekávání při výběru partnera.

„Některá očekávání mají zdravé, racionální jádro. Směřují k získání stability a dobrého životního prostoru pro člověka, který vstupuje do vztahu. Některá očekávání jsou ovlivněna modelem soužití rodičů, což nese i svá nebezpečí.“ (Venglářová, s. 2008)

Lidé svoje partnery hledají z mnohých důvodů. Na výběru se odráží sdílení společných hodnot, společných zájmů, trávení volného času a to vše je zastřešeno nějakým očekáváním. Očekáváním toho, co bychom od partnera chtěli nebo toho, co od něj

vyžadujeme. A stejně tak, jak se ženy a muži navzájem liší, liší se i jejich očekávání, s kterými přicházejí do vztahu. Stanislav Kratochvíl je ve své knize (2009) popisuje s lehkou nadsázkou následovně.

2.2.1. Očekávání žen

Posedět a popovídat (popo)

Duševní porozumění (dupo)

Vycítit, co žena potřebuje (vypo)

Vyjadřovat lásku celým svým životem (vyce)

„Žena má potřebu sdílet své zážitky, projevit své pocity, mluvit o nich a získat k tomuto sdělování pozorného posluchače a jeho kladnou odezvu“ (Kratochvíl, 2009, s. 105). Žena má větší potřebu sdílet navzájem co cítí, co prožívá, to co se jí událo během dne. To samé často očekává i žena od svého partnera. Žena neočekává, že jí muž bude dávat rady a navrhnout řešení, ale očekává sdílení, pochopení a vcítění se. Každá žena potřebuje mít pocit sdílení. Aby s ní partner sdílel radosti i strasti.

Manželé Peassovi ve svých knihách radí mužům jak reagovat na ženino povídání o problému. Muž se má ženy zeptat: „chceš, abych tě poslouchal jako muž nebo jako žena?“ Pokud řekne, že chce, aby ji poslouchal jako žena, muž má jen poslouchat a dodávat ženě odvalu. Pokud chce, aby ji poslouchal jako muž, tak může navrhnout řešení jejího problému. Při těchto někdy až dost humorných nadsázkách vychází z předpokladu, že ženy očekávají v komunikaci něco jiného než muži. Při sdílení problémů chtějí, aby jim někdo naslouchal a porozuměl a ne dával rady a řešení jejího problému (Pease, 2004).

Duševním porozuměním Kratochvíl myslí to, že žena může bez obav a otevřeně partnerovi sdělovat i sdílet s ním veškeré pocity, prožívání, názory. Od muže očekává naslouchání a porozumění tomu, jak to cítí. Také pochopení pro chyby, selhání nebo neúspěch. Vyšším stupněm pak rozumí, když muž vycítí, co žena potřebuje, aniž by mu žena něco říkala. Vycítí a zajímá se o to, co je potřeba udělat. Vyjadřování lásky celým

životem pak v sobě rozprostírá všechna předchozí očekávání. Muž má ženu zahrnovat láskou a pozorností celým svým bytím a žena to má z něj vycítit.

2.2.2. Očekávání mužů

Kratochvíl (2009) ve své knize dále popisuje i očekávání, s kterými přichází do vztahu muži.

Uvařeno, uklizeno (uu)

Sex, kdykoliv se mu zachce (seza)

Obdiv stále (osta)

Nezatěžovat starostmi (nesta)

Muž tímto očekává nejen, že bude mít doma uvařeno a uklizeno, ale myslí tím také příjemné domácí pohodlí, atmosféru. Žena mu má být „k dispozici“, kdykoli bude potřeba. Bude mít snadno dostupné, co potřebuje, včetně sexuální aktivity. Dalším typickým očekáváním je obdiv. Muž si přeje, aby ho žena obdivovala, téměř na každém kroku. Za práci v zaměstnání i doma, za roli otce. Za jeho vlastnosti chytrého, úspěšného, citlivého muže. Na druhé straně neočekává zaúkolování a přehnané zahrnování starostmi, například s chodem domácnosti.

Sám Kratochvíl toto rozdělení uvádí jako humorné a s dávkou nadsázky. Je potřeba ho takto brát, ale na druhou stranu se zamyslet nad tím, do jaké míry jsou tato očekávání reálná a objevující se v každodenním životě. Mně samotné se zdají již poněkud přežitá. Žena má být pro muže vždy k dispozici, starat se o domácnost, u toho ho stále obdivovat a pokud možno ho ani neinformovat, natož s ním sdílet svoje starosti. Ženy mi přijdou vyličený jak slabší bytosti, které touží jen po tom, aby je muž bezmezně miloval, naslouchal u kávy jejich dlouhému povídání a vždy rozpoznal na co právě myslí, protože jinak budou smutné. Mně osobně takovéto rozdělení přijde poněkud humorné a úsměvné. Nemyslím si, že by ženy a muži očekávali od partnera zrovna takovéto vlastnosti. Myslím, že každý muž si čas od času přeje, aby ho žena bezmezně obdivovala, a každá žena si

občas posteskuje, že její muž nevycítil to, co ona zrovna chtěla, aniž by se mu o tom alespoň zmínila. Spíše si ale myslím, že se jedná o jakási občasná přání než o očekávání, s kterými vstupujeme do vztahu a posléze jsme zklamáni tím, že je partner nesplňuje.

2.3. Nesezdané soužití

Ve vztazích mezi partnery došlo v posledních dekádách k posunu a výrazným změnám. Zejména v nahlížení na samotný vztah a hodnoty v něm. Mladí lidé, a nejenom ti, přicházejí do vztahu s jinými motivy a očekáváními. Došlo k výraznému posunu rolí, žebříčku hodnot a celkového postoje k životu a k posunu v představách o tom, jak vypadá spokojený a plnohodnotný život. Ženy už se jsou schopny uživit samy, často nejsou závislé na svém partnerovi a dávají přednost kariéře před výchovou dětí a životem v domácnosti. Muži se začínají starat o děti a podílejí se i více na chodu domácnosti, často jsou to muži, kteří zůstávají doma s dětmi na mateřské dovolené, zatímco ženy chodí do práce. Obecně došlo k velkému uvolnění společenských norem a více se klade důraz na to, aby partneři byli spokojeni se svým životem, seberealizovali se a osobnostně se vyvíjeli. Možná i z těchto důvodů je mnohem vyšší rozvodovost než dříve a manželství tak už není zárukou bezpečí a jistoty, že nás partner nebo partnerka neopustí. Pravděpodobně díky tomuto se mnohem častěji setkáváme s lidmi, kteří spolu žijí „na hromádce“.

Nesezdané soužití je taková forma soužití, kde nedošlo k sňatku, tudíž oficiálnímu stvrzení partnerského vztahu. Dá se popsat jako soužití, kdy pár spolu žije a bydlí ve společné domácnosti. Partneři společně hospodaří, aniž by uzavřeli manželství (Vymětalová, 2000). Tato forma soužití bývá někdy označována jako kohabitace. Takto se označuje stav, „kdy spolu dvojice žije v sexuálním vztahu, aniž jsou manželi“ (Giddens, 1999, s. 179). S kohabitací se stále častěji setkáváme jako s alternativní formou k rodinnému a partnerskému životu, která pro partnery představuje relativně dlouhodobou formu života, v rámci které i společně vychovávají děti (Vohlídalová, 2010). Setkáváme se s ní také více u lidí, kteří jsou spíše liberální a nezastávají typické rozložení rolí ve vztahu. „Kohabitace jsou přirozeně preferovaným typem partnerského soužití pro lidi liberální, rovnostářské, pro lidi, kteří se odklánějí od tradičních představ o dělbě partnerských rolí“ (Kreidl, 2010, s. 97). Označování nesezdaného soužití jako „kohabitace“ nám připadá

poněkud pejorativní. V definicích slova kohabitace nacházíme výrazně zdůrazněn a upřednostňován sexuální aspekt, který podle našeho názoru není specifickým nesezdaného soužití.

Kratochvíl (2009) definuje nesezdané soužití jako „společné hospodaření a společné bydlení bez uzavření manželství“. Častěji se objevuje u mladých lidí, u kterých se očekává, že se jedná o přechodnou dobu před uzavřením manželství, kdy se partneři takto připravují na další etapu svého života a tento způsob soužití je jakousi zkouškou, předstupněm manželství. Někteří lidé avšak volí nesezdané soužití jako celoživotní formu partnerství, která přetrvává i v budoucnosti a partneři nechtějí uzavřít manželství a vyhovuje jim to tak (Fialová, 2000). Takovéto volné soužití koresponduje s manželstvím, partneři se v něm potýkají s podobnými problémy, řeší podobné otázky a oblasti soužití jako v manželství.

Nesezdané soužití jakožto „soužití dvou jedinců opačného pohlaví ve svazku podobném manželství bez formálního uzavření sňatku“ (Maříková, Petrusek, & Vodáková, 1996, s. 1190) autoři považují za relativně nový jev, který se začal v západních zemích objevovat až od 60. let. V důsledku četnosti takového soužití klesá sňatečnost, zvyšuje se věk mužů a žen, kteří vstupují do manželství a také se rodí větší počet dětí mimo manželství (Maříková, Petrusek, & Vodáková, 1996).

V poslední době vzrostl zájem o tuto problematiku a objevilo se mnoho studií, které se zabývají srovnáváním a rozdíly mezi manželstvím a nesezdaným soužitím. V rámci studií se srovnávaly například rozdíly v hospodaření, ve vzdělání, v žebříčku hodnot a tak dále. Uvádíme jen některé z nich.

Hamplová (2003) se zabývala souvislostí mezi vstupem do manželství a vzděláním. Výsledky naznačují, že vztah mezi vzděláním a uzavřením sňatku lze vysvětlit délkou studia. Vzdělanější lidé vstupují do manželství méně, ale hlavním faktorem je délka studia. „Mezi roky 1989 a 2000 poklesl celkový počet uzavíraných manželství o třetinu (z 81 na 55 tisíc), průměrný věk svobodné nevěsty vzrostl z 21,8 na 26,5 let a průměrný věk svobodného ženicha z 24,6 na 28,9 let“ (Hamplová, 2003, s.9). Výsledky naznačují, že ač je patrný rozdíl v četnosti vstupu do manželství u vzdělanějších lidí, mizí v okamžiku ukončení studia. Z toho vyplývá, že mladí lidé uzavírají manželství častěji po ukončení studií, v jejichž průběhu častěji žijí svobodně nebo v nesezdaném soužití.

Další studie se zaměřila na rozdíly v hospodaření s penězi. Výsledky ukazují, že v nesezdaném soužití je méně časté sdílení společných příjmů a výdajů (Chaloupková, 2006 in Kreidl, 2010).

Demografická statistika ČSÚ uvádí, že v posledních letech je patrný přesun prvních sňatků do vyššího věku snoubenců a snižuje se i jejich intenzita, což podtrhují míry prvosňatečnosti. V roce 2010 byly nejvyšší míry zjištěny u věkové kategorie 25-29 let, v roce 1993 to bylo o pětiletou kategorii níže, tedy 20-24 let (<http://www.czso.cz/>).

V průběhu minulých desetiletí došlo ke změnám v počtu nesezdaných soužití. Například v roce 1930 bylo u nás 40 tisíc nesezdaných soužití, v roce 1991 to bylo 85 tisíc a počet vzrostl na 125 tisíc v roce 2001. Většina obyvatel žijících v nesezdaném soužití je starších 35 let a na rozdíl od ostatních zemí Evropy v nich žijí spíše lidé ve věku nad 35 let. Z demografických šetření je patrné, že od roku 1991 do roku 2001 došlo k lehkému snížení věkové kategorie žijící v nesezdaném soužití (www.demografie.info.cz).

„Nesezdané soužití v současnosti upřednostňují nejen mladí lidé, ale také jedinci ve středním a starším věku, zejména po rozvodu nebo ovdovění. Častěji dochází k vytvoření nového partnerského svazku se společným soužitím nesezdaného páru než k uzavírání nového manželství“ (Kratochvíl, 2009, s. 144). Důvodem může být zklamání z předchozího manželství a obava z uzavření dalšího. Otázkou stále zůstává, zda nesezdané soužití je stabilnější než manželství. Seltzer (2000) uvádí, že nesezdané soužití je v porovnání s manželstvím daleko méně stabilní formou partnerského vztahu. Důvodem pro takové tvrzení může být i to, že lidé vidí rozvod jako daleko složitější formu ukončení vztahu. Manželství je více oficiální, zatímco při nesezdaném soužití se hovoří pouze o rozchodu. Myslíme si však, že nesezdané soužití může plně korespondovat s manželstvím, a to se všemi jeho výhodami i nevýhodami, vznikají v něm stejné vazby, ať už citové nebo materiální a partneři řeší obdobné problémy. Stejně tak i ukončení těchto vztahů může být bolestivé, a co se týče rozdělení majetku, tak v případě nesezdaného soužití možná i více problematické. U nesezdaného soužití neexistuje žádná právní ochrana, která by zabezpečovala rozdělení majetku a pokud mezi rozcházejícími se partnery nedojde k dohodě, většinou majetek získá ten silnější, vypočítavější (Novák, & Průchová, 2007).

2.4. Manipulace ve vztahu

S pojmem manipulace se většinou setkáváme ve spojitosti s negativním významem. Určitá míra manipulace je běžná v každém vztahu. Ale v pořádku je to jen do té míry, pokud takovéto chování neškodí jednomu z partnerů.

Je potřeba rozlišovat mezi manipulativním chováním a manipulativní osobností. Manipulativní chování čas od času použije ve vztahu každý z nás. Při prosazení svých zájmů, když chceme druhého o něčem přesvědčit. Na rozdíl od manipulativní osobnosti takovýmto jednáním nechceme nad druhým vládnout a manipulovat s jeho chováním a emocemi, využívat ho ve svůj prospěch.

Rodná uvádí, že „manipulativní osobnost je člověk, který využívá našich dobrých vlastností, snahy pomoci, všeobecně sdílených přesvědčení a dobrých úmyslů k tomu, aby ovlivňoval naše chování a naše citění, a to trvale. Zisk, který mu z toho plyne, má pro jeho osobnost zásadní význam – podrobováním si a ponižováním ostatních si potvrzuje svůj (narušený) pocit vlastní hodnoty“ (Rodná, 2011, s. 20).

Nejčastější citové vydírání v rovině vztahu dle Pokorného (2002) probíhá skrytě. Vztah s manipulátorem se postupně a nenápadně vychyluje od normálu. Zpočátku se všechno zdá nepodstatné a malicherné a postupně se vynořují věci, jež zásadně zasahují do životních názoru a postojů manipulující osobnosti. Dochází k narušení osobní rovnováhy a spokojenosti dotyčné osoby.

Manipulátor obvykle není schopen dlouhodobě udržet dobrý, harmonický partnerský vztah. Často se vztah s manipulátorem na veřejnosti projevuje hádkami, ústí rozchodem nebo rozvodem. V opačném případě ve vztahu vládne tíživý pocit, kterého si okolí ani nemusí všimnout (Nazare-Aga, 1999). Často manipulátor omezuje partnera v udržování kontaktu s jeho přáteli, které může vést až k úplné izolaci partnera a na druhé straně mu často vytýká, že nemá dostatek přátel a je na něm závislý.

Pospíšil (2008) uvádí, že mezi nejčastější metody a postupy manipulace ve vztahu patří:

- přenášení zodpovědnosti na partnera
- ztrapňování partnera

- upozorňování na partnerovy nedostatky před ostatními lidmi
- poučování partnera
- upozorňování partnera na závislost na jeho osobě
- zveřejňování před ostatními věci, které by dotyčná osoba zveřejnit nechtěla
- dořikávání partnerových myšlenek.

3. KOMUNIKACE V PARTNERSKÉM VZTAHU

Komunikace je jedním ze základních aspektů partnerského vztahu. Způsob komunikace mezi partnery se odráží na kvalitě vztahu, jeho stabilitě a spokojenosti partnerů.

3.1. *Dialog*

Dialog by měl být základní složkou partnerského vztahu. Je zdrojem a prostředkem k dorozumívání, partneři si díky němu předávají informace, sdělují svoje pocity, názory, snaží se druhého ovlivnit nebo o něčem přesvědčit. Nejde ale jen o holé předání informací či sdílení. Křivohlavý dialog chápe jako „Nejvyšší forma osobního rozhovoru“ (Křivohlavý, 1988, str. 169). Jedná se o prohloubení smyslu a rozvoje vztahu partnerů, o snahu druhého více pochopit. Dá se říci, že do dialogu vstupujeme s nějakým cílem, buď už předem pevně určeným či alespoň promyšleným. Stejně tak i naši partneři vstupují do dialogu s nějakým očekáváním a to se s naším může shodovat anebo dostávat do rozporu. A v rámci toho může být dialog také zdrojem sporů a hádek (více v samostatné kapitole o partnerských konfliktech a očekávání partnerů ve vztahu). Na dialogu se oba partneři podílejí stejnou měrou. Není to tedy monologická komunikace, kdy jeden partner mluví a druhý ho poslouchá, ale taková, kde se tyto role střetávají, v ideálním případě střídají, aby nedocházelo ke skákání do řeči a přerušování partnera. Nestačí ale, aby jeden druhého jen poslouchal, v dialogu se jedná o hlubší naslouchání a vyjadřování zájmu o to, co druhý říká. „V dialogu jsou oba účastníci jak mluvčími, tak posluchači. Je to konverzace, v níž mají oba hlubší zájem o svůj protějšek a o vzájemný vztah. Cílem dialogu je vzájemné porozumění a empatie“ (DeVito, 2008, s. 196).

V rámci dialogu spolu partneři sdílejí nejenom věcné informace, ale i emoce, díky nimž prohlubují svůj vztah. „Skutečný dialog je příležitostí pro otevřené, ale i taktní vyjádření pocitů. Důležitá přitom není jen výměna informací, ale možnost rozvíjet vztah, jehož kvalita do značné míry závisí na schopnosti popsat slovy to, co cítím a prožívám, stejně jako na porozumění tomu, co prožívá můj partner“ (Van Pelt, 2001, s. 66).

Špatná by byla představa, že dialog vzniká, sloučí – li se dva monology dohromady. V dialogu dochází ke střídání dvou rolí partnerů. Role mluvčího a posluchače. Základním rysem dialogu tedy je, že se ho účastní nejméně dva lidé a ti se střídají v rolích mluvčího a posluchače. Aktéři tak zauímají v jedné chvíli aktivní roli – když jsou mluvčími a pasivní roli – pokud zrovna naslouchají. Pasivita při naslouchání je zde chápána pouze jako mlčení a věnování prostoru druhému. I posluchač je v dialogu aktivní. Všímá si neverbální komunikace, přemýšlí nad sdělením mluvčího, připravuje se na vstup do komunikace (Mullerová, Hoffmannová, 1994).

Janoušek uvádí 3 základní aspekty dialogu.

- dialog je zaměřen na zcela určitý cíl, k němuž směřuje společná činnost účastníků dialogu
- v dialogu dochází k vzájemnému ovlivňování účastníků
- v dialogickém dění se odrážejí vzájemné vztahy mezi účastníky dialogu. Zároveň se v něm tyto vzájemné vztahy vytvářejí a mění (Janoušek, in Křivohlavý, 1988, s. 170).

V komunikaci mezi partnery se často objevují formy komunikace, které brání v rozvoji dialogu. Plzák popisuje manipulační „techniky“ v dialogu a označuje je jako zkorumpované mluvní akty, které jsou „neřešitelnými manipulacemi, na než neexistuje přiměřená reakce“ (Plzák, 2002, s. 13). Zahrnuje mezi ně vyčítání, nařčení-kárání, osočení-napomínání, vyhrožování. Uvádí, že konstruktivní dialog je možný pouze v případě, že dáváme najevo svoje názory a jasně uvádíme svoje záměry. Dialog, který partneři používají v rámci vyřešení otázek svého partnerského soužití, nazývá dialogem instrumentálním, tedy takovým, kdy rozhovor je instrumentem k vyřešení problému a zdrojem úmluvy. Uměleckým dílem pak nazývá takové společné vedení dialogu, kdy se oba partneři snaží svorně a souladně hledat něco, co udělá oběma radost a dojdou tak k smířlivému řešení (Plzák, 1986).

Také Křivohlavý (1988) hovoří o překážkách, které brání hlubšímu rozvinutí dialogu. Mezi ně může patřit obava a strach z otevření se druhému, obranné reakce, předstírání, neúcta, snaha o věčné komunikování, snaha vyhnout se ratifikaci sebepojetí.

Dialog je přímý, bezprostřední kontakt, partneři na sebe bezprostředně reagují, jsou zakotveni v situaci a měli by se snažit druhému porozumět, sdílet s ním, vyměňovat si mezi sebou postřehy (Mullerová, Hoffmannová, 1994). Je charakteristický tím, že mluvím

s někým a ne k někomu. „Dialogická konverzace se vyznačuje sdíleným zkoumáním: koordinovaným jednáním, při kterém na sebe neustále reagujeme a vzájemně se ovlivňujeme, vyměňujeme si názory, myšlenky, předsudky, vzpomínky, postřehy, pocity, emoce,... a diskutujeme o nich“ (Anderson, 2009, s. 98).

3.2. Naslouchání

Naslouchání je takový způsob komunikace, kdy jsme tu pro druhého člověka, posloucháme ho a věnujeme mu naši pozornost, neskáčíme mu do řeči, ani ho nijak nepřerušujeme. Necháváme ho volně vyjádřit to, co „má na srdci“. Ve většině hovorů je tomu právě naopak. Každý z účastníků vstupuje do hovoru spontánně až impulzivně, tudíž se navzájem přerušují. Chceme reagovat, přinášet svoje vlastní poznatky a připomínky. Při naslouchání je tomu jinak. Vždy mluví jen jeden. Ten kdo poslouchá, ho tedy nepřerušuje. Naslouchání je tedy „takový typ rozhovoru, při němž svého partnera nepřerušujeme. Každý mluví tehdy, když je na řadě“ (Vidal-Graf, 2007, s. 48).

Naslouchání není vlastnost, ale nabytá baterie našich dovedností a zkušeností. „Naslouchání je soubor dovedností, který zahrnuje pozornost a soustředění (příjem signálů), dešifrování (porozumění), paměťové zvládnutí (zapamatování), kritické myšlení (hodnocení) a zpětnou vazbu (reakci)“ (DeVito, 2008, s. 103).

Pokud chceme naslouchat, musíme si uvědomit, že jde zprvu o toho, komu nasloucháme, že nejde o nás a o sdělení našich zkušeností. Ty jistě mohou být pro partnera přínosné, ale v první řadě jde o to druhého vyslechnout a dát mu prostor vyjádřit co cítí a co si myslí, sdílet s ním a dát mu najevo, že mu rozumíme a chápeme ho. Následně se můžeme vyjádřit k tomu, co říkal a tím mu pomoci ujasnit jeho myšlenky a pocity. Pokud nasloucháme tímto způsobem, dochází k upevnění našeho vztahu. Partner nebude mít strach, že ho přemluvíme, že mu vezmeme slovo a on už pak nebude moci dopovědět, co chtěl. Partner by se měl vyjádřit beze strachu, měl by vyjádřit, co potřebuje a to všechno svým tempem, svými slovy, s pauzami. Naslouchání vytváří mezi partnery intimitu, sbližuje a prohlubuje vztah. „Opravdové naslouchání znamená odložit vlastní vzpomínky, přání a názory a přinejmenším na chvíli tady být pro toho druhého“ (Nichols, 2005, s. 77).

Poslouchání je obecně považováno za pasivní děj. Naslouchání je naopak děj aktivní, při kterém věnujeme pozornost tomu, co říká partner, snažíme se naladit na jeho vnitřní dění a porozumět tomu, co říká. „Při aktivním naslouchání jde o to, že se snažíme porozumět pocitům, které se často skrývají za slovy. Ten, kdo poslouchá aktivně, je o krok vpředu a je-li to potřebné, pomáhá mluvčímu vyjádřit jeho nejnějnější pocity (Van Pelt, 2001, s. 50).

7 základních pravidel pro dorozumění a naslouchání podle Nancy Van Pelt (2001, s. 59):

- udržovat oční kontakt - pokud máme práci, tak ji přerušit a věnovat svůj pohled partnerovi
- postoj - zájem partnerovi můžeme dát najevo i tím, že se lehce nakloníme dopředu
- gesta - pokynutí hlavou, úsměv, zdvižené obočí, to vše partnerovi naznačuje, že ho vnímáme
- vhodně zvolené věty - naznačit jimi partnerovi, že mu rozumíme a chápeme, co nám říká
- dobře zformulované otázky - pokud máme opravdový zájem o to, co partner říká, můžeme ho povzbudit vhodnými otázkami
- nepřerušování - dát partnerovi prostor vyjádřit co potřebuje a až posléze nabídnout svou reakci
- věnovat partnerovi ještě chvíli času, i když si myslíme, že už je naslouchání u konce.

Abychom druhému opravdově naslouchali, musíme na chvíli poodstoupit od sebe samého a věnovat svou pozornost druhému. Měli bychom mu dát najevo, že nás zajímá, co nám chce říci, a že se budeme snažit mu porozumět. Nedílnou složkou je empatie. Je důležité pochopit nejen to, co druhý říká, význam sděleného, a tím ukázat, že rozumíme tomu, co druhý říká, ale také pochopit to, jak se druhý cítí a vcítit se do jeho situace

(DeVito, 2008). Abychom mohli opravdu empaticky naslouchat je nutné si uvědomit, že v tu chvíli jde hlavně o druhého partnera, kterému bychom měli věnovat pozornost. „Podstatou dobrého naslouchání je empatie, které lze dosáhnout jen tím, že potlačíme přehnaný zájem o sebe a vstoupíme do zkušenosti toho druhého. Tento základ spojení mezi lidmi je z části výsledkem intuice a z části výsledkem úsilí“ (Nichols, 2005, s. 14).

Naslouchání je dovednost, kterou se musíme naučit. Někteří ji ovládají lépe než ostatní, jiní musí vynaložit velké úsilí, ale už jen samotná ochota druhému porozumět je jedním z aspektů opravdového naslouchání.

Virginia Satirová (2006) popisuje, že „ochotně naslouchat vyžaduje následující:

- posluchač věnuje hovořícímu plnou pozornost a je plně přítomen
- posluchač odloží všechny předběžné představy o tom, co bude hovořící říkat
- posluchač interpretuje to, co se děje, popisně a neposuzuje to
- posluchač je citlivý na každou nejasnost, a aby si udělal jasno, klade otázky
- posluchač hovořícímu oznámí, že ho slyšel, a řekne mu také obsah komunikace.“

3.2.1. Rozdíly v naslouchání mezi muži a ženami

Deborah Tannen (1995) na základě svých dlouholetých zkušeností a styku s partnerskými páry popisuje rozdíly v naslouchání mezi muži a ženami. Ženy podle ní díky naslouchání prohlubují a navazují vztah s druhými lidmi. Jsou empatičtější a více projevují signály, které zračí pozornost, vcítění se a dávají tak partnerovi najevo, že mají zájem. Vysílají verbální i neverbální signály, které druhému dávají najevo, že důkladně poslouchají. Navazují častěji oční kontakt, více přikyvuji, usmívají se. Pozorně naslouchají, aniž by skákaly do řeči, zpochybňovaly nebo odváděly řeč jinam. Více projevují souhlas, aby se zalíbily. Muži naopak dělají přednášky, častěji skáčou druhému do řeči, přebírají tak téma hovoru a směřují ho tam, kam potřebují. Více než ženy zdůrazňují svoje odborné znalosti, čímž se snaží o získání respektu u druhého. Tannen dále tvrdí, že muži ženám naslouchají méně než ženy mužům. Jako důvod uvádí, že pokud

někomu nasloucháme, staví nás to do pozice podřízeného, naopak pokud jsme v pozici mluvčího, jsme v nadřízené pozici. Muži se tak při naslouchání cítí „rámování jako podřízení“. Spousta žen si také stěžuje, že jim muži nenaslouchají. Tannen uvádí, že ve skutečnosti tomu tak není. Stává se to, protože muži dávají svoji pozornost najevo jiným způsobem. Spatřuje také rozdíl v tom, jak muži a ženy v naslouchání reagují. Muži se často snaží ženy uklidnit tím, že jejich situace není až tak zlá a ženy v tom cítí bagatelizaci a přehlížení svých citů. Ženy více projevují zájem tím, že popisují podobné svoje zážitky, muži předkládají rady a způsoby řešení.

Výsledky práce Tannen, které ač jsou podávány humorně, za použití anekdot a zkoumány na poměrně malém vzorku jednotlivců, vzbudily velký ohlas u odborné populace. Její model komunikace mezi muži a ženami, předpokládá, že se muži a ženy liší právě ve vysílání a přijímání zpráv (v interpretaci navzájem řečeného). A to je také zdrojem veškerého nedorozumění mezi nimi. Byly provedeny mnohé studie, které se snažily o empirickou podporu jejich závěrů. Tannen přišla s tím, že muži a ženy mluví každý úplně odlišným jazykem, různými komunikativními styly a ty pak ústí v základní nedorozumění mezi muži a ženami. To znamená, že ženy a muži používají různé kódy jazyka a ty pak mohou různě zkreslovat závěry zpráv. Jádrem její argumentace je představa, že ženy a muži se v sociálním kontaktu zaměřují na jiné oblasti. Ženám jde více o navázání vztahu a pomoc druhým, zatímco muži jsou více orientovaní na výkon. Tannen popisuje, že už od samého dětství jsou dívky jinak vychovávány než chlapci a mluví úplně jiným jazykem, že je to v podstatě komunikace napříč kulturami, že odlišnost mezi pohlavími je tak rozdílná, že ji lze přirovnat k odlišnosti mezi kulturami. Proto proces komunikace mezi pohlavími sebou nese obtíže (Edwards, Hamilton, 2004).

Tyto obtíže se mohou projevit i kvůli očekávání, která má žena a která má muž. Každý z nich přichází do interakce s odlišným očekáváním a to může způsobit, že způsob komunikace jednomu z nich nevyhovuje. „Když spolu mluví muž a žena, problém je v tom, že každý z nich očekává reakci jiného druhu. Mužský přístup se snaží konejšit city nepřímou tím, že napadne jejich příčinu. Ženy ale očekávají citovou podporu a mužský přístup v nich vyvolává pocit, že napadeny jsou ony samy“ (Tannen, 1995, s. 57).

Mužovy výroky jsou orientovány na řešení, proto musí svá sdělení doříct až do konce, aniž by ho žena přerušovala, protože jinak by se mu rozhovor zdál bezúčelný. V

rozhovorech mezi mužem a ženou mnohem častěji skáče do řeči muž ženě. U muže je přerušování a skákání do řeči známkou agresivity nebo soupeření (Pease, 2003).

Žena si přeje, aby jí muž rozuměl, aniž by něco říkala, měl by být pozorný a všímat si jejího výrazu. Muž naopak chce mít jasně formulovaný problém, logickou výměnu názorů, která nebude zatížena emocemi (Poněšický, 2004).

Zda muži a ženy ve způsobu naslouchání opravdu vyznačují velké rozdíly, nejsou za jedno ani samotní autoři. Například Nichols (2005) tvrdí, že ten, kdo naslouchá, musí naprosto potlačit svoje vlastní já, svoje názory a myšlenky nechat stranou a plně a empaticky se věnovat poslouchání toho druhého. Na druhé straně Deborah Tannen, lingvistka a autorka mnoha populárních knih, uvádí, že mnoho žen při naslouchání mluví zároveň s hovořícím a jejich povídání se tak překrývá. Naslouchající tak dává najevo svůj zájem, podporu a účast. Dále uvádí, že ženy zaměřují svůj hovor směrem k souznění s druhým, zatímco muži podávají jakési hlášení, kterým jen oznamují, co chtějí říct (Tannen, 1995). Nicholson toto odmítá s tím, že vstupování do řeči a zasahování poznámkami nemusí být důkazem souznění a sdílení druhé osoby s prožíváním hovořícího, ale naopak pokus o získávání pozornosti.

3.3. Manipulace v partnerské komunikaci

„Zdravá“ komunikace s manipulátorem je velice obtížná, protože své potřeby, pocity, názory a myšlenky nesděluje přímo. Nedá jasně najevo, co si myslí, ale na druhou stranu v nás vzbuzuje dojem, že nám jasně sděluje svoje názory. Opravdová komunikace s ním v podstatě není možná. A takovéto dlouhodobé působení může mít závažné důsledky. „Jednou z nejtypičtějších vlastností manipulátora je neschopnost jasně a normálně komunikovat s ostatními lidmi. Jen zřídkakdy s ním lze vést hovor, při němž si partneři vzájemně naslouchají a respektují se (kromě případů, kdy mu z toho plyne nějaký zisk). Své názory předkládá jako obecně platné pravdy a velmi obratně jednotlivé výroky zevšeobecňuje“ (Nazare-Aga, 1999, s. 91). Manipulátor předkládá nedokončené věty, neúplné myšlenky, používá mnohoznačná slova.

Dle Nazare-Aga (1999) se manipulátor obvykle vyjadřuje nejasně a nepřímě z několika důvodů:

- aby se nedostal do úzkých nebo nebyl dotyčnou osobou odhalen
- nejasným vyjadřováním si dodává na vážnosti a snaží se působit dojmem, že ví něco lépe než ostatní
- aby nás přiměl k takové interpretaci, která nás dovede ke změně názoru
- aby se zbavil zodpovědnosti a svalil ji na druhé
- svým tajemným vystupováním může zaujmout některé posluchače.

3.3.1. Klamání

Klamání má většinou jediný cíl. Oklamat a obelhat adresáta. Může se odehrávat na verbální i neverbální rovině a to v nepřeberném množství podob. Člověk může druhému lhát přímo do očí a verbálně mu sdělovat zcela nepravdivou informaci nebo může druhého nechat v mylném přesvědčení a neposkytnout mu pravdivá fakta.

Mleziva (2000) klamání chápe jako účelové chování, ať už aktivní nebo pasivní, jednoho subjektu (jenž je původcem klamání), se záměrem, aby druhý subjekt (adresát) nabyt, vytvořil si anebo ponechal představu o dané skutečnosti takovou, jež je odlišná od té, kterou má on sám. Klamání se pak uskutečňuje se záměrem během komunikace informaci sdělit nebo předat (aktivní klamání) anebo ponechat (pasivní klamání) adresátovi. Ve většině případů však nelze záměr klamání přímo určit. Vnější projevy klamání, jakožto způsobu komunikace nejsou vždy natolik jasné a rozpoznatelné, že by bylo možné poznat, jaké motivy u původce klamání rozhodovaly. Klamáním se tedy rozumí nejen operace se skutečností a s informacemi o ní, ale i forma její prezentace (zda, jak a kdy je podána).

Ekman (1985) nerozlišuje rozdíl mezi klamáním a lhaním a ve své knize uvádí dva typy takovéto formy komunikace. Je to podle něj utajování a překrucování. Při utajování neposkytne jedna osoba druhé informaci za účelem zachování u osoby nepravdivé

informace o faktech nebo emocích. U překrucování také jde o zatajení informace, ale k tomu ještě je druhé osobě poskytnuta informace nepravdivá (in Janoušek, 2007).

Mleziva (2000) rozlišuje dvě formy klamání. Aktivní formy jsou charakteristické určitým činem, verbálním i neverbálním projevem, chováním, apod. Mezi aktivní formy klamání patří sdělování, chování, prezentace objektů, popřípadě kombinace jednotlivých forem. Sdělováním se uskutečňuje převážná část klamání. Hlavní složkou je řeč a celkový verbální projev. Chování dále Mleziva dělí na situační a trvalé. Situační chování je spjato s jednotlivými individuálními situacemi a týká se zejména tělesných projevů, jako jsou změna pozic a pohybů, gestikulace, mimika. Oproti tomu trvalé chování má dlouhodobější charakter. Patří sem záměrné změny zevnějšku a úprava celkového vzhledu. Prezentace a operace s objekty je hlavně kvůli své náročnosti spíše dlouhodobějšího charakteru a má podobu imitace, zastírání, kamuflování, nápodoby. Následným propojováním různých těchto typů vznikají kombinace aktivních forem klamání. Vedle aktivních složek rozlišuje také složky pasivní. Ty se liší od aktivního klamání zejména tím, že původce záměrně neinformuje o skutečnosti nebo ji před adresátem zcela zatajuje, zabraňuje mu v přístupu ke skutečnosti anebo od ní odvádí pozornost. Pouze adresátovi ponechává a nijak zásadně nemění jeho pohled na skutečnost. Proto jsou tyto formy obtížněji rozpoznatelné a dotyčným těžko zaznamenané. Nejčastěji se jedná o neinformování o skutečnosti, zatajování skutečnosti, zabraňování přístupu k informacím, odvádění pozornosti.

3.3.2. Dvojná vazba

Jedná se o takový druh komunikace, kdy jsou člověkem vyslány dvě protichůdné zprávy souběžně. Zpravidla jde o sdělení, kdy se tyto dvě zprávy navzájem významově vylučují.

„Dvojná vazba“ (double – bind) je paradoxní forma komunikace, v níž dochází k tomu, že manipulátor vyšle dvě zprávy, které si navzájem odporují. Pokud člověk uposlechne jednu, zároveň odporuje té druhé. Tudíž ať už udělá cokoli, vždy je to špatně, protože nikdy nemůže vyhovět žádosti, aniž by alespoň jednu její část nesplnil (Nazare-Aga, 1999).

Člověk, který je vystavován takovéto formě komunikace příliš často, může vážně trpět na svém psychickém zdraví. Člověk si nemůže vybrat, na co má odpovědět, často neví, jak se má zachovat, aby vyhověl tomu, co mu bylo řečeno.

Dle Vybírala (2000) hovoříme o dvojné vazbě při splnění následujících podmínek:

- mezi komunikujícími existuje komplementární vztah, např. matka-dítě, nadřízený -podřízený
- jedno sdělení neguje druhé sdělení, které bylo vysláno souběžně
- naskytne se taková situace, kdy matení adresáta se nedá v dané situaci vyjasnit a ze vztahu se nedá uniknout.

Nejčastěji se s dvojvazebnou komunikací setkáváme, pokud neverbální složka výroku nekoresponduje s verbálně řečeným.

„Dvojná vazba označuje takový komunikační produkt, který je vyslán souběžně ve dvou úrovních, nejčastěji jak ve verbální, tak neverbální rovině, přičemž v obou úrovních komunikace je sdělováno něco, co je spolu v paradoxním vztahu a logicky vzato se vylučuje“ (Vybíral, 2000, s. 45).

Autorem konceptu dvojné vazby je Gregory Bateson, který spolu se svými kolegy použil tento termín v referátu Toward a Theory of Schizophrenia. Zpočátku byl tento termín spojován jen s diagnostikou lidí nemocných schizofrenií, kteří mají velké problémy s komunikací, zejména s rozlišováním různých úrovní komunikace, což by mohlo být důsledkem toho, že takto nemocní jedinci, byli často vystavováni situacím dvojné vazby (Bateson a kol. 1956/2000, in Plháková, 2006).

3.3.3. Diskvalifikace

Jedná se o shazování druhého člověka, o používání ironie a sarkasmu na úkor druhých. „Diskvalifikující jedinec se snaží na úkor diskvalifikovaného předvést v lepším světle – jako chytřejší, vtipnější, pohotovější, obeznámenější, úspěšnější. Za zhoubné komunikační

výměny považujeme takové, v nichž se diskvalifikovaný cítí zmaten a neví, zda ho druhý bere nebo nebere vážně, zda s ním souhlasí nebo ho zavrhuje“ (Vybíral, 2000, s. 44).

Dle Watzlavicka (1999) takto jedná člověk, který záměrně nebo neúmyslně připravuje dotyčnou osobu o jasný význam informace a to pomocí rozporuplnosti, změny významu, nesrovnalosti, záměrným nedorozuměním, nedokončenými větami nebo nejasnými frázemi. Prakticky každý, kdo se nachází v situaci, v níž na jednu stranu má odpovědět na dotazy druhého, ale na druhou stranu by se před druhým nerad otevřel, bude reagovat takovýmto nebo nějakým podobným způsobem. Watzlawick (1988) rozlišuje několik druhů diskvalifikace partnera, jak je mohou vnímat třetí osoby:

- *diskvalifikace mlčením* – ačkoli je partner vyzván, aby reagoval na to, co partner řekl, nic k tomu neřekne, ani to, zda souhlasí nebo nesouhlasí, pouze se neutrálně tváří, čímž diskvalifikuje právě řečené
- *diskvalifikace vyhnutím se* – partner zcela přehlíží druhého, jedná, jakoby ani nic neřekl a začne mluvit o něčem jiném.
- *diskvalifikace nepřímá* – partner zcela ignoruje výzvu druhého, na jeho dotaz nereaguje a obrací se na někoho jiného
- *zevšeobecnění* – partner používá v komunikaci věty, kdy zevšeobecňuje chování partnera („Neříkáš nic nového“, „Takhle je to pokaždé“)
- *tangencializace* – partner převede téma k něčemu okrajovému, ignoruje hlavní téma hovoru partnera a odpoutává pozornost něčím nepodstatným (In Vybíral, 2005).

3.3.4. Sugerování

Je ovlivňování myšlení, kterému osoba neúmyslně podléhá. A to na úrovni jak verbální, tak i v neverbální rovině. Podléhat můžeme představám, myšlenkám nebo názorům někoho druhého, ale i sama sebe. Tento druh ovlivňování používá spousta lidí, aniž by si to uvědomovala. Na druhé straně někdo sugesci využívá zcela záměrně a snaží se tak druhému vnutit svoje myšlenky, názory, postoje, apod.

Sugerování je takové předávání názorů, podsouvání postojů či indukování citů, při kterém sugerujícímu jde o to, aby příjemce nakonec „sám od sebe“ myslel, zaujímal postoje a prožíval, aniž by si uvědomoval, že byl někým ovlivněn nebo zmanipulován“ (Vybíral, 2000, s. 46).

3.4. Partnerské konflikty

Komunikace je jedna z hlavních a podstatných složek každého partnerského soužití. A partnerské soužití je plné společných témat a zájmů. Takových, o kterých si partneři běžně povídají při společném rozhovoru a pak taková témata, které je nutné nějakým způsobem společně řešit, ať už se jedná o hospodaření s penězi, v domácnosti nebo uspořádání volného času. Střetávání se s problémy a jejich řešeními je tedy běžnou součástí každodenního života. A protože každý může, a většinou i má, odlišný náhled, je časté, že se partneři dostávají do situace, kdy mají rozdílné názory na věc. Je mnoho pohledů, způsobů řešení a postojů, které mohou partneři k problému zaujmout. Jak bude vypadat řešení problému, pak závisí na samotných aktérech a mnohých dalších proměnných. Hovor o problémech pak může mít různé podoby. Může mít podobu zdůrazňování problémů, hledání viníka, kritizování, vytýkání a destruktivní hádky, nebo věcného zvažování problému a snahy o nalezení jeho řešení, nebo smířování se s problémem, s kterým se momentálně nedá nic dělat (Kratochvíl, 2009).

Do konfliktu se lidé dostanou ve chvíli, kdy mají oba dva na určitou věc odlišný názor. Konflikt je označován jako „rozpor, současné střetávání protichůdných tendencí“ (Hartl, 2004, s. 114).

„Ne každá výměna názorů sama o sobě vždy vyvolává konflikt. Teprve když záměr jednání jednoho je v rozporu se záměrem jednání druhého (nebo mu příliš překáží, či dokonce znemožňuje), stává se neshoda názorů konfliktem. Konflikt je tedy situace napětí, na které se podílejí dvě nebo více osob, které mají-musí, sledovat společný cíl a které se snaží změnit neslučitelné záměry jednání. Přitom jsou si vědomy toho, že stojí „proti sobě“ (Allhoff, 2008, s. 154).

Konflikty jsou obecně brány jako negativní a stresující zkušenosti. Mohou být zdrojem jak negativních pocitů, stresu, vzteku a ztráty důvěry na jedné straně, tak ale také zdrojem uvolnění, nalézání nových způsobů komunikace, posílení vztahu či projevení našich emocí. Konflikt tedy má své pozitivní i negativní aspekty (DeVito, 2008). Stejně tak jako konflikty obsahují prvky nebezpečí, tak zároveň přináší možnosti k nápravě, zrání, posunu (Novák, 2007).

3.4.1. Příčiny vzniku konfliktu

Základním aspektem partnerského konfliktu je to, že se odehrává v dyádě. Zavinění neleží jen na bedrech jednoho z partnerů, ale zodpovědný je vždy celý pár. „Partnerské konflikty vynikají tím, že vina na nich nebývá jednostranná. Podíl mívají oba partneři a nezdá se, že i celý tým dalších osob a okolností“ (Novák, 2007, s. 19). Příčin vzniku konfliktu může být nepřeberné množství. Od samotných osobností partnerů, jejichž rysy jsou predispozicí pro všechny děje v partnerském vztahu, přes očekávání, se kterými do vztahu přicházejí (o očekávání mužů a žen ve vztahu se budeme zabývat v následující z kapitol) až po každodenní rozhodování o chodu vztahu.

Plzák (1973) uvádí, že nejčastější příčiny konfliktů lze zahrnout do 4 hlavních oblastí: rodinné hospodaření, výchova dětí, sexuální soužití a využití volného času. Novák (2007, s. 32) spatřuje příčiny konfliktů v několika faktorech: osobnostní rysy a jejich kompatibilita, očekávání od partnerského vztahu, vývoj vztahu v čase, instrumentální složky soužití, vlivy z vnějšku, vnitřní vlivy z dynamiky vztahu.

Krom jiného příčinami konfliktu může být omezení volnosti jednání, nejasné poměry moci při rozhodování, konflikt ohledně cíle a způsobu jeho dosažení (Allhoff, 2008).

Každý partnerský vztah se vyvíjí a prochází mnoha etapami. Každá etapa má svá specifika a stinné stránky. Kratochvíl (2009) uvádí, že často ke konfliktům dochází právě důsledkem přechodu z jedné etapy do druhé. DeVito (2008) popisuje jednu z možných příčin vzniku konfliktů a to na základě „Teorie pravidel vztahů“. Ta předpokládá, že vztahy fungují na základě dodržování určitých pravidel. Ty určují, které chování je pro vztah konstruktivní a potřebné pro jeho udržení a rozvoj. Pokud jsou pravidla porušována,

dochází ke konfliktům, popřípadě až k rozpadu vztahu (Baxter, 1986, in DeVito, 2008, s. 211) na základě výzkumů popsal následujících osm hlavních pravidel k udržení vztahu. Partneri by měli:

- uznávat navzájem identitu druhého a jeho život mimo tento vztah
- projevovat podobné názory, přesvědčení, hodnoty a zájmy
- zvyšovat navzájem sebeocenění a sebeúctu druhého
- zůstat si navzájem věrni
- být k sobě loajální
- sdílet spolu podstatnou část volného času
- získávat odměny úměrné „investicím“ vloženým do vztahu
- v přítomnosti druhého zažívat tajemné a nevysvětlitelné „kouzlo“.

3.4.2. Řešení problémů

Partneri mohou různě reagovat na určitý problém a stejně tak i k problému různě přistupovat. Problém má tolik řešení a tolik pohledů na něj, kolik je členů na jeho vyřešení. Každá osoba v něm má svou představu o situaci, o zavinění, o vyřešení. Jednomu z partnerů se to nechce řešit vůbec, jiný se hrne do okamžitého vyřešení nebo oba řešení odkládají na později. I to, že se o problému vůbec nemluví, může pro někoho znamenat řešení. Vzhledem k tomu, že s neřešeným problémem narůstá napětí a přibývají další a další problémy, měli by se partneři snažit problémy řešit co nejefektivnějším způsobem. Je nutné si uvědomit, že bez „zdravé“ neboli funkční komunikace zřejmě s partnerem nic nevyřešíme nebo se nevyhneme tomu, abychom si navzájem ublížili. Důležité je, aby v komunikaci nechyběla otevřenost, empatie, vzájemná tolerance (Vybíral, 2005). Problémy v partnerském vztahu jsou velmi specifické. Když pomineme to, že často do osobního života a dění v páru zasahují lidé zvenčí, ať už to je blízká rodina nebo přátelé, na řešení konfliktů jsou partneři samy, tedy jen dva lidé. A pokud mají oba dva odlišný názor nebo postoj k věci, stojí náhle před problémem. Ten se na rozdíl od jiných situací nedá vyřešit

hlasováním nebo delegováním na jinou osobu. Pokud má být odstraněn, musí se na jeho vyřešení podílet pár společnými silami.

„V páru neexistuje možnost hlasování většiny, a proto pár, pokud v něm není určena autorita (velitel), řeší problémy buď úplnou shodou, nebo úplným rozporem. Rozpor je zákonitou příčinou sporu a posléze i hádky“ (Plzák, 1973, s. 89). Spor dále definuje jako „věčný dialog o konkrétním problému. Emoce ustupují do pozadí, v popředí je oboustranná snaha nalézt řešení“ (Plzák, 1973, s. 24). Na rozdíl od hádky jde o takovou formu dialogu, kde se oba partneři snaží dobrat společného řešení. Není jejich cílem druhého porazit. „Hádka je nevěčným intuitivním dialogem o problému, který je buď zcela nekonkrétní, nebo je jedním z partnerů posouván do jiné tématické roviny. V popředí jsou antagonisticky vyhocené emoce, cílem není nalézt řešení, ale cílem je emocionálně zranit (urazit, potupit, vysmát se, vyčítat)“ (Plzák, 1973, s. 24).

Novák (2007) také rozlišuje spor a hádku a dělí tak řešení problémů na dva základní styly – konstruktivní a destruktivní. Uvádí, že pokud jsou emoce hlavní složkou při řešení a převezmou rozumu jeho moc, dochází zpravidla k destruktivnímu stylu řešení. V něm se využívají postupy jako zpochybnění, pokusy o degradaci druhé osoby, agrese, vnucování vlastních názorů, bagatelizování a odmítání názoru druhého. Takový styl komunikace se není pro vyřešení problémů nijak efektivní a vede pouze k iracionálnímu chování a jednání. Při sporu získáváme informace, dochází k domluvě a k dohodě, k vyřešení jasné záležitosti, naopak v destruktivní hádce se žádnému společnému kladnému závěru nedobereme.

Wile (1981, in Kratochvíl 2009) popisuje ve spojení s reakcí na konflikt tři typy partnerských vztahů. Oboustranný únik jako situaci, kdy oba partneři o problému nemluví, navzájem si nevyjadřují svou nespokojenost a unikají z vzájemné interakce. Naproti tomu oboustranné obviňování, kdy si naopak partneři otevřeně vyjadřují svou nespokojenost a zdůrazňují svoje potřeby a dochází k hádkám a sporům. Požadování a unikání vzniká za situace, kdy jeden z partnerů je aktivní, snaží se s druhým hovořit, argumentovat, ten ale mlčí, nespolupracuje. Čím více jeden požaduje, tím více ten druhý uniká. Další způsoby řešení problémů se odvíjí od přístupu k moci, s kterým přicházíme. Na základě přístupu dominance nebo pasivity. S oběma těmito přístupy se setkáváme v běžné komunikaci. Je třeba si ale uvědomit, zda není jeden z přístupů většinově upřednostňován. Pokud někdo

vstupuje do konfliktu dominantně, chce nad druhým zvítězit, porazit, určit pravidla a mít prostě pravdu. Na druhé straně s pasivním přístupem se člověk stáhne, má tendence se podřídit, omlouvat se (Facová, Orel, 2010).

Kratochvíl (2009) popisuje „žádoucí chování při řešení problémů“. Hlavním úkolem v něm je zajistit pozitivní sociální interakci a předem si nadefinovat problém a to pokud možno emočně neutrální formou.

Partneři by si také měli uvědomit, že jsme přirozeně rozdílní a že je potřeba být tolerantní k tomu, jak náš partner nahlíží na daný problém. Časté dlouhodobé konflikty a neschopnost vyřešit efektivně problémy pramení z toho, že si neuvědomíme, že ženy a muži řeší problémy odlišnými způsoby. Často tím největším problémem nebývá odlišnost názorů nebo spor. Ale to, jak se s tím obě pohlaví vypořádávají a předávají partnerovi.

Gray (2008) ve své knize metaforicky popisuje, že ženy a muži pocházejí z jiné planety. Pokud je tíží nějaký problém, například jsou ve stresu, tyto dvě planety se střetnou a narazí do sebe. Popisuje, že stres není hlavní příčinou vzniku konfliktů. Ale to, jak se se stresem vypořádá muž a jak žena. Muž a žena jsou v tomto naprosto rozdílní. Každý z nich ventiluje stres jiným způsobem. „Nejenže muži a ženy jinak reagují na stres, ale každý z nich potřebuje také odlišný přístup partnera, aby se jim ve stresu ulevilo“ (Gray, 2008, s. 15). Časté problémy pak vznikají z neuvědomování si toho, že partner potřebuje a očekává jinou reakci či pochopení. Žena potřebuje o svých problémech mluvit a vypovídat se. Muž většinou hned nabízí rady a způsoby jak situaci vyřešit. „Mluvením o problémech se žena zbavuje stresu. Chce, abyste ji poslouchal, nikoli navrhoval řešení“ (Peasse, 2003, s. 8).

„Při hádkách by se muži měli více ptát a ženy méně mluvit o svých pocitech“ (Gray, 2008, s. 143).

Tannen (1995) na základě bohatých zkušeností v partnerském poradenství popisuje, že základním problémem při komunikaci mužů a žen je to, že každý očekává od druhého reakci jiného druhu. A často tak dochází k rozhořčení ne ohledně sporného bodu nebo problému, ale ohledně toho, jak náš protějšek argumentuje. A tak vzniká další problém.

3.4.3. Konstruktivní hádka

Často partneři zapomínají, proč se vlastně hádají. Že nejde o to porazit partnera a utlouct ho svými argumenty, dohadovat se nebo ho přesvědčit svým názorem, který považujeme za jediný pravdivý a ten správný, ale že jde prvotně o to, vyřešit problém, kvůli kterému vůbec k hádce došlo. „Konflikty se mohou velice rychle proměnit z řešení problému na vzájemné útoky. Začneme-li označovat za problém partnera, pak nemůžeme spojit síly a najít jádro ani řešení původního problému“ (Gray, 2008, s. 144).

Při hádce by mělo jít o spolupráci a ne o soupeření za účelem vyhrát. Aby hádka měla smysl, byla produktivní a sloužila k vyřešení problémů a ne útoku na partnera, musí splňovat jisté „parametry“, říká se jí pak konstruktivní hádka.

Kratochvíl (2009) označuje konstruktivní hádku za formu komunikace, v níž dochází k ventilaci negativních pocitů, otevřenému vyjádření nespokojenosti a za určitých pravidel je partnerovi sdělena kritika s následným projevením pozitivního ocenění a sebekritiky.

Dále ve své knize (2009) popisuje zásady konstruktivní hádky:

- hádka by se měla konat za „vhodné“ situace. Není dobré se hádat před dětmi nebo před nějakou společnou akcí
- měla by se uskutečnit co nejdříve po kritické události
- ten, kdo hádku začne, by měl předem vědět, jaký je jeho cíl, čeho chce dosáhnout
- v hádce by se měla dodržovat pravidla čestné hry, partner by neměl být zraňován na jeho citlivém místě, nemělo by mu být vyhrožováno nebo nevěčně argumentováno.

„Destruktivní hádka problémy neřeší, jen zvyšuje napětí a pocity křivdy“ (Kratochvíl, 2009, s. 84).

Někteří autoři tvrdí, že je dobré se na hádku „připravit“. Určit si místo a čas konání výměny názorů, oznámit partnerovi, že s ním chceme vyřešit určitý problém. Snažit se eliminovat vliv emocí a jednat co nejvíce pragmaticky, snad i podle určitých pravidel. Podle mého názoru je tento postup možný jen u některých typů problému. Ano, pokud vybíráme, kam pojedeme na dovolenou a nemůžeme se shodnout, zda to bude do

luxusního hotelu na pevnině nebo zvolíme výletní plavbu po moři, je nasnadě, aby se partneři spolu sešli, vyhodnotili pro a proti, vyměnili si názory a pokusili se o domluvu. Ale na druhé straně, pokud jsme náhle nuceni vyřešit problém, který se nás osobně týká, nebo nás osobně zasáhl, myslím, že jednat bez emocí je nemožné. A jen málokdo dokáže své emoce a jejich projevy kočírovat. Ale je dobré si uvědomit, že můžeme v rámci impulzivní hádky partnerovi svým projevem ublížit.

3.5. Výzkumy v oblasti komunikace

Výzkumy, které se zaměřují na partnerské vztahy a jejich fungování zdůrazňují, že konstruktivní komunikace je klíčovou složkou pro spokojené a stabilní fungování vztahu (Bischoff, 2008).

Tyrlík, Macek a Stehlíková zkoumali zdroje důvěry v partnerském vztahu při řešení konfliktních situací. Na základě kvalitativního výzkumu popisovali hypotetické zdroje důvěry ve vztahu. Důvěru normativní, tedy takovou, která je založena na obecně platných nepsaných normách a na druhé straně komunikativní, která je založena na základě vysvětlování a vyjednávání mezi partnery. Respondentům byly předkládány konfliktní situace vyskytující se v partnerství a ti je posléze hodnotili. Výsledky ukázaly, že respondenti komunikaci ve vztahu přikládají velký význam, zejména když se objeví problém a je nutné ho řešit. Důvěru ve vztahu pak podporují a udržují na základě vzájemného vysvětlování a případného vyjednávání. Pokud je důvěra mezi partnery založena na komunikaci, může docházet k většímu přizpůsobení se ve vztahu. K závažným problémům ve vztahu dochází, pokud jeden z partnerů poruší normativní pravidla v rámci nějaké situace, nejčastěji při neposkytnutí sociální podpory. Vždy ale záleží právě na povaze situace a osobnosti jedince i rodinném zázemí (Tyrlík, Macek, & Stehlíková, 2008).

Plaňava na základě bohaté zkušenosti s partnerskou komunikací zkoumal celou řadu oblastí týkajících se partnerské komunikace. V jednom ze svých výzkumů se zaměřil na komunikaci ve vztahu k funkčnosti a dysfunkčnosti soužití. Předpokládal, že ženy i muži budou na svých partnerech oceňovat zejména jejich komunikační dovednosti. Na základě

výpovědi respondentů a přímého pozorování však dospěl k jiným závěrům. Ženy i muži v oblasti komunikace spíše partnerům vytýkali než oceňovali. Muži často vytýkali svým ženám, že jsou tvrdohlavé, přecitlivělé, hádavé, zanedbávají domácnost. Ženy měly celkově více výhrad než muži. Vytýkaly svým mužům necitlivost, hádavost, sklony k nevěře a alkoholu, nespolehlivosti, málomluvnosti a nepomáhání v domácnosti (Plaňava, 2000).

Plaňava spolu s Rašticovou - Cilečkovou (1999) se zaměřili na percepci rozdílů femininní a maskulinní komunikace. Kladli si otázku, zda respondenti vnímají rozdíly ve verbální komunikaci mezi muži a ženami a dále, zda se liší percepce mužské a ženské komunikace u adolescentů a starších dospělých. Vytvořili posuzovací stupnici, kterou sestavili ze 76 výroků běžné denní komunikace a respondenti každý výrok hodnotili na šestistupňové škále dle četnosti použití výroku mužem či ženou. Výzkum ukázal, že komunikace se liší zejména po obsahové stránce. Muži častěji než ženy hodnotí pomocí technických výrazů, častěji než ženy používají vulgární výrazy a kladou důraz na přesnost výroků. Ženy se naopak v komunikaci více zajímají o partnera, o jeho názor a častěji používají emočně zabarvená slova. Ženy častěji v rámci hodnotících postojů formulují svoje osobní výroky. Autoři si jsou vědomi, že to je v rozporu s výsledky předchozích publikovaných výzkumů. Muži stejně často jako ženy užívají intimní oslovení. U vnímání rozdílů ve verbální komunikaci mezi muži a ženami výzkum nepotvrdil rozdíl u mladší a starší generace (Plaňava, & Rašticová – Cilečková, 1999).

Další studii zaměřenou na rozdíly v komunikaci mezi muži a ženami provedli Denton, Burleson a Sprenkle. Zaměřili se na ženy a muže v nespokojených manželstvích. Došli k závěru, že ženy jsou schopny rozpoznat negativní aspekty komunikace častěji než muži. Vysvětlují to tím, že ženy jsou schopny lepší sociální percepce a tudíž citlivěji reagují na negativní komponenty v rozhovoru. Dodávají, že ženy mohou v důsledku nespokojenosti mít předem negativní očekávání a tím je ovlivněno, jak vnímají partnerovo sdělení (Denton, Burleson, & Sprenkle, 1994).

Pamela Fischman studovala každodenní konverzaci 3 amerických párů. Ty si nahrávaly své rozhovory, které autorka následně analyzovala. Výsledky ukazují, že ženy daleko více než muži iniciují rozhovor, kladou významně více otázek a udržují tak konverzaci. Ženy také častěji reagují na partnera a signalizují tak svůj zájem a snaží se ho tím podpořit. Muži

daleko častěji ženy přerušují a ty tak mají menší možnost dokončit svoje obraty a mluví méně. Muži se tímto stávají v komunikaci dominantnější a ženy obvykle inklinují k roli posluchačky (www.putlearningfirst.com, Plaňava, & Rašticová – Cilečková, 1999). I ostatní výzkumy zdůrazňují, že ženy v porovnání s muži daleko méně využívají dominantní formy komunikace (Carli, 2001).

1. CÍLE VÝZKUMU A VÝZKUMNÉ OTÁZKY

V našem výzkumu se zabýváme partnerskou komunikací z hlediska toho, jak na ni nahlízejí muži a jak ženy. Komunikace mezi partnery je důležitou složkou každého vztahu. Na její kvalitě se pak odráží stabilita a spokojenost s celým vztahem. V posledních letech je kladen důraz na spokojenost jedince a uspokojování individuálních potřeb každého z nás. Pokud s někým žijeme, je důležité tyto potřeby skloubit s potřebami našeho partnera. V některých situacích to lze lehce a přirozeně, jindy je potřeba to s partnerem prodiskutovat. Mluvit o našich představách, očekáváních nebo tužbách, sdělit partnerovi naše představy, a pokud je v našem zájmu, aby byl vztah harmonický, pak dojít ke společnému řešení uspokojující oba partnery. V teoretické části naší práce jsme se snažili o popsání a objasnění základních aspektů partnerského vztahu a komunikace. V empirické části se budeme zabývat konkrétními oblastmi společného života. Cílem tohoto výzkumu je přispět k rozšíření poznatků o problematice komunikace mezi lidmi žijícími ve společné domácnosti, objasnit a poukázat na způsob komunikace mužů a žen v rámci partnerského vztahu. Zaměřili jsme se na několik oblastí partnerského soužití a zkoumali jsme, jak v rámci těchto oblastí spolu ženy a muži komunikují. Cílem našeho výzkumu tedy bylo zjistit, jak spolu partneři tráví volný čas, jak funguje jejich domácnost v rámci rozdělení domácích prací i v rámci finančního hospodaření, jak probíhá komunikace při řešení problémů, jak si navzájem naslouchají a zda vnímají rozdíl ve způsobu komunikace mužů a žen. S ohledem na cíle výzkumu jsme stanovili následující výzkumné otázky:

1. Jakým způsobem ženy a muži mluví o trávení svého volného času s partnerem?
2. Jakým způsobem spolu muži a ženy komunikují o chodu domácnosti a jak mají rozděleny domácí práce?
3. Jak spolu muži a ženy komunikují a rozhodují o společných příjmech a výdajích?
4. Jak probíhají konflikty mezi partnery a jak je řeší?
5. Jakým způsobem si muži a ženy navzájem naslouchají?
6. Vnímají muži a ženy rozdíly ve způsobu komunikace svého protějšku?

2. METODOLOGIE VÝZKUMU

V následujících kapitolách objasníme teoretický rámec výzkumu a nastíníme metodologické pozadí naší studie.

2.1. Plán výzkumu

Způsob komunikace mezi partnery může mít tolik podob, kolik jen existuje partnerských svazků nebo kolik si jich umíme představit. Každý pár má svůj jedinečný způsob komunikace. Cílem této studie je poznání aspektů komunikace, které mohou mít muži a ženy společné, poukázání na případně rozdíly a srovnání způsobu komunikace mužů a žen. Protože primárně usilujeme o hlubší porozumění toho, jak spolu partneři komunikují v intimních oblastech svého života.

Rozhodli jsme se pro kvalitativní podobu výzkumu. V rámci tohoto přístupu máme možnost hlouběji prozkoumat a odhalit vztahy mezi jednotlivými fenomény a nahlédnout podstatu zkoumaných jevů.

2.2. Výzkumný soubor

Pro výběr vhodných účastníků našeho výzkumu jsme stanovili určitá kritéria, která byla závazná při rozhodování zařazení jedinců do naší studie. Výchozím krokem při hledání vhodných účastníků bylo najít pár, muže a ženu, kteří spolu žijí ve společné domácnosti. Prvním kritériem bylo, aby nebyli sezdání, tedy žili spolu v nesezdaném soužití, a to déle než 1 rok. V rámci druhého kritéria jsme hledali dvojice, které spolu nemají děti, ani společně nevychovávaly děti jednoho z partnerů. Dalším kritériem byl věk, zaměřili jsme se na jedince ve věku 25-30 let. Posledním důležitým kritériem bylo, aby s účastí na výzkumu souhlasili oba partneři a zúčastnili se tak výzkumu jako pár.

Vzhledem ke stanoveným kritériím a jasné charakteristice účastníků našeho výzkumu jsme přistoupili k metodě prostého záměrného (účelného) výběru respondentů. Principem

je postup, kdy podle stanovených kritérií účelně vyhledáváme jen ty jedince, kteří vyhovují našim kritériím a současně souhlasí s účastí na výzkumu (Miovský, 2006).

Na základě kritérií jsme v našem okolí vytipovali několik párů, které by splňovaly podmínky našeho výzkumu. Oslovili jsme telefonicky 5 párů, které žijí v Olomouci nebo jeho okolí. Ve 4 případech jsme kontaktovali ženu, v 1 případě muže z páru. Ve všech případech kontaktovaný partner z páru přislíbil hned účast i za druhého partnera. I přesto jsme posléze telefonicky kontaktovali i druhého partnera či partnerku a i je informovali o výzkumu. Všichni dotázaní s nadšením souhlasili s výzkumem, a proto jsme již dál nekontaktovali jiné páry. Do našeho výzkumu jsme tedy zahrnuli 5 párů – 5 mužů a 5 žen, kteří pocházejí z Olomouce. Jedinou výjimkou je muž, který se narodil na Slovensku, v Olomouci žije od svých patnácti let. Nejmladší účastník byl muž ve věku 25 let, nejstarší třicetiletý muž. Pro větší anonymitu budeme v následujícím textu používat změněná jména jednotlivých účastníků výzkumu.

2.3. Způsob získávání dat

V rámci našeho výzkumu jsme se rozhodli využít metodu polostrukturovaného rozhovoru. Jeho velkým pozitivem je, že se dá vyhnout nevýhodám, které nalezneme jak u nestrukturovaného, tak plně strukturovaného interview. Podstatou polostrukturovaného interview je sestavení základního schématu, jádra interview, které tvoří okruhy otázek, na které bude respondent odpovídat. Při rozhovoru je pak možné měnit pořadí otázek a klást doplňující otázky. Pomocí nich se můžeme lépe zorientovat v daném problému a hlouběji rozpracovat dané téma (Miovský, 2006). V průběhu rozhovorů se jako klíčový projevil právě osobní kontakt, kdy jsme mohli zaznamenávat nejen verbální odpovědi respondentů, ale také jejich neverbální projevy, které dotvářely celkový dojem a byly i zdrojem doplňujících otázek.

Při sestavování polostrukturovaného interview jsme vycházeli z cílu výzkumu a ze stanovených výzkumných otázek. Vytvořily jsme dvě sady otázek. Jedna skupina otázek byla určená pro muže, jedna pro ženy. Otázky byly pro muže i ženy totožné, s výjimkou jedné otázky, kdy byla uvedena rozdílná příkladová situace pro muže a ženy. Schéma

rozhovoru obsahuje 29 otázek. Uvádíme zde schéma rozhovoru pro muže, v 5. otázce uvádíme v závorce otázku, která byla předložena ženám:

1. Jezdíte společně na dovolenou? Pokud ano, kde jste spolu naposled byli? A jak ten výběr dovolené probíhá?
2. Jak trávíte svůj volný čas?
3. Máte společné koníčky?
4. Když chcete trávit volný čas sám, jak to partnerce řeknete? Třeba když chcete večer někam jít a nebudete tak doma.
5. Jak partnerka řekne Vám, že má na večer nějaký program? Například, že jde s kamarádkou na koncert, pak posedět na vínko, a tudíž se vrátí až pozdě večer. (Otázka pro ženy: Jak partner řekne Vám, že má na večer nějaký program? Například, že jde s kamarádem na koncert, pak posedět na pivo, a tudíž se vrátí až pozdě večer.)
6. Jak máte rozdělené domácí práce? Kdo třeba vaří, uklízí, pere, stará se o nákupy...?
7. Jak toto rozdělení vzniklo?
8. Chválí Vás partnerka za pomoc nebo to bere jako samozřejmost?
9. Máte to takto naučené z rodiny, nebo jste to začal dělat až teď, ve vztahu?
10. Jak v domácnosti hospodaříte? Každý sám nebo máte společný účet?
11. Jak se podílíte na provozu domácnosti? Kdo co platí?
12. Když je potřeba pořídit něco do domácnosti, jak to probíhá?
13. Když vyvstane nějaký problém, jak to řešíte? Například Vás někdo moc naštvě, v práci, v blízkém okolí.
14. A když vyvstane nějaký problém u vás doma, jak ho řešíte?
15. Co si představíte pod pojmem hádka?
16. A hádáte se tedy doma? Pokud ano, co bývá nejčastější příčinou?

17. Stalo se Vám někdy, že jste se s partnerkou v něčem vyloženě neshodli? Třeba ve výběru něčeho, kdy jste každý měl úplně odlišný názor? Jak jste to vyřešili?
18. Jakým způsobem dáváte najevo, že Vám něco vadí?
19. Řeknete to přímo a hned nebo až za nějakou dobu?
20. Usmířujete se po hádce? Pokud ano, jakým způsobem? Přijde někdo z vás první za tím druhým?
21. Stává se Vám často, že dlouze hovoříte?
22. Kde častěji mluvíte? S kým?
23. Když partnerce doma něco povídáte, jak reaguje? Odpovídá Vám anebo mlčky naslouchá? Pokud reaguje, co máte raději? Když vyjadřuje svůj názor anebo mlčí?
24. Cítíte rozdíl, když si povídáte doma s partnerkou nebo třeba s někým jiným, s přítelem nebo spolupracovníkem?
25. Když máte problém nebo Vám není dobře, je Vám smutno, mluvíte o tom s partnerkou? Pokud ano, jak na to reaguje?
26. A když máte radost? Jak to dáte partnerce najevo?
27. Myslíte, že existuje nějaký rozdíl mezi tím, jak komunikují ženy a jak muži? Něco jako mužský a ženský způsob?
28. Napadá Vás nějaká typická situace, kdy si třeba žena s mužem neporozumí?
29. Anebo naopak situace, kdy si může žena s mužem rozumět lépe než dvě ženy a dva muži spolu?

2.4. Způsob sběru dat

Sběr dat probíhal během ledna a února roku 2012. Před zahájením samotného rozhovoru byli respondenti požádáni o ústní informovaný souhlas k účasti na výzkumu. Účastníci byli informováni o anonymitě výzkumu, byl jim podrobně vysvětlen účel výzkumu, povaha získávání, sběru a následného zpracování dat. Po souhlasu s jednotlivými účastníky byly rozhovory nahrávány na diktafon. Účastníci byli poučeni o tom, že na otázky mohou a nemusí odpovídat a v rámci svého uvážení mohou rozhovor kdykoli ukončit. Dotazovaní byli také požádáni o souhlas s případnou doslovnou citací jejich výroků.

Získávání dat probíhalo v domácím prostředí jednotlivých účastníků. Tuto formu jsme vybrali pro zajištění co největšího pohodlí respondentů. Rozhovor byl proveden s každým partnerem zvlášť, bez účasti druhého partnera. Délka rozhovorů se lišila v závislosti na pohlaví. U mužů se délka rozhovoru pohybovala kolem 20 minut, u žen kolem 40 minut. V úvodu rozhovoru byly pokládány otázky týkající se věku, povolání, délce vztahu a další méně intimní otázky, které dopomohly k navození příjemné uvolněné atmosféry. Během žádného rozhovoru nebyla patrná nervozita ani na jedné straně. Po úvodních otázkách jsme plynule přešli k samotnému výzkumnému rozhovoru. Účastníci odpovídali velmi spontánně, ani v jednom případě se nestalo, že by na některou otázku nechtěli odpovědět.

Velice si vážíme, že nám účastníci výzkumu sdělili intimní zážitky a informace týkající se společného soužití s jejich partnery. Jsme si vědomi toho, že naše osoba hrála důležitou roli v získávání dat a v celém průběhu rozhovoru. Snažili jsme se, aby celý rozhovor probíhal pokud možno v co nejméně ve formálním duchu a bylo to spíše v podobě přátelské konverzace, protože dotazovaní nám sdělovali svoje intimní zážitky a informace o svém partnerském vztahu a byli opravdu velice sdílní, za což jsme jim velice vděční.

2.5. Způsob zpracování dat

Získaná data byla zpracovávána pomocí kvalitativní analýzy. U všech rozhovorů nahraných na diktafon byla provedena doslovná transkripce.

V analýze dat jsme postupovali od nejjednodušších metod analýzy kvalitativních dat k těm složitějším, tak jak je popsal Miovský (2006). Získaná data jsme začali zpracovávat metodou prostého výčtu, kdy jsme se snažili postihnout četnost vyskytujících se jevů, posléze jsme hledali určité opakující se znaky, podobné výroky, které se navzájem překrývají a pomocí metody vytváření trsů je seskupili do skupin, v rámci nichž jsme popisovali charakteristické jevy. Metoda kontrastů a srovnávání nám umožnila zachytit rozdíly mezi identifikovanými skupinami a lépe tak postihnout odlišné významy určitých fenoménů. Metodou vyhledávání a vyznačování vztahů jsme se pokusili postihnout a vysvětlit některé aspekty partnerského vztahu, tak jak je vnímají účastníci našeho výzkumu, a tak, jak jsme je vnímali my, jakožto výzkumníci.

3. VÝSLEDKY

V rámci analýzy rozhovorů jsme pro větší přehlednost a orientaci výsledky našeho výzkumu rozdělili do několika kategorií a subkategorií. Ty korespondují s hlavními oblastmi společného partnerského soužití, na které jsme se v našem výzkumu zaměřili. Budeme se snažit poukázat na společné znaky, které se v mnoha aspektech překrývají nejen v rámci jedné kategorie, ale přesahují i do dalších kategorií. Nelze se tedy na kategorie a subkategorie dívat jako na striktně oddělené. Pro přehlednost uvádíme tyto kategorie v tabulce.

VOLNÝ ČAS	Dovolená
	Společné koníčky a trávení volného času
CHOD DOMÁCNOSTI	Rozdělení domácích prací
	Vliv primární rodiny
	Ocenění partnera
FINANČNÍ HOSPODAŘENÍ	Společné hospodaření a rozdělení výdajů
	Pořizování věcí do domácnosti
ŘEŠENÍ PROBLÉMŮ	Příčiny hádek
	Odlišné názory
	Usmířování
ZPŮSOB KOMUNIKACE	Rozdíl v komunikaci s partnerkou a s jinými lidmi
	Sdílení smutku a radosti
	Ženský a mužský způsob komunikace
	Typická situace (ne)porozumění si ve vztahu

Následující text pro ilustraci doplňujeme doslovnými citacemi výroků jednotlivých účastníků. Nejprve budeme věnovat pozornost mužskému pohledu, posléze popíšeme i ženský pohled na komunikaci

3.1. Mužský pohled na partnerskou komunikaci

3.1.1. Volný čas

Dovolená

Všichni muži uvedli, že jezdí na dovolenou výhradně se svými partnerkami. Výběr dovolené pak probíhá různými způsoby. Luděk uvádí, že o výběru dovolené rozhoduje výhradně partnerka. Možná by si vybral i jinou dovolenou nebo jel jinam, ale partnerka většinou něco vybere a on souhlasí. *„Tak Pavla chtěla jet do Španělska, tak jsme jeli. ... Souhlasil jsem, i když možná bych jel jinam. Ale nakonec se mi tam líbilo. A nebylo to, že by mě musela přemlouvat.“* Opačný případ uvedl Jirka, který o dovolené rozhoduje výhradně sám. *„Naposled jsme jeli do Slovenského Ráje. Chtěl jsem tam jet, tak jsme jeli.“* Partnerka pak většinou souhlasí, takže v tomto nevidí problém. V těchto případech o výběru dovolené partneri mezi sebou většinou ani nemluví, nerozebírají možné alternativy, dovolenou prostě vybere jeden z partnerů. Martin, Petr i Jakub uvedli, že výběr dovolené je jakýmsi kompromisem, kdy záleží na společné domluvě a na přání obou partnerů. Oba partneri navrhnou nějaké možnosti a vzhledem k okolnostem vyhodnotí spolu s partnerkou nejlepší řešení, které je přijatelné pro oba. *„Zvážíme nějaké možnosti a pak si vybereme co je pro oba přijatelné, s ohledem na okolnosti – studium, peníze, dovolená v práci. Hledáme průnik, nějaký kompromis, aby to sedělo nám oběma.“ (Martin).*

Společné koníčky a trávení volného času

Muži se shodovali, že volného času, zejména na koníčky, jim kvůli zaměstnání a povinnostem mnoho nezbyvá. Jakub odpověděl, že pokud nějaký volný čas má, tráví ho výhradně sám, protože ani žádné společné zájmy s partnerkou nemá. *„Nemáme žádné společné koníčky, každý si děláme svoje. Já chodím na fotbal a Radka, vlastně ani nevím, chodí hodně do práce a má teď toho dost do školy.“* Opačné odpovědi se objevily u Martina a Romana, kteří řekli, že ač nemají s partnerkou mnoho společných koníčků, tráví volný čas výhradně dohromady a to zejména kvůli velkému pracovnímu vytížení. *„Trávíme ho výhradně dohromady, máme ho kvůli práci dost málo, takže dohromady.“ (Martin).* Jirka, který je také velmi vytížen uvedl, že záleží na situaci, na tom, zda přišel z práce domů našťvaný nebo ne, podle toho pak má náladu být buď s partnerkou, nebo s

kamarády. Pokud je s partnerkou, společným koníčkem je sledování seriálů. Petr uvedl, že tráví volný čas spolu s partnerkou a že mají spoustu společných zájmů a koníčků.

Pokud se muži rozhodnou trávit volný čas sami, například někam večer jít bez partnerky, oznámení této skutečnosti partnerce probíhá na různých rovinách. Jedním z typů sdělení partnerce je stručné oznámení skutečnosti. Jakub i Jirka partnerce pouze sdělí, že odchází. „*Odcházím.*“ (Jakub). Petr svojí partnerce také řekne, že odchází, ale na rozdíl od Jakuba či Jirky jí ještě řekne, kam jde a s kým. Martin uvádí, že toto je poměrně ožehavé téma, že s tím mívá u partnerky problémy a setkává se s nepochopením. Partnerce pouze suše neoznámí, že odchází, ale dle jeho slov „podá dostačující informace“ o tom, kam jde a s kým kde bude, ale i přesto to bývá problém. „*No, těžko se to říká, protože nemám z druhé strany moc pochopení, nemám pocit, že by byla ráda, že někam jdu.*“ (Martin). Luděk uvádí, že nikam moc nechodí, ale pokud přeci jen jde, tak se partnerky ptá o svolení, zda může jít.

V opačném případě, pokud partnerka tráví večer mimo domov a oznamuje to partnerovi, tak dle Ludka i Petra, to sdělení má povahu oznámení: „*Prostě mi oznámí, že odchází. Já nijak neprotestuju, nemá to cenu*“ (Luděk). Jirkovi i Jakubovi partnerky oznámí kam a s kým jdou a podají jim více informací o průběhu jejich večeru. Jakub uvádí, že jí stejně ještě v průběhu večera volá. Martinova partnerka, dle jeho slov, nikam moc nechodí, ale když jde, tak mu řekne kam a s kým jde a zeptá se: „*Ona nikam takhle nechodí, ale když párkrát jde, tak mi to normálně řekne, zeptá se, jestli mi to nevadí, řekne mi kam a s kým jde, že třeba přijde pozdě. Prostě mi takhle všechno řekne a pobavíme se o tom.*“

3.1.2. Chod domácnosti

Rozdělení domácích prací

Rozdělení prací v domácnosti je dle mužů také závislé na pracovním vytížení. Ale ve všech případech muži uvádí, že se v menší či větší míře podílí na chodu domácnosti. Jirka uvádí, že striktně rozdělené práce doma nemají, že záleží na tom, kdo má víc času. Luděk to má s partnerkou obdobně, záleží na tom, jak mají čas. Ač Luděk uvádí, že práce striktně rozděleny nemají, říká, že nakupovat chodí skoro vždy on, aby to partnerka nemusela

nosit. Ta jde nakoupit až ve chvíli, kdy doma něco opravdu chybí nebo to Luděk nekoupil. Luděk také většinou umývá nádobí, a pokud doma vaří, tak vaří většinou on. „*Práce děláme podle toho, kdo stíhá. Když někdo řekne, že uklidí, tak prostě uklidí a je jedno, kdo to dělá. Nádobí většinou umývám já, protože po Pavlince vždycky zbyde k večeru, tak to dělám já. Vaříme výjimečně, já možná častěji.*“ Jedinou práci, kterou doma nedělá, i když by ji dělal rád, je praní. Dle jeho slov „*...nesmím prát, svoje si vyperu, ale jinak nemůžu. Mohl bych to pokazit.*“ Na druhé straně, striktně rozdělené domácí práce popisuje Jakub. Jeho partnerka dělá všechno, on jde občas nakoupit, popřípadě s košem. „*Dělá to Radka. Já jdu tak maximálně s košem a jednou jsem umyl nádobí. Jo a taky jdu občas nakoupit.*“ Martin se svou partnerkou mají určité práce jasně rozděleny, v některých se střídají a jiné dělají společně. „*Nakupujeme společně, velké nákupy děláme o víkendu společně, malé nákupy dělá Petra, když jde z práce. Uklízíme tak nějak společně-každý něco. Auto uklízím jenom já, pak ještě vysávám, utírám a umývám nádobí taky já, taky dělám trochu údržbářské práce. Petřa uklízí koupelnu a záchod. A vaří.*“

Všichni muži uvádí, že o rozdělení domácích prací a o tom, kdo bude, co v domácnosti dělat s partnerkou nemluvili, rozdělení vyplynulo ze situace, vzniklo zcela spontánně. „*Vzniklo to samovolně, spontánně. Nijak jsme se na tom nedomlouvali, prostě to tak vyplynulo.*“ (Martin). Luděk uvádí, že to vyplynulo z toho, jak jsou pracovně vytíženi. On chodí do práce odpoledne, zatímco partnerka studuje, takže je celý den ve škole. „*Přirozeně. Úplně. Vzniklo to z toho našeho denního režimu. Ona jde ráno do školy, já jsem ještě doma, takže udělám, co je potřeba do práce a pak mám čas, takže dělám věci doma.*“ Oproti tomu Petr se svou partnerkou ač jsou ve stejné situaci (Petr chodí do práce a partnerka chodí do školy), práce mají rozděleny jinak. Společně vaří a nakupují, o všechno ostatní se stará partnerka. Jirka také uvádí, že záleží na tom, kdo je jak dlouho v práci a kdo má tedy víc času. Ten, kdo přijde z práce dřív nebo má více volna, obstará nákup, uvaří a uklidí.

Vliv primární rodiny

Luděk uvádí, že u nich doma, to takto nebylo. Všechno obstarávala maminka, tatínek doma nic nedělal, takže naučené z rodiny to neměl, naučil se to až ve vztahu. Podobně to měl doma i Jakub. Ten se podílel na domácích pracích jen tím, že chodil nakupovat. I teď ve vztahu je tomu podobně. Občas obstará nákupy, jinak se na chodu domácnosti nijak

nepodílí. Naopak Jirka říká, že to rozdělení prací a vzájemná pomoc v domácnosti, to všechno je dáno mentalitou člověka a hlavně jeho výchovou, tím co ho doma naučili. Stejného názoru je i Petr, který říká, že základy toho, jak se teď ve vztahu chová, má kořeny v jeho výchově. Oba dva byli zvyklí doma něco udělat, když viděli, že to je potřeba, takže stejně tak to dělají i teď, ve vztahu. Martin také uvádí, že byl zvyklý doma pomáhat s některými pracemi, takže to má naučené z rodiny, ale mezi tím, co odešel od rodiny a začal žít s partnerkou, uběhl nějaký čas, kdy žil sám a musel si všechny věci obstarávat sám.

Ocenění partnera

Pokud Petr doma něco udělá a podílí se na tak chodu domácnosti, partnerka ho vždycky pochválí a ocení odvedenou práci. Stejně tak i Martinova a Luděkova partnerka. „*Určitě chválí. Pochvalám přikládá zvláštní význam*“ (Luděk). Jirka uvádí, že jeho partnerka ho občas pochválí, jindy to vnímá jako samozřejmost a nic neřekne. Jakub naopak nebývá chválen nikdy, partnerka jeho práci bere jako samozřejmost a nijak se k tomu nevyjadřuje.

3.1.3. Finanční hospodaření

Společné hospodaření a rozdělení výdajů

Žádný z mužů nemá s partnerkou společný účet nebo konto, ze kterého by čerpali, každý má svůj vlastní účet. Jirka i jeho partnerka pracují a výdaje nijak rozděleny nemají. Něco platí zvlášť, například ten, kdo jde nakoupit, ten zaplatí. Na nájmu se podílí oba stejnou měrou. Ale pokud se stane, že jeden nemá peníze (například menší plat kvůli nemocenské), tak ten druhý „táhne“ domácnost za oba. Takto to funguje i u Jakuba s partnerkou. Nemají rozdělené, co kdo bude platit, na nájmu se podílí stejnou měrou, ale pokud něco nakupují nebo pořizují, tak to zaplatí ten, kdo má peníze. „*Nemáme to nijak rozdělené, prostě kdo má, tak platí*“ (Jakub). Petr s Luděkem uvádí, že vzhledem k tomu, že pracují a mají stálý příjem a jejich partnerky studují, tudíž stálý příjem nemají, se v současné době finančně podílí na chodu domácnosti větší měrou. Petr s ohledem na finanční možnosti studující partnerky platí nájem, služby, pojištění a partnerka přispívá jen částečně. Společně se pak podílí na nákupu potravin. Luděk to má obdobně. Říká, že je to

všechno o domluvě a teď se dohodli tak, že on bude platit nákupy, nájem a nebudou si to nijak rozpočítávat. Až bude partnerka vydělávat, tak se zase nějak domluví. „*Ted'ka většinu platím já. Je to o domluvě. Z dlouhodobého hlediska o domluvě. Ted'ka platím já, Jana chodí do školy, tak nemá peníze. Já platím nájem, nákupy, neřešíme to, že bychom to nějak rozpočítávali*“ (Luděk). Zcela opačný způsob dělení výdajů má se svou partnerkou Martin. Dělí si všechno. Nájem, dovelené, i nákupy. Podrobně si rozepisují, co kdo nakoupil nebo za co vydal peníze a pak se vyrovnají. Nejde říci, že se dělí na půl, například když jdou na nákup, ale rozpočítávají si jednotlivé položky, podle toho, kdo si co koupil a pak se vyrovnají.

Pořizování věcí do domácnosti

Ve chvíli, kdy pár pořizuje něco do domácnosti, všichni muži uvádí, že jedná-li se o větší nákup nebo větší věc, která je potřeba, tak si s partnerkou o tom napřed promluví, proberou možnosti a pak ji společně koupí. Luděk nerad řeší nějaké plánované nákupy, ale když je to potřeba koupit něco většího, tak se o tom s partnerkou pobaví, na něčem se shodnou a koupí to. Petr, Jakub i Jirka shodně odpovídají, že také s partnerkou mluví o nákupu předem. Pokud se jedná o nákladnější věci, tak to spolu s partnerkou probírají vždy, pokud je to něco běžného, tak také, ale není to vždy podmínkou a případně to jeden z nich koupí. „*O velkých nákupech mluvíme, když jde o nějaké menší věci, tak každý koupí to, co si myslí, že je potřebné*“ (Jirka). Martin s partnerkou také řeší nákupy předem, ale z jeho strany jde spíše o vyhovění přání partnerky než o to, že by měl také zájem na nákupu, spoustu věcí považuje za zbytečné, ale když partnerka moc chce, tak to posléze koupí. „*Pár dní se to diskutuje a pak nakonec ženská vyhraje, jeví se to jako diskuze, ale je to promyšlená nátlaková akce (smích). Většinou když něco chce, tak mě udolá. Já si myslím, že to jsou zbytečné věci, ale ona většinou tak dlouho o tom mluví, že to nakonec koupíme*“ (Martin).

3.1.4. Řešení problémů

Pokud Lud'ka někdo naštvě, například v práci vyvstane nějaký problém, řekne to partnerce a sdílí to s ní doma. Stejně tak to má i Petr, který po příchodu domů o tom s partnerkou mluví. Jirka to řeší opačným způsobem. Bývá velmi rozčilený, řeší to na místě,

jak se dá nebo to prostě vymaže z hlavy a domů to nenosí a moc o tom s partnerkou nemluví. Martin i Jakub svoje problémy vzniklé mimo domov, přenáší na domácnost. Jakub to řeší velice rázně, přijde domů a vybije si vztek na přítelkyni. „*Po příchodu domů nadám přítelkyni*“. Martin přítelkyni nenadává, plně si uvědomuje, že pracovní problémy „nosí“ domů, snaží se po cestě domů uklidnit, ale často se mu to nepovede a bývá dost podrážděný. Partnerka reaguje velice chápavě a nechává ho si odpočinout. „*Přijdu domu naštvanej, snažím se od toho oprostít třeba už po cestě v autě, ale v realitě se neubráním tomu, abych to přenesl. Nejde vypnout, přepnout. Vím, že to pramení z něčeho jiného, než z toho, co mě čeká doma, ale často se ta práce promítne i doma. Petra ale reaguje dost chápavě. Nemluví na mě, dokud sám nezačnu nebo dokud nepozná, že už je to lepší*“.

Pokud vyvstane nějaký problém ve vztahu, Petr s partnerkou mlčí, někdy jen malou chvilku a výjimečně dochází k ostřejší diskuzi o problému, dle Petrových slov, k „*intenzivnější konverzaci s občasným výskytem nejrůznějších přirovnání (smích)*“. I u Ludka a jeho partnerky nedochází příliš často k hádkám, znají se už tak dobře, že oba ví, jak to dopadne. Po chvilce spor vychladne a vzhledem k tomu, že většinou to bývá kvůli maličkosti, oba ví, že nemá smysl se hádat a vyřeší to v klidu, bez hádky. „*Tak, my víme, jak to dopadne... Vychladne to. Takže víme, že nemá smysl se hádat, tak to vyřešíme. Stejně je to vždycky kvůli nějaké capině, tak jak u všech*“. Opačným způsobem to řeší ostatní muži. Jirka i Jakub uvádí, že problémy řeší vždycky hádkou. Martin k tomu ještě dodává, že se při řešení problému krom hádky vyskytuje ještě jízlivost a „vytahují“ se staré nevyřešené problémy.

Hádky

Pod pojmem hádka si Luděk i Jakub představí řev a zvýšený hlas. Jirka také a ještě dodává vyčítání a zbytečné emoce. Martin hovoří o „*jakékoli emotivně nezvládnuté výměně názorů*“. Pro Petra hádka znamená situaci, kdy se při řešení důležité věci či problému střetnou dva zcela odlišné názory a ani jeden účastník sporu náhle neví, co je to kompromis.

Všichni muži, až na Petra říkají, že se doma hádají. Petr uvádí, že se to děje zcela výjimečně a že se jedná spíše o řešení banálních záležitostí, tudíž by to ani nenazval hádkou. Na druhé straně Martin s partnerkou se hádají pravidelně. Spektrum důvodů je široké. „*Od kravin až po různý pohled na zásadní věci, jako je třeba trávení společného*

času“. Luděk se s partnerkou také často hádá, dle jeho slov jsou to ale jen malé výměny názorů. Jeho partnerka chvílí křičí, ale za pár minut ji to přejde a je všechno v pořádku. Jakub se hádá s partnerkou poměrně dost často, nejčastější příčinou prý bývají „blbé kecy“. Jirka se s partnerkou také občas pohádá, hodně to závisí na situaci a na míře stresu, kdy bývají oba podráždění a ostře reagují na druhého.

Odlišné názory

Všichni muži, kromě Martina, uvádí, že se stává poměrně často, že se s partnerkou na něčem neshodnou, například když se vybírá nějaká společná věc a každý má jiný názor. Jirka, stejně tak i Petr, uvádí, že se s partnerkou vyloženě neshodnou docela často. Oba se shodují, že se to většinou vyřeší kompromisem. Občas se stane, že si jeden či druhý prosadí svou. U Jakuba a jeho partnerky také občas dojde ke střetnutí dvou odlišných názorů, v jejich případě to řeší tak, že jeden prostě ustoupí a „nechá“ vyhrát toho druhého. Luděk s partnerkou se většinou společně domluví. Už se znají dlouho, takže ví, jaký kdo má na co názor a pokud se naskytne nějaká situace, kdy se neshodnou, většinou se domluví nebo to také vyřeší kompromisem. Je ale jedna věc, na které se neshodují. Luděkova partnerka má naprosto odmítavý postoj k tomu, že Luděk kouří. Luděk kouření velmi omezil, ale občas si rád dá cigaretu. Jeho partnerka si ale přeje, aby nekouřil vůbec. Když to zjistí, tak křičí a je zle. Problém se „vyřešil“ tak, že Luděk kouření tají, má prý tak klid a přítelkyně je pak spokojená. „*No, tak třeba kouření. Tak Pavla na to má názor jasnej, já na to mám jinej názor.*“ Na otázku, jak to vyřešili, odpovídá: „*Nijak. My jsme se neshodli, takže já to tajím. Co neutajím, tak je můj průser. Prostě se v tom neshodnem. Já bych si potřeboval jednou za čas zaplilit, ona by byla radši, kdybych nekouřil vůbec... takže já radši chodím tajně a pak je klid.*“ Martin jako jediný uvádí, že se výjimečně na něčem s partnerkou neshodne a pokud mají občas odlišný pohled na věc, tak se většinou velice rychle domluví.

Pokud se stane, že mužům doma něco vadí, dávají to najevo různými způsoby. Jakub s Luděkem se shodují, že to partnerce řeknou přímo, hned jak ta situace nastane, nedusí to v sobě. Naopak Jirka s Petrem většinou mlčí. Petr říká, že když mu něco vadí, je velmi nevrlý a nic neříká. Ale pokud je vyzván partnerkou, tak to většinou řekne hned a přímo. Jirka také mlčí, ale prý ani nic slovy najevo dávat nemusí, protože se stačí na něj podívat a jeho pohled řekne vše. Pokud se ho partnerka zeptá, tak jí odpoví podle situace. Někdy

hned a narovinu, jindy mlčí dál. Martin nemlčí, ale ani to neřekne partnerce hned. Říká, že vše záleží na situaci, na náladě jeho i partnerky, nelze to prý zobecnit. Najevo to dává v několika fázích. „V první fázi opakovanými drobnými náznakama, adresně v různých situacích, v druhé fázi přímým vytknutím, třetí fázi útekem z bytu.“

Usmírování

Různými způsoby se partneři také usmířují. Jakub i Petr uvádí, že se usmířují skoro vždy po hádce. Oba dva se shodují na tom, že záleží na situaci, ale většinou častěji se přijde usmířit první partnerka, protože už se nechce hádat. Jirka říká, že když už problém nelze nijak vyřešit a nijak se nedomluví, tak se většinou jeden z nich přijde usmířit. Nedá se říci, že by chodil někdo více, záleží to na situaci, kdo je víc naštvaný nebo uražený. Luděk a jeho partnerka nechají situaci vychladnout a pak se usmířují. Nelze říci, že se někdo přijde usmířit jako první, také to záleží na situaci. „*Já nevybuchuju, takže já nemusím vychladnout, ale většinou ten, kdo vybuchne, tak jak vychladne, tak se přijde omluvit.*“ Naopak Martin se s partnerkou vůbec neusmířuje. Nedokáže říct proč, ale prostě se vůbec neusmířují.

3.1.5. Způsob komunikace

Všichni muži, bez výjimky, uvádí, že se jim velice často stává, že s někým dlouze hovoří. Jakub i Luděk se shodují, že více mluví v práci a rozhodně častěji s muži než se ženami. Na druhé straně Martin uvádí, že častěji mluví doma, tedy s partnerkou. Petr mluví prakticky stále a je jedno, zda s ženou nebo mužem. „Bohužel mluvím všude, prakticky se všemi, neřešeje při tom pohlaví.“ Jirka nejvíce mluví, když je někde s přáteli a je na to čas, například v baru. Chodí tam s lidmi, s kterými se rád baví a pak mu je jedno, zda to je žena nebo muž.

Luděk s Jirkou se shodují v tom, že když partnerce něco říkají, někdy je ani nevnímá a neposlouchá. Jirka chápe, že ho partnerka někdy neposlouchá, říká, že on to tak někdy také nemá, že ji nevnímá. Ostatní muži uvádí, že jim partnerky vždy naslouchají, odpovídají jim a snaží se jim pomoci.

Martin, Petr i Luděk uvádí, že jim víc vyhovuje, když jim partnerka na to, co říkají, odpovídá, než kdyby jen tiše naslouchala a mlčela. Luděk ještě dodává, že když partnerka vnímá a poslouchá ho, tak mu vždy dává rady. S takovou reakcí partnerky je spokojený, je rád, že mu poradí. Opačná situace nastává u Jakuba, který říká, že partnerka mu většinou odpovídá, řekne svůj názor na věc, ale mu je to celkem jedno a stejně se zařídí podle sebe.

Rozdíl v komunikaci s partnerkou a s jinými lidmi

Všichni muži, kromě Petra, uvádí, že cítí velký rozdíl v komunikaci, když se baví s partnerkou anebo s někým jiným, třeba s přítelem nebo spolupracovníkem. Jediný Petr říká, že v tom velký rozdíl necítí. Má pocit, že se baví stejně s partnerkou, jak v práci s kolegy. U Luděka je to zcela naopak. Uvádí, že doma mluví s partnerkou jiným způsobem, volí i jiná slova a některé výrazy má zcela zakázány. „*Samozřejmě, musím přizpůsobit i slovník, nepoužívám některé výrazy a nesmím mluvit jak primitiv.*“ I Martin uvádí, že to je jiné, zejména na významové úrovni. S partnerkou mluví mnohem důvěrněji, v komunikaci cítí více pochopení a porozumění. Jirka s Jakubem shodně říkají, že s partnerkou se baví o úplně jiných tématech než s kamarády nebo v práci. Jsou témata, o kterých se Jirka s partnerkou nikdy nebavil a říká, že ani nikdy o nich s ní mluvit nebude. A ty právě řeší s kamarády. Jakub dodává, že s kamarády se i pobaví více než s partnerkou a dodává, že je to hlavně proto, že se s partnerkou vidí pořád a tak si nemají už toho tolik co říct.

Sdílení smutku a radosti

Pokud je mužům smutno nebo jim není dobře, Luděk i Jirka si svoje problémy nechávají pro sebe a pokud partnerka nic nepozná, tak jí to ani neřeknou. Luděk říká, že nemá žádné problémy, které by musel řešit. Jirka uvádí, že svoje nálady si nechává pro sebe, že to je jen jeho svět. Na druhé straně Martin i Petr s partnerkou mluví a sdělí jim, co cítí a oba se shodují, že na to partnerky reagují zcela ideálně. Vyslechnou je a pak si o tom popovídají. Pokud ale o tom dál mluvit nechtějí, tak je partnerky do ničeho nenutí. Jakub partnerce ani nic říkat nemusí, pokud se něco děje, hned to na něm pozná. Pak se ho zeptá, co se děje a podle toho, zda o tom chce Jakub mluvit nebo ne, reaguje dál.

V opačné situaci, když mají muži radost a je jim dobře nebo se jim něco povedlo, uvádí Luděk i Martin, že to partnerce hned sdělí, sdílí tu radost společně. „*Zapojím ji nějak do toho, podělím se o to s ní a sdílíme tu radost spolu*“ (Martin). Jakub to naopak partnerce

hned neříká. Ta to buď pozná, anebo jí to někdy časem řekne. Jirka říká, že když má radost, tak dělá blbosti a chová se jako by byl pod vlivem nějakých omamných látek. Petr to partnerce ani říkat nemusí, ona hned pozná, že má radost podle toho, že už není tak nevrlý.

Ženský a mužský způsob komunikace

Všichni muži jednoznačně uvádí, že je rozdíl v tom jak komunikují muži a jak ženy. Martin vidí rozdíl naprosto ve všem. V interpretaci toho, co řekne nebo neřekne „*Rozhodně, rozdíl je ve všem, úplně ve všem, mužem řečené ano je ženou interpretováno jako ne a naopak. Svolení, pochopení a porozumění vyslovené nahlas je za den, dva, týden měsíc nepochopením, nevyslovením, neporozuměním. Naprosto odlišnej svět, divím se, že to tak dlouho funguje.*“ Luděk jako největší problém vnímá to, že ženy všechno dlouho řeší a neustále o něčem mluví. „*Nejčastější problém je, že ženský všechno dlouho řeší. Já to mám prostě vyřešený hned a Jana o tom potřebuje pořád mluvit a 5x to zopakovat. V tom vidím jedinej problém. No, tak jako občas cítím z toho, jak Pavla mluví, takovej ten řídicí motiv toho.*“ Dodává, že jeho přítelkyně ho často v komunikaci někam směřuje, prý to má po mamince, taky to tak dělá. Myslí si, že právě v komunikaci nejvíce kopírujeme chování našich rodičů. Petr, Jakub i Jirka také říkají, že způsob komunikace je odlišný, ale přesněji to nedokáží popsat. Jirka hovoří o zcela jiném jazyku, který když se dokáže spojit, je to nádhera, jako umění.

Typická situace (ne)porozumění si ve vztahu

Muži se shodují na tom, že existují určité typické situace, kdy si žena s mužem nerozumí. Luděk uvádí, že kdyby byl fanouškem fotbalu nebo hokeje, že by tomu přítelkyně asi nemusela rozumět. Petr taktéž říká, že jeho partnerka nikdy nerozumí tomu, když se dívá na fotbal nebo sleduje nějaké sportovní utkání v revizi. Nerozumí prý tomu rozčilování se a nadšení pro hru, kterou při sledování má. Jakub i Jirka uvádí, že v jeho vztahu s partnerkou je takovou typickou situací výběr auta. Jirka dodává, že partnerka nerozumí tomu, proč tak dlouho vybírá nějaké auto a posléze nechápe jeho lásku k němu a péči, s kterou se o to auto stará. Martin také uvádí, že zdrojem nepochopení může být výběr auta nebo jakýchkoli věcí, které více preferují muži a naopak. Dále uvádí, že ženy často nerozumí mužům, když chtějí jít do hospody jen s muži, bez přítelkyně. „*Když jde*

chlap do hospody jenom s chlapama a bez ní. Pak asi když se vybírá auto, nábytek a jiné hmotné statky, které v obvyklé míře více preferují muži anebo naopak jenom ženy. “

Naopak situace, kdy si muž se ženou může rozumět lépe než dva muži nebo dvě ženy spolu, nepopsal Jakub, Petr ani Martin. Ani jednoho muže nenapadla žádná situace, ani si nevybavili žádnou ze svého partnerského vztahu. Naopak Jirka uvádí, že například úprava interiéru nebo výběr věcí do bytu může být činností, kde se dva skvěle doplňují. Spolu s partnerkou si v tomto velmi rozumí. Luděk za takovou situaci považuje vůbec celé komunikování se ženami. Snaží se vyjít s každou ženou, kterou potká a snaží se o společnou domluvu. S muži to je naopak. Když se spolu dva muži baví a nechtějí spolu vyjít, tak se spolu prostě bavit nebudou. Ale komunikaci s ženou chápe jako kompromis, tudíž lepší porozumění si. *„Tak jako ta komunikace mezi chlapem a ženou je o kompromisu. Když se dva chlapi spolu baví, tak to nemusí řešit. Prostě když s ním nechci vyjít, tak s ním nevyjdu a hotovo. S tou ženskou se snažím vyjít s každou. Z druhé strany je to taky stejně. Je tam snaha o nějakou domluvu. S chlapem třeba nejsem tak ochotnej, s ženskou to je jinak. “*

3.2. Ženský pohled na partnerskou komunikaci

3.2.1. Volný čas

Dovolená

Všechny ženy uvádí, že se svými partnery jezdí na dovolenou. Výběr dovolené probíhá různými způsoby. Pavla říká, že se s partnerem většinou sejdou, domluví se, kam by kdo chtěl jet. Občas mají odlišné představy, ale vždy vyberou dovolenou ke spokojenosti obou. Petra popisuje výběr dovolené jako zdoluhavý proces, při kterém si s partnerem ujasňují kritéria, na obou stranách je velká nerozhodnost. Ona sama by se bez toho obešla, ale partner si to potřebuje dlouho promýšlet. Výsledkem pak je vždy kompromis. *„Ten výběr, no je to docela procedura, zdoluhavý proces, je docela problém ujasnit si kriteria, velká nerozhodnost na obou stranách. Já bych se bez toho obešla, ale partner ne. Tak to musíme vždycky takhle řešit. Je to vždycky kompromis, vybereme vždycky to, co jsme chtěli oba,*

ale musí tam být předtím ten proces.“ Opačný případ uvádí Radka. Výběr dovolené probíhá velice rychle. Jeden den se s partnerem dohodnou, kam pojedou, domluví se a druhý den jedou. Nedomlouvají se nějak zdlouhavě, jsou rádi, že mohou někam jet a je jim většinou jedno kam. Monika i Hana většinou s partnerem společně o výběru dovolené nemluví. Hanka uvádí, že dovolenou vybírá vždy partner a ona se přizpůsobí tomu, co on vybere. U Moniky je tomu naopak. Dovolenu vybírá Monika. Hlavně proto, že její partner je v práci. Má pár požadavků, které ji sdělí a ona pak dořeší zbytek a vybere, kam pojedou.

Společné koníčky a trávení volného času

Všechny ženy se shodují na tom, že trávení volného času se odvíjí od toho, kolik mají práce a kolik času jim po práci vůbec zůstane. Pavla s Radkou uvádí, že volného času jim moc nezbyvá, právě kvůli časovému vytížení. Pavla uvádí, že nyní sice tráví s partnerem všechen svůj čas, ale nenazvala by ho volným časem, protože společně pracují na projektu. Chodí domů oba pozdě večer, takže volného času mají jen chvíli, před spaním. Pokud přeci jen mají volno, stráví společně víkend třeba na kole nebo jedou na běžky, takže společným koníčkem je sport. Radka kvůli práci má také málo času, ale když má volno, tak ho tráví ráda s partnerem. Společné koníčky nemají žádné. Pokud jsou spolu, tak čas tráví spíše pasivně, dívají se na filmy. Petra s partnerem má společné zájmy, ale neprovozují je pravidelně, chtěla by mít více společných koníčků, i trávit s partnerem více času. Na druhé straně Monika i Hanka tráví s partnerem docela dost času. Monika uvádí, že každý z nich má občas nějakou akci, kam jde sám, ale jinak podnikají většinu věcí společně. *„Tak jsme docela často spolu, večer občas zajdu na cvičení, ale o víkendech jsme spolu. Občas má jeden z nás nějakou akci, kam jde sám, ale jinak podnikáme věci společně.“* Hrají golf, chodí do divadla, mají společné kamarády, takže společně i tráví večery. Obecně její partner nemá moc volného času, takže nejsou moc spolu. Monika chodí cvičit, na kávy, zabaví se sama. Hanka také říká, že mají s partnerem každý svoje záliby, ale většinu času tráví spolu v přírodě, díváním se na seriály, esoterikou, sexem.

Když se ženy rozhodnou trávit volný čas samy, například jít někam večer s kamarádkou oznamují to svým partnerům různými způsoby. Pavla uvádí, že vzhledem k tomu, že partner pracuje přes noc, je většinou jedno, že někam jde. Kdyby mu to neřekla, ani by o to, nevěděl. Pavla říká, že se ho neptá nebo že se nedomlouvají, prostě mu oznámí, že

někam jde. Stejně tak to říká i Radka. Partnerovi oznámí, že odchází. Hanka partnerovi řekne, s kým a kam jde a řekne mu to dopředu, aby si také něco naplánoval. „*Většinou dostatečně předem oznámím, že například na pátek mám to a to s tím a tím, a že si má taky něco naplánovat, ať nesedí doma.*“ Na druhé straně Petra i Monika to partnerovi také oznámí, ale formou otázky, kdy se zeptají, zda by jim nevadilo, kdyby někam šly. Obě uvádí, že ještě nikdy s tím partner neměl problém.

V opačném případě, když se partner rozhodně trávit večer bez partnerky, ženy se shodují, že partner jim to oznámí. Ale jsou zjevné rozdíly v povaze oznámení. Petra i Monika říkají, že partner jim to oznamuje podobným způsobem, jak ony jim. Monika dodává, že jí to Petr oznámí, ale takovým způsobem a tónem, že z toho cítí, že se jí vlastně ptá, jestli jí to nevadí. Na druhé straně, Radka i Hanka uvádí, že partner to suše oznámí. „*Večer jdu s kamarádem na pivo, nevím, kdy se vrátím.*“ (Hana). Hanka dodává, že to vždy chápe tak, že dorazí ráno a tak na něj nečeká a vymyslí si svůj vlastní plán. Pavla říká, že její partner nikam moc nechodí, ale pokud někam jde, tak jí řekne kam a s kým, aby věděla. Někdy to Pavle vadí, hlavně když jde o víkend, protože přes týden se nevidí. Ale i když se jí to nelíbí, tak partner jde.

3.2.2. Chod domácnosti

Rozdělení domácích prací

Všechny ženy uvádí, že se s partnerem více či méně společně podílí na chodu domácnosti, jen Radka uvádí, že doma dělá v podstatě vše sama. Její přítel chodí jen občas nakoupit. Ostatní ženy nemají s partnerem striktně rozděleno, co kdo bude dělat, ale je patrné, že v průběhu vztahu si partneři vydělili některé činnosti, které dělají častěji. U Moniky, Hanky, i Pavli to hodně záleží na pracovním vytížení. Hanka říká, chod domácnosti záleží na tom, kolik toho mají v ten den v práci a kdo je dřív doma z práce. Ten se pak stará o domácnost, jde na nákup, uvaří, uklidí. Pavla s partnerem to mají dle jejich slov „na střídačku“. Nemají určené, co kdo bude dělat. Střídají se ve vaření i v nákupech, i když dodává, že nakupovat chodí více její partner, aby to nemusela nosit. Jedinou práci, kterou dělá výhradně ona je praní. I když by její partner chtěl, tak ho k tomu nepustí. Jednou to pokazil, tak už pere jen ona. Monika s partnerem společně vaří a dělají

velké nákupy. Úklid a běžné nákupy dělá sama. Na druhé straně Petra, i když tvrdí, že s partnerem nemají striktně rozděleny domácí práce, je patrné, že jsou činnosti, které dělá výhradně ona a které partner. *„Já vařím, já nakupuju, velký nákupy děláme spolu, ale menší přes týden dělám já, pereme tak oba dva, když já uvařím, tak třeba občas on umyje nádobí.“*

Všechny ženy uvádí, že toto rozdělení vyplynulo samo, ze situace. U Moniky a jejího partnera hraje roli pracovní vytížení. Monika studuje, tudíž má více času než její partner, a tak dělá v domácnosti více práce. Dle Radky, která vše dělá sama, to je kvůli neochotě partnera. *„Přislo mi, že když mel něco udělat, tak to udělal blbě a schválně, abych už to po něm příště nechtěla a taky že už nechci.“* Hanka také uvádí, že to vyplynulo samo, z jakési nutnosti se dělit o práci, protože kdyby to měla dělat všechno sama, tak by dle jejich slov ‚umřeli ve špíně‘. Pavla i Petra uvádí, že to vzniklo zcela spontánně, že se nijak nedomlouvali, co kdo bude dělat, každý začal dělat něco a tak to rozdělení z toho vyplynulo. Pavle to připadá hodně vzácné.

Vliv primární rodiny

Všechny ženy se shodují v tom, že takový chod domácnosti a rozdělení prací znají až ze vztahu. U rodičů takové rozdělení neviděly. Rodiče Petry jsou rozvedení, tudíž nikdy neviděla ten model, byly doma 3 ženy, takže se o všechno dělily mezi sebou. Pavla s Monikou uvádí, že u nich to nikdy nebylo tak, jak to mají ve vztahu teď rozdělené ony. Obě se shodují na tom, že všechno u nich dělala maminka a tatínek skoro nic. Monika k tomu dodává: *„U nás doma to fungovalo vždycky tak, že mamka dělala všechno a táta zase vydělával víc. Klasicky, mamka se stará v práci a i doma. Takže toto je můj vzor. Ale zas táta jí to vrací tím, že mamka má skoro všechno, co chce a funguje jim to dobře, už skoro 30 let.“*

Ocenění partnera

Hanka i Radka se shodují, že partner je nechválí, že odvedenou práci vnímá spíše jako samozřejmost. *„Myslím si, že to bereme oba jako nutnost a samozřejmost, jednou já, jednou ty.“* (Hana). U Petry je tomu naopak. Partner jí dostatečně chválí a říká, že si toho cení. Pavlu partner také hodně chválí, i když dodává, že si o to někdy musí trochu říct. Ale chválí ji, i ona jeho, považuje to za nezbytnost. Monika uvádí, že partner si buď všimne

sám, že něco udělala nebo mu to musí říct a on ji pochválí. Dodává, že dřív chválil sám a postupem času si zvykl a bere spoustu věcí jako samozřejmost.

3.2.3. Finanční hospodaření

Společné hospodaření a rozdělení výdajů

Všechny ženy se shodují na tom, že s partnerem nemají společný účet. Každý si hospodaří se svými penězi. Jen Monika uvádí, že s partnerem plánují společný účet. Radka se svým partnerem výdaje neřeší vůbec. Kdo má peníze, ten platí, neřeší, kdo víc utratil a nijak se nevyrovnávají. Úplně opačný případ je u Petry s Martinem. Ti si například za nákupy rozdělují účet podle toho, co si kdo koupil. Sepíšou si položky a pak se navzájem vyrovnají. „*Třeba Martin se teď hodně učil, tak býval 3 týdny pořád doma, takže já jsem platila jen část nebo třeba jen půlku za večeři a zbytek si platil on, protože já jsem byla v práci. Tam i snídám, takže snídani jsem neplatila vůbec.*“ Dodává, že to je hodně striktní, že by jí vůbec nevadilo, kdyby to neměli tak pevně rozdělené. Hanka s partnerem mají výdaje také rozdělené, ale je to méně striktní. Nájem, jídlo, internet platí napůl, ale když se stane, že jdou na nákup a některý z nich zrovna nemá peníze, tak to zaplatí ten druhý a neřeší to. Pavla říká, že v tom mají docela chaos. Více věcí nyní platí její přítel, protože ona ještě studuje a nemá stálý příjem. Nijak si peníze nerozdělují, neřeší, co kdo koupí. Občas si navzájem půjčí peníze, pak si je nevrátí, ale vzhledem k tomu, že se to takto střídá, tak se to prý vynuluje. Monika to má také podobně, nepracuje, takže stálý plat má jen přítel, který teď i víc financuje domácnost. Monika pouze přispívá na nájem, nebo když má peníze, tak nakoupí.

Pořizování věcí do domácnosti

V situaci, kdy partneři pořizují něco do domácnosti, všechny ženy uvádí, že se o tom s partnerem předem pobaví a až potom to společně nakoupí. Pavla dodává, že když se jedná o něco dražšího, tak to kupuje přítel. Když to jsou maličkosti, tak to ani neřeší a koupí to jeden z nich. Petra říká, že u nich je pořizování věcí docela problematické. Petra navrhuje, že je potřeba něco koupit a její partner si většinou myslí, že to potřeba není. Pak záleží na tom, jak moc Petra na dané věci trvá. Pokud partnera přesvědčí, tak ji pak společně koupí.

„Většinou já přijdu, že je něco potřeba a druhá strana přijde, že to nepotřebujeme. Pak záleží na tom, jak moc jsem urputná a trvám na tom, a jestli to moc potřebujem. A Martin to zváží. Třeba koš na prádlo jsem si prosadila, to jsem řekla, že do igelitky prádlo dávat nebudu. On si myslel, že to není potřeba, ale byla jsem hodně urputná.“ Pokud něco potřebují Hanka s Jirkou, probírají danou věc ze všech úhlů, zda na to mají peníze, zda to opravdu potřebují, pak si to v obchodě dlouho prohlížejí a nakonec společně koupí. Radka o tom s partnerem také mluví, ona řeší estetickou stránku, její přítel zase technickou a navzájem se v tomto respektují.

3.2.4. Řešení problémů

Pokud ženy něco naštve nebo mají nějaký problém v práci nebo s lidmi v okolí, řeší to různými způsoby. Radka s Petrou se shodují, že se snaží problémy ‚netahat‘ domů a snaží se to vyřešit třeba cestou z práce. Petra dodává, že teď už se snaží to partnerovi říkat hned, protože pak je podrážděná a zbytečně se hádají. Opačným způsobem reaguje Hanka s Pavlou. Hanka se z toho potřebuje vypovídat, tudíž jde za svým partnerem nebo za kamarádkami a těm to všechno řekne a až pak se uklidní. Pavla o sobě říká, že je poněkud intenzivní, že věci dost prožívá, někdy vybuchne, že je tak trochu ‚hysterka‘ a potřebuje to někomu říct. Nejčastěji to říká doma, svému partnerovi. Sama přiznává, že ji často stačí se jen vypovídat, že ani nepotřebuje, aby ji druhý na to reagoval. *„Mně stačí se většinou jenom vypovídat...Stačí mi, když se prostě vykecám a uleví se mi“*. Monika o problému mluví doma s rodinou, občas s partnerem a snaží se najít nějaké řešení situace.

V opačném případě, pokud vyvstane nějaký problém ve vztahu, Radka říká, že to s partnerem ani moc neřeší, že se oba někam ‚uklidí‘, než se zklidní a pak je to v pořádku. Hanka s přítelem to řeší zcela opačným způsobem. S partnerem se pohádají, pořádně na sebe křičí. Pak se ale uklidní a nějak to vyřeší. *„Pohádáme se, pořádně to rozvíříme, pak se uklidníme, probereme to v klidu a dojdeme k nějakému závěru. Někdy, když se nám to nechce řešit, tak se problém přejde sexem.“* Monika s partnerem se o tom snaží mluvit, ale pokud to není věc, která se musí nutně probrat, tak její partner o tom nerad mluví. Takže to Monika probere s kamarádkami a pak se jí uleví. Pokud ale jde o závažné věci, tak se o tom s partnerem snaží mluvit. Pavla to partnerovi hned řekne. Dodává, že už si s partnerem

na nic nehraje, znají se dlouho, takže než aby na sebe byli naštvaní, tak si to řeknou narovinu a přímo. Petra uvádí, že začne zvyšovat hlas, partner do ní začne naschvál rýpat a to ji pak nesmírně vytočí. „*No, já zvyšuju hlas, on mě nazve hysterkou, že řvu jako prase. Pak do mě pořád rýpe, nepřestane a rýpe a rýpe a mě to vytáčí, někdy už toho mám dost a tak mě to vytočí a on pořád pokračuje a rýpe. Ještě si přisadí, dělá si srandu a tak to mě pak děsně vytočí, zvýším hlas. Už úplně slyším, co o mě říká, že mě vylicí jako největší fúriu.*“

Hádky

Pod pojmem hádka si všechny ženy představí situaci, kdy na sebe lidé křičí, řvou, kvůli něčemu se konfrontují. Petra dodává fyzické ataky, házení věcí, usmířování. Monika ještě dodává návaly vzteku, mlčení a uraženost.

Na rozdíl od mužů, ne všechny ženy uvádí, že se doma hádají. Příčinami hádek jsou různé podněty a situace. Radka s Pavlou říkají, že v jejich vztahu k hádkám nedochází. Pavla dodává, že někdo by si mohl myslet, že se hádají, ale ona to tam rozhodně nevnímá. Chápe to jako výměny názorů. Říká, že po sobě s partnerem nekřičí, ani neházejí nádobí. Pokud mezi sebou něco řeší, tak to jsou většinou maličkosti, dodává, že se kvůli závažným věcem rozhodně nehádají. To řeší tím, že se spolu o tom pobaví. Sice občas zvýší hlas, ale nekřičí po sobě. Nemá ráda, když se lidé dohádají, pak prásknou dveřmi a nebaví se spolu. To prý jen vyvolává další napětí. I Monika říká, že se občas stane, že se v něčem neshodnou a jeden z nich se naštve, ale to bývá jen nedorozumění a rozhodně se kvůli tomu nehádají. Na druhé straně Hanka říká, že se s přítelem hádá často. Při hádce na sebe hodně křičí. Hanku nejvíc vytáčí přítelova náladovost. Petra se s partnerem také hádá, nejčastěji kvůli maličkostem. To ale bývá jen startovací podnět, kdy ona něco řekne nebo udělá a pak se na to nabalují nevyřešené věci, které jsou vážnějšího charakteru. Mezi ty patří rozdílný pohled na trávení volného času. „*Hádáme se proto, že každý máme jinou potřebu být s tím druhým a být sám. Já mám větší potřebu být s ním, on je zvyklý mít víc času pro sebe a být sám. Já bych chtěla víc času věnovat koníčkům a společné zábavě.*“

Odlišné názory

Všechny ženy uvádí, že se občas stane, že se s partnerem na něčem neshodnou, že mají odlišný názor a pohled na věc. Hanka uvádí, že se neshoduje s partnerem v mnoha věcech,

ale že ho nechce měnit a proto tu situaci většinou vyřeší tak, že se o věci dál nebaví a každý je si vědom svého názoru. „*Ano, neshodujeme se v hodně názorech a řešit to nejde. Nechci partnera předělávat, proto to většinou vyřešíme tak, že toto je tvůj názor, toto zase můj, dál se o tom bavit nebudeme. Každý si necháme to své.*“ Pavla, Petra i Radka se s partnerem o odlišných názorech pobaví, nepřesvědčují druhého o tom, že jeho názor je špatný, situaci vyřeší kompromisem. Pavla dodává, že se neplete do věcí, kterým nerozumí a kvůli kterým by se neshodli. Monika říká, že pokud se s partnerem na něčem neshodne, většinou ustoupí ona. Neučiní tak jen v případě, když daná věc je pro ni prioritou. V tom případě si o tom s partnerem promluví.

Pokud ženám něco vadí, dávají to najevo různými způsoby, ale všechny uvádí, že se to partnerovi snaží říct hned a nedržet to v sobě. Petra nejdříve dělá, že se nic neděje, ale je to na ní vidět. Tak se snaží to vždy dávat najevo hned. A pokud jí něco vadí, tak to nesvádět na druhého a neobviňovat ho, ale vyjádřit svoje vlastní pocity. „*Já nejdřív dělám, že nic, ale je to na mě vidět. Tak teď už se snažím to říct hnedka. Pokud nemám premenstruační syndrom, jak říká Martin, tak se snažím o tom normálně mluvit. Je to asi lepší to říct rovnou. Řeknu, že mi to vadí. Je lepší to říkat v mojí osobě, ne to druhému vyčítat, ale říct, že mně to mrzí, že já to tak vidím a cítím, ne to házet na druhýho.*“ Radka i Pavla se shodují v tom, že to řeknou hned a narovinu. Nedusí to v sobě, hned to partnerovi řeknou. Stejně tak i Hanka, jen dodává, že pokud to situace nedovolí, tak počká, až budou sami doma. „*Řeknu to hned, pokud se to hodí a situace to dovolí. Scény na veřejnosti nedělám.*“ Monika to také řekne hned, protože se jí tím uleví. I když ví, že partner nemá náladu a neměla by asi začínat, tak to stejně nevydrží a řekne mu to.

Usmírování

Ženy uvádí různé způsoby ukončování hádky nebo usmírování se po ní. Až na Petru všechny ženy uvádí, že se s partnerem určitým způsobem usmířují. Petra říká, že se snaží usmířovat, ale její partner to nechce řešit, chce to už mít ukončený a jít dál, takže se ani neusmířují a k problému nevrací. Radka říká, že se většinou vždycky omluví, i když za to třeba nemůže. Dělá to proto, ab už se nehádali a byl klid. Pavla popisuje, že s partnerem vždy hádku ukončí „hladkým“ způsobem, takže na sebe ani nejsou s partnerem naštvaní. Většinou se ale navzájem omluví, takže se ani moc neusmířují. Pokud ano, tak někdy přijde první ona, jindy zase partner. Monika uvádí, že usmířovat se chodí střídavě, většinou

je to tak, že se jeden z nich omluví, obejmě toho druhého a z legrace mu vyčte, že měl přijít první on. Na rozdíl od toho, Hanka uvádí, že v jejich vztahu se chodí usmířovat vždy ona první. Probíhá to různě, s partnerem to řeší tulením, sexem nebo se společně podívají na film.

3.2.5. Způsob komunikace

Na rozdíl od mužů, ženy uvádí, že se jim nestává tak často, že by dlouze hovořily. To uvádí jen Hanka a Pavla, které o sobě říkají, že jsou upovídané. Všechny ostatní ženy říkají, že nejsou moc výřečné, že se zřídka stane, že dlouze hovoří. Pavla s Monikou se shodují, že mluví všude a se všemi, necítí rozdíl v komunikaci se ženou nebo s mužem. Pavla dodává, že je velmi výřečná, i když přijde domů její přítel. Má potřebu mu všechno říct a se vším se s ním podělit. Přiznává, že ji partner někdy ani neposlouchá, ale že jí to nevadí, často se potřebuje opravdu jen vypovídat. Petra mluví více spíš doma, v okruhu blízkých přátel a rozhodně více se ženami. Radka mluví více v práci než doma, pracuje v hospodě a v kavárně, kde komunikuje s lidmi v podstatě stále. Více mluví s muži. Doma pak má ráda ticho a klid.

Pokud ženy svým partnerům něco povídají, muži na to reagují různými způsoby a ženy i od nich očekávají různé reakce. Radka i Pavla přiznávají, že když partnerovi něco povídají, že je často muž ani neposlouchá. Obě dvě také uvádí, že jim to takto i vyhovuje, že často ani nechtějí slyšet žádný jeho názor, potřebují se jen vypovídat. Hanka s Monikou se shodují zase na tom, že jejich partner mlčí a to je vytáčí, protože by byly rády za nějakou reakci. Monika dodává, že ji jeho mlčení rozčiluje, protože má pocit, že ji neposlouchá. Také si ale myslí, že muži, na rozdíl od žen, nevyjadřují účast tím, že říkají ‚hmmm‘, ale i tak partnerku poslouchají. Petra uvádí, že její partner reaguje zcela odlišně. Odpovídá ji, dává rady, postřehy. Říká, že je v pořádku, že ji přerušuje třeba tím, aby vyjádřil svůj názor, ale nelíbí se jí, že jí skáče do řeči a rýpe do ní. Měl by ji nechat domluvit, vyslechnout a až pak reagovat.

Rozdíl v komunikaci s partnerkou a s jinými lidmi

Všechny ženy shodně uvádí, že je velký rozdíl v komunikaci mezi partnerem a jinými lidmi. Petra i Pavla se shodují na tom, že komunikace s partnerem je mnohem důvěrnější, řeší intimnější témata. „*S přítelem prostě zabíhám víc do detailů, víc se otevírá, nezevšeobecňuju ty věci, jsem víc konkrétní.*“ (Petra). Pavla dodává, že se vzhledem k tomu, že se s přítelem zná už dlouho, nemusí si vysvětlovat, jak co myslí a mohou se spolu bavit na úplně jiné úrovni. I Radka říká, že hovor s partnerem je důvěrnější. Na druhé straně s kamarádkami si popovídá mnohem víc než s přítelem, hlavně o věcech, které ji opravdu baví. Monika někdy pociťuje, že jejího partnera nezajímá, co říká, ale prý má na to právo, a tak některé věci probírá s kamarádkami. Ale s partnerem všeobecně mluví o intimnějších věcech.

Sdílení smutku a radosti

Ve chvíli, kdy ženy něco trápí, jsou smutné nebo mají nějaký problém, až na jednu výjimku, to všechny řeknou svému partnerovi. Jediná Petra říká, že nemá cenu mu něco říkat, že se k ničemu moc nevyjadřuje, bagatelizuje její problémy, smete záležitost pod stůl. Petra to označuje jako typicky chlapskou reakci. Ostatní ženy o tom s partnerem mluví. Hanka říká, že už si s partnerem prošli mnoha zátěžovými situacemi a že ji vždy podržel a poslouchal klidně i celou noc. Pavla se svému partnerovi hned svěří. Ten se jí snaží pomoci, je vidět, že mu na partnerce záleží. Dodává, že se znají opravdu už velice dlouho a tak Pavla už ví, co má partnerovi říct, aby dělal, aby ona byla spokojená. „*No, my už se fakt známe hrozně dlouho, takže já přesně vím, co mám říct. Když potřebuju nebo chci, aby mě poslouchal, tak mu prostě chytnu hlavu, otočím ju od počítače a řeknu mu, že potřebuju, aby mě poslouchal. Nebo mu řeknu: Ted' nemusíš nic dělat, ani říkat, potřebuju se vykecat.*“ Takto jim to prý funguje a oba jsou spokojeni. Radka uvádí, že se svým partnerem o problému mluví, on ji utěší a snaží se jí pomoci. Pokud ale řeší nesmysl, tak ji vyslechne, ale dál se k tomu nijak nevyjadřuje ani to neřeší. Monika také s partnerem mluví, říká, že jí to pomáhá. Většinou se jí snaží pomoci, ale pokud to řešení trvá už moc dlouho, tak ji nakonec řekne, že řeší nesmysly a to ji probere.

Naopak, pokud ženy mají radost nebo je něco potěšilo, všechny se shodují, že to partnerovi okamžitě řeknou a sdílí to s ním. Radka i Hanka říkají, že to na nich partner hned pozná, že by ani nemusely nic říkat. Ostatní ženy se shodují, že mu to řeknou hned, jako prvněmu, zavolají mu nebo to s ním sdílí hned, jak se vidí.

Ženský a mužský způsob komunikace

Všechny ženy jsou přesvědčeny o tom, že existuje rozdíl ve způsobu komunikace mužů a žen. Petra k tomu dodává, že ženy jsou opatrnější v komunikaci, jsou zdrženlivější, taktnější, nevyjadřují se tak exaktně, v projevu dávají najevo více emocí. Také si myslí, že nedokážou tak moc od sebe oddělovat věci, chápou více v souvislostech, více věci spojují. Také připouští, že někdy je to dost nesmyslné, někdy zase intuitivnější. Pavla si myslí, že ženy na rozdíl od mužů jsou mnohem upovídanější, víc toho namluví, i když si nemyslí, že by toho řekly víc. Muži to na druhé straně berou více stručně a věcně. Hanka říká, že ženy jsou větší diplomatky, uvádí, že ji partner často vytočí svou upřímností.

Typická situace (ne)porozumění si ve vztahu

Všechny ženy se shodují na tom, že se vyskytují situace, kdy si žena s mužem nemusí vůbec rozumět. Pavlu vždy vytočí, když s partnerem řeší nějakou situaci týkající se výběru barev. Nechápe, jak může dát dohromady dvě barvy, které spolu vůbec neladí. Celkově chápe estetické cítění jako vlastnost, která je u partnerů dost odlišná, ženy pro ni mají větší cit, a tak mohou vznikat konflikty. Petra popisuje typickou situaci neporozumění takto. „*Když třeba chlap přijde z práce a žena chce něco řešit, tak chlap je většinou unavený a odměřený, sedne k televizi, ona se ho ptá, co se děje, ten už startuje, ona ho o to víc nenechává být. Tak do sebe naráží a minou se.*“ Monika říká, že muži nerozumí takovému tomu ženskému tlachání a spíše než situaci ji napadají témata, která muži nikdy nepochopí. Radka uvádí, že ženy si nemůžou s mužem rozumět při výběru technických věcí, jako třeba vývěru auta, telefonu, internetu. Hanka uvádí opačný příklad, kdy si myslí, že zdrojem neporozumění může být řešení emotivních věcí, vztahů v rodině. Muži prý mají někdy až příliš velkou hrdost a špatně odpouští a zapomínají.

Opačnou situaci, kdy si naopak žena s mužem dokáže porozumět daleko lépe než dvě ženy nebo dva muži, popisují Petra a Hanka podobně. Muži se s ženami lépe doplňují na pracovišti, navzájem se vyvažují, vidí jiný pohled na věc, kterým se mohou navzájem obohatit. Ostatní ženy nenapadla jediná situace, kdy by si mohli společně lépe rozumět.

4. ODPOVĚDI NA VÝZKUMNÉ OTÁZKY

Shrneme-li výsledky našeho výzkumu, dostáváme následující odpovědi na výzkumné otázky.

Jakým způsobem ženy a muži mluví o trávení svého volného času s partnerem?

Všechny páry mají kvůli pracovnímu vytížení jednoho či obou partnerů nedostatek volného času, ale rádi ho tráví společně. Pokud se jeden z partnerů rozhodne trávit volný čas sám, jeden muž, stejně tak jak jeho přítelkyně, to pouze oznámí a dál se o tom společně nebaví. Ostatní partneři spolu probírají kam a s kým jdou a navzájem si sdělí bližší informace, popřípadě se ptají o svolení, jestli mohou někam jít a zda to partnerovi nevadí. V jednom vztahu bývá samostatné trávení volného času muže zdrojem konfliktů a nepochopení. O výběru dovolené spolu většina párů mluví a snaží se společnou domluvou dojít ke kompromisu, v některých párech je výběr jen na jednom z partnerů a druhý o tom vůbec nerozhoduje a navzájem o tom spolu nemluví.

Jakým způsobem spolu muži a ženy komunikují o chodu domácnosti a jak mají rozděleny domácí práce?

Partneři se navzájem podílí na chodu domácnosti skoro ve všech případech. Pouze v jednom vztahu všechnu práci dělá partnerka. Rozdělení domácích prací je v každém vztahu zcela odlišné. Práce jsou rozděleny buď striktně, nebo naopak společně rozdělené a partneři se v nich střídají. Rozdělení zcela vyplynulo ze situace, partneři o něm nijak společně nemluvili, ani se nedomlouvali, co kdo bude dělat. Velký vliv na to má pracovní vytížení. Většina mužů i žen je svým partnerem za odvedenou práci pochválena, v jednom vztahu se partneři nechválí vůbec a považují to za samozřejmost.

Jak spolu muži a ženy komunikují a rozhodují o společných příjmech a výdajích?

Ani jeden pár nemá společný účet, každý z partnerů hospodaří se svými penězi sám. Partneři se společně podílí na výdajích, ve většině párů se to odvíjí od toho, kdo z partnerů vydělává. Pokud jeden z páru studuje nebo zrovna nemá peníze, výdaje převezme jeho partner. Partneři si většinou na půl dělí výdaje za bydlení. Většina páru neřeší například nákupy, zaplatí je ten, kdo má peníze. Jeden pár je výjimkou, má naprosto striktně rozděleny všechny výdaje a podrobně rozpočítává všechny společné položky. O pořízování

věci do domácnosti spolu všechny páry mluví, diskutují o tom, zda je věc potřeba nebo ne, popřípadě společně vybírají. Zejména pokud se jedná o větší věc. V případě maličkosti to koupí jeden z partnerů sám, s druhým o tom nemluví.

Jak probíhají konflikty mezi partnery a jak je partneři řeší?

Všechny páry se občas potýkají s nějakým problémem. Všichni muži, až na jednoho, uvádí, že se kvůli nim doma hádají. Naopak některé ženy říkají, že se doma nehádají, že jde spíše jen o výměny názorů, které se dají řešit v klidu, bez hádky. Některé z párů se naopak hádají často. Důvody k hádce bývají různé. Od maličností po vážnější věci, které ale partneři řeší málokdy. Muži častěji hovoří o tom, že se hádají právě kvůli maličkostem, které přerostou v konflikt.

Všem párům se stává, že se občas neshodnou a mají odlišné názory na různé věci. Řeší to různými způsoby. Kompromisem, ustoupením jednoho z partnerů, snahou o domluvu. Ženy se častěji snaží o domluvu. Pokud mužům ve vztahu něco vadí, někteří to partnerce řeknou přímo a hned, jiní většinou mlčí a nic jí neřeknou. Naopak ženy se to snaží partnerům říct vždy hned, narovinu a nedusit to v sobě. Skoro všichni partneři se po hádce usmířují, ve většině případů se jako první přijde usmířit partnerka.

Jakým způsobem si muži a ženy navzájem naslouchají?

Převážná většina mužů i žen má pocit, že je jejich partneři poslouchají a naslouchají jim, když potřebují. Jen někteří uvádí, že je partneři snad ani neposlouchají nebo ani nevnímají, že začali mluvit. Muži mají raději, když jim partnerka odpovídá a reaguje na to, co jí říkají. Také se shodují, že je v pořádku, že jim dává rady a říká, co si myslí. Naopak některé ženy ani nepotřebují, aby jim partneři odpovídali, stačí jim, že se jen vypovídají a tím se jim uleví. Ostatní ženy očekávají reakci a vytáčí je, když muž jen mlčí a neodpovídá jim. Všechny ženy sdílí se svým partnerem smutek i radost a rády si o tom s ním povídají. Někteří muži o tom se svými partnerkami nemluví a nechávají si to pro sebe.

Vnímají muži a ženy rozdíly ve způsobu komunikace svého protějšku?

Všichni účastníci výzkumu, ženy i muži, si myslí, že existuje výrazný rozdíl ve způsobu komunikace mužů a žen. Ženy si myslí, že jsou v komunikaci opatrnější, více upovídané, dávají najevo více emoce, jsou větší diplomatky než muži. Někteří muži nedokážou přesně

popsat v čem je rozdíl. Ostatní uvádí, že ve všem. Hovoří o zcela jiném jazyku. Ženy jinak interpretují, co se jim řekne, více mluví a všechno dlouho řeší.

5. DISKUZE

Považujeme za nutné se v diskuzi nejprve zastavit u přístupu, v jehož rámci byla práce vytvořena. Vzhledem k námi vybranému tématu jsme zvolili kvalitativní přístup. Tato volba se odráží v celém způsobu nazírání na dané téma. Je jím ovlivněn zvolený způsob výběru vzorku, způsob sběru dat, analýza dat a následná interpretace výsledků. Pro výzkum jsme vybrali 5 párů. Byli vybráni metodou prostého záměrného výběru, vzhledem k námi stanoveným kritériím. Každý partnerský vztah je jedinečný a je obtížné zařadit způsob komunikace partnerů do určitých kategorií. I takto nepříliš rozsáhlý vzorek znemožňuje případná zobecnění některých výsledků výzkumu. Ale to nebylo ani naší snahou. Naším cílem bylo hlouběji proniknout do komunikace mezi páry, které spolu žijí ve společné domácnosti, tudíž musí spolu řešit situace a aspekty společného soužití, které s tím souvisí. Snažili jsme se postihnout a upozornit na případné rozdíly v komunikaci, které mohou vést k neshodám či konfliktům. Témata a situace, které se opakovaly, nám však pomohly k vytvoření určitých kategorií, v rámci nichž jsme našly mnohé podobnosti.

Jsme si vědomi toho, že sběr dat ovlivnila naše osobnost a do jisté míry ovlivnila i způsob rozhovoru.

Velice nás překvapilo, s jakým nadšením všichni respondenti souhlasili s účastí na výzkumu a posléze i s chutí odpovídati na položené otázky. Ani v jednom případě se nestalo, že by kdokoli nechtěl na některou z otázek odpovědět. U většiny žen bylo patrné, že se účastní výzkumu hlavně proto, aby zjistily, co odpoví jejich partner a jakým způsobem on nahlíží na úroveň jejich komunikace. Často při začátku rozhovoru komentovaly, že jejich komunikace je špatná, že to ví už předem. Předpokládali jsme, že většina mužů nebude ochotna se účastnit výzkumu, ale k našemu překvapení souhlasili všichni muži.

Potvrdilo se nám očekávání, že ženy budou sdílnější než muži. Rozhovory s muži byly průměrně kratší než ty se ženami, i když se nedá říci, že by toho muži řekli obsahově méně. Ženy byly sice upovídanější než muži, ale obsahově řekly skoro totéž. Více popisovaly různé situace, používaly více opisů a výrazů pro stejné pojmy. Muži oproti tomu odpovídali stručně, jasně a výstižně. Zajímavé nám přišli reakce mužů na otázku, jak dlouho trvá jejich partnerský vztah a jak dlouho s partnerkou žijí ve společné domácnosti.

U většiny mužů se údaj o délce vztahu lišil s tím, co řekly jejich partnerky. Muži odpovídali dost neurčitě, například: „*Jé, tak to nevím, něco přes 6 let...*“. Až na další doptání se zamysleli a odpověděli poněkud přesněji. Muži udávali delší délku vztahu než jejich partnerky.

Dva muži mají vystudovaná práva, jeden z nich má ještě ekonomické vzdělání, což se odrazilo na způsobu jejich komunikace. Z jejich odpovědí byly patrné jasné formulace a jasné vymezení různých pojmů. Z odpovědí jejich partnerek bylo patrné, že mnohdy jim muži právě tímto způsobem komunikace neposkytují mnoho prostotu pro diskuzi a dle jejich slov se snaží vše vyřešit exaktně a přesně, s odkloněním od jakéhokoli prožívání. Toto zjištění odpovídá tradičnímu pojetí v rozdílech v komunikaci mezi muži a ženami. Tyto rozdíly popisují například Plzák (1986) a Kratochvíl (2009). I z výzkumů Tannen (1995) je patrné, že muži jsou více zaměřeni na věcné sdělení, častěji používají odborné výrazy, jejich sdělení má podobu přednášky a jsou v komunikaci více zaměřeni na získávání respektu, zatímco ženy se snaží o navázání blízkého vztahu a pozorné naslouchání.

Vhledem k poměrně rozsáhlým rozhovorům a zejména pak kvůli individuálním charakteristikám každého jedince došlo během zpracování dat k určitému zjednodušení výroků. To vše proto, aby mohly být výsledky uchopeny v rámci celku. I tak jsme se ale co nejvíce snažili o zachování jedinečnosti odpovědí každého z účastníků a o zachycení i jemných rozdílů v odpovědích mužů a žen.

V naší práci jsme se zaměřili na jednotlivé oblasti společného soužití, které jsme považovali za klíčové v partnerském soužití. Tyto oblasti se shodují se základními kategoriemi manželského soužití, tak jak je popsal Plzák (1973) a Kratochvíl (2009). Kromě chodu domácnosti, trávení volného času, řešení konfliktů a finančního hospodaření k nim řadí ještě výchovu dětí a sexuální život partnerů. Záměrně jsme vynechali oblast týkající výchovy dětí, protože jsme se v našem výzkumu zaměřili na bezdětné páry. Problematiku sexuálního života partnerů jsme vynechali z důvodu intimní povahy dané problematiky. Mysleli jsme si, že bude obtížné navázat kontakt s účastníky, zejména pak s muži, a dozvědět se potřebné informace, protože se jedná o intimní oblasti jejich společného života. Již v rámci rozhovoru bylo ale patrné, že tyto otázky mohly být s největší pravděpodobností zahrnuty do seznamu otázek, vzhledem k dobrému navázání

kontaktu a ochotě účastníků spolupracovat. V dalších výzkumech by bylo žádoucí se zaměřit i na tuto oblast partnerského soužití.

Z výsledků je zřejmé, že existují rozdíly ve způsobu komunikace mužů a žen. Lze zachytit situace, kdy jsou patrné rozdíly v nazírání na různé situace a na chování partnera. Typickým příkladem je jeden z párů, ve kterém partneři, ač odpovídali velice podobně, každý z nich situaci vnímal naprosto odlišným způsobem. Jeden muž například uvádí, že výběr dovolené je zcela v partnerčině režii. Dodává, že si sice navzájem sdělí, kam by chtěli jet, ale nakonec se jede vždy tam, kam chce partnerka. Partnerka naopak uvádí, že výběr dovolené je kompromisem, kdy se oba sejdou, navrhnou řešení, kam by chtěli jet a pak se společně rozhodnou pro některou z variant. V tomto páru jsou takto odlišné odpovědi partnerů časté.

U všech párů je zřejmé, že způsob trávení jejich volného času se odvíjí od pracovního vytížení. Všichni účastníci našeho výzkumu pracují, jen dvě z žen jsou studentky. Pokud partneři mají volný čas, rádi ho tráví společně. Když se partneři rozhodnou trávit volný čas sami, bez partnera či partnerky, oznamují to různými způsoby. Překvapilo nás, že v některých párech si partneři pouze navzájem oznámí, že odchází a dál už o tom nemluví, ani si nesdělí podrobnější informace.

Překvapila nás a zároveň i vyvrátila naše očekávání skutečnost, že se všichni muži aktivně účastní na chodu domácnosti. Pouze v jednom páru je patrné, že partnerka obstarává v domácnosti všechny činnosti sama. Pokládáme za zajímavé, že rozdělení domácích prací vzniklo u všech párů spontánně, zcela přirozeně vyplynulo ze situace. Všichni účastníci výzkumu se shodují na tom, že se o tomto tématu nikdy nebavili, ani si nerozdělovali, kdo co bude doma dělat. U párů není ani patrné stereotypní rozdělení prací na ženskou a mužskou, podílí se na chodu domácnosti stejnou měrou. Hlavní roli zde hraje zaměstnání partnerů, které do jisté míry ovlivňuje rozložení prací. I v této oblasti se projevuje různé nahlížení na situace ze strany muže a ženy, které nás překvapilo. Jeden muž uvádí, stejně jako jeho partnerka, že nemají striktně rozděleny domácí práce, že se na nich společně podílí. Z jeho pozdějších odpovědí je ale patrné, že doma obstarává většinu domácích prací, i když pracuje a jeho partnerka studuje a práci nemá. Tento rozpor mezi skutečným rozdělením domácích prací a jeho vnímáním může bránit vzniku určitých problémů ve vztahu.

Zajímavé nám připadá finanční hospodaření partnerů a společné výdaje. Skoro všechny páry se shodují na tom, že nemají striktně rozděleny výdaje. Ani jeden pár nemá společný účet, rozdělení výdajů se většinou odvíjí od toho, kdo více vydělává nebo zrovna má více peněz. Většina párů má se podílí stejnou měrou na nájmu za bydlení, ale ostatní věci, jako například nákupy neřeší společným rozdělením. Výjimkou je jeden pár, který má naopak velice striktně rozděleny výdaje. Muž má vystudovanou vysokou školu s ekonomickým vzděláním a možná i to se odráží na způsobu jeho nakládání s penězi. Vše si velice pečlivě přepočítává, má ve svých financích pečlivý systém. Ve společném hospodaření se to projevuje také. Když jdou s partnerkou nakoupit, nedělí si nákup napůl, ale přesně si rozpočítávají položky, podle toho, co si kdo koupil. Jeho partnerka uvádí, že by toto rozdělení mohlo být méně striktní, že by to tak moc neřešila, ale partner to tak vyžaduje. V dalších výzkumech by bylo žádoucí zjistit, zda se nesezdané soužití tímto způsobem finančního hospodaření neliší od manželství. Podobný výzkum by ovšem bylo třeba provést na velkém vzorku, a to s přihlédnutím k věku partnerů.

U všech párů se občas vyskytnou problémy, které vyústí v hádku. Většina mužů uvádí, že důvodem hádek bývají často maličkosti, což potvrzuje naše očekávání. Ženy naopak uvádí různé důvody. V této oblasti je snad nejvíce patrné různé nahlížení partnerů na situace, které společně prožívají. Například jedna z partnerek uvádí, že se skoro vůbec nehádají. Že už se dobře znají a že to jsou spíše malé výměny názoru v případě, kdy se řeší závažné věci. Dodává, že po sobě nekřičí, ani nehází nádobí. Její partner také uvádí, že se příliš nehádají, že už se znají ta dlouho, že vědí, co můžou od sebe navzájem čekat. Ale dodává, že pokud dojde k hádce, důvodem bývá nějaká maličkost a partnerka často vybuchne a křičí. Gray (2008) uvádí, že hádky často slouží kromě vyřešení problémů také k jiným účelům, například k útokům na partnera. Toto tvrzení se v našem výzkumu nepotvrdilo, u žádného z párů není patrné, že by hádky byly prostředkem útoků na partnera. Na druhé straně se potvrdilo, že na vznik a průběh konfliktů má vliv celá řada proměnných. Jsou to osobností rysy partnerů, očekávání, které partneři mají, vnější i vnitřní vlivy společného soužití, vývoj vztahu v čase. Stejně příčiny uvádí například i Novák (2007).

Muži i ženy jsou většinou spokojeni s tím, jakým způsobem jim partneři naslouchají a jak reagují na to, co spolu sdílejí. Potvrdilo se nám očekávání, že ženy často ani nepotřebují, aby je jejich partner poslouchal, a mají potřebu se jen vypovídat. Z odpovědí

je patrné, že muži ženy vyslechnou, jen výjimečně jim skáčou do řeči a spíše je nechají mluvit. Stejně tak jsme očekávali, že muži jsou raději, když jim partnerky odpovídají a reagují na to, co s nimi sdílí. Naše výsledky jsou do jisté míry v rozporu s tím, co uvádí ve svých studiích Deborah Tannen (1995). Z jejích výzkumů je zřejmé, že muži ženám často skáčou do řeči, přebírají hovor a témata hovoru směřují tam, kam potřebují.

U všech účastníků je patrné, že vnímají odlišný způsob komunikace mužů a žen. Ač někteří z respondentů nedokázali přesně popsat, v čem chápou rozdíl, je patrné, že rozdíl v komunikaci cítí a vnímají. Ženy si o sobě myslí, že jsou obecně sdílnější, taktnější, upovídanější, více dávají najevo emoce. Muži naopak jsou stručnější, jasněji formulují, co říkají a hovoří o tom, že ženy jinak interpretují, co jim je řečeno, potřebují neustále něco řešit a o něčem mluvit. Toto nazírání na rozdílný způsob komunikace potvrdilo naše očekávání.

6. ZÁVĚR

Naše kvalitativní studie partnerské komunikace vedla k následujícím závěrům.

Trávení společného času se u partnerů odvíjí od pracovního vytížení. Partneři spolu rádi tráví volný čas, ale naskytnou se i situace, kdy chtějí být sami, bez partnera nebo partnerky a oznámení této skutečnosti má různé podoby. Od prostého oznámení bez dalšího vysvětlování, přes obeznámení se situací a podání dalších informací, po žádost o svolení.

Partneři se společně podílí na chodu domácnosti. V některých párech je rozdělení prací nerovnoměrně, jinde se podílí oba partneři stejnou měrou. U všech párů vyplynulo rozdělení zcela přirozeně, ze situace, partneři se na tomto nijak nedomlouvali.

Partneři nemají společný účet, rozdělení výdajů není pevně stanovené, je u většiny závislé na tom, kdo z partnerů má stálý příjem nebo kdo má zrovna peníze. Pouze jeden pár má velmi striktně rozděleny výdaje. Partneři spolu mluví a diskutují o společných výdajích v domácnosti.

Všechny páry se občas potýkají s problémy a řeší společně konflikty. Ty mají různé příčiny. Od maličkostí po závažné věci. Jejich řešení je závislé na situaci, povaze osobností partnerů i na chuti partnerů problémy řešit. Velkou roli také hraje to, jak dlouho se partneři znají a ví, co mohou od druhého očekávat.

V převážné většině párů si partneři navzájem naslouchají, sdílí spolu radost i smutek.

Všechny ženy i všichni muži jsou přesvědčeni, že existuje mužský a ženský způsob komunikace, který je velice rozdílný. Míra odlišnosti se pak odvíjí od toho, jak oni sami jsou spokojeni ve svém vztahu a jak kvalitní komunikaci s partnerem či partnerkou mají. Stejně tak se shodují na tom, že existují typické situace, kdy si ženy s muži nepochopí nebo naopak někteří uvádí, že znají i situace, kdy si s partnerem či partnerkou rozumí lépe než s člověkem stejného pohlaví.

SOUHRN

Partnerská komunikace je základním stavebním prvkem každého vztahu. Partneri společně komunikují v rámci každodenních situací, střetávají se v různých oblastech svého života. Komunikace mezi partnery se odráží na kvalitě vztahu. Teoretická část práce nabízí ucelený pohled na problematiku partnerské komunikace. Naší snahou bylo objasnit a vysvětlit pojmy a oblasti, které souvisí s komunikací v partnerství. Komunikace je složitý proces, který probíhá v různých rovinách. Základním dělením je verbální a neverbální způsob sdělování informací. V partnerském svazku je komunikace základním aspektem jeho dobrého fungování. Je těžké vymezit, kdy partnerský vztah vzniká a jak zaniká. Každý partnerský vztah prochází různými fázemi, které se v průběhu času mění a mění se i chování a způsob komunikace partnera. Každý muž i žena vstupují do vztahu s určitými očekáváními, která se mohou navzájem lišit. Rozdílnost může být zdrojem neshod, popřípadě rozvratu vztahu. Ve vztazích mezi mladými lidmi došlo k výrazným změnám. Muži a ženy od vztahu očekávají něco jiného než dříve. Je patrný výrazný posun v pohledu na důležitost manželství. Došlo k rozvolnění společenských norem, zvýšila se rozvodovost a mladí lidé již manželství nechápou jako záruku bezpečí a stability vztahu. I proto stále roste počet nesezdaných soužití. Partnerská komunikace má svá specifika. Ta jsou zapříčiněna velice intimní povahou vztahu a jedinečností každého z partnerů. Základními složkami partnerské komunikace je dialog a vzájemné naslouchání. Partneri si předávají informace, prohlubují smysl řečeného, rozvíjí svůj vztah. V rámci každodenní komunikace se partneri potýkají s mnoha problémy, které je nutné řešit. Mají různé příčiny a partneri volí různé způsoby jejich řešení.

Předkládaný kvalitativní výzkum se zaměřuje na hlubší poznání problematiky komunikace mezi partnery, se zaměřením na základní oblasti partnerského vztahu. Výzkum je realizovaný s použitím kvalitativního přístupu. Data byla získávána prostřednictvím polostrukturovaného interview od pěti párů. Výzkumu se tedy účastnilo 5 mužů a 5 žen. Účastníci byli vybráni za použití metody prostého záměrného výběru. Pro účast ve výzkumu byla stanovena kritéria. Pár žije v bezdětném nesezdaném soužití déle jak jeden rok, partneri jsou ve věkovém rozmezí 25-30 let a oba souhlasili s účastí ve výzkumu jako pár. Získaná data byla podrobena kvalitativní analýze za použití dílčích metod kvalitativního zpracování dat. Postupovali jsme od nejjednodušších metod k těm

složitějším, získaná data jsme zpracovávali metodou prostého výčtu, pomocí metody vytváření trsů jsme opakující se znaky seskupili do primárních a sekundárních kategorií. Dále jsme použili metodu kontrastů a srovnávání, která nám pomohla zachytit rozdíly mezi identifikovanými znaky a metodou vyhledávání a vyznačování vztahů jsme se pokusili vysvětlit některé aspekty partnerského vztahu. Výsledkem jsou kategorie, které zachycují hlubší podstatu zkoumaných jevů. Kategorie jsou uvedeny z mužského i ženského hlediska zvlášť.

Partnerská komunikace se odráží a prolíná ve všech oblastech partnerského soužití. Partneři spolu řeší každodenní problémy chodu domácnosti, tráví spolu volný čas, řeší konflikty a neshody, a pokud usilují o to, aby jejich vztah byl harmonický a byli v něm spokojeni, musí se naučit komunikovat se svým protějškem.

S ohledem na výzkumné otázky, naše výsledky poukázaly na způsob komunikace a řešení situací v určitých oblastech partnerského soužití.

Z odpovědí účastníků je patrné, že způsob trávení volného času je do velké míry ovlivněn pracovním vytížením. Pokud ale partneři mají volný čas, ve většině případů ho rádi tráví společně. Když se rozhodnou trávit volný čas bez partnera nebo partnerky, informují o tom druhého různými způsoby, ve většině případů se shoduje způsob oznámení v rámci páru. Partner i partnerka si to navzájem jen oznámí, v jiných párech o tom mluví více a navzájem se podrobněji informují.

Na chodu domácnosti se podílejí všichni partneři. Výjimku tvoří jediný pár, ve kterém se o vše stará partnerka. Rozdělení domácích prací vzniklo u všech párů přirozeně, shodují se na tom, že si práci nijak nerozdělovali, že to vyplynulo ze situace. Velký vliv má opět pracovní vytížení partnerů.

Partneři se společně podílejí na výdajích do domácnosti, ale ani jeden z párů nemá společný účet. Každý partner si hospodář se svými penězi. Ve většině párů nemají partneři striktně rozděleny výdaje, často výdaje hradí ten, kdo zrovna má peníze.

V každém vztahu se partneři potýkají s problémy a neshodami, které občas vyústí v konflikt. Všichni muži, až na jednoho, uvádí, že se s partnerkou hádají. Ženy naopak tyto situace považují jen za výměny názorů a nenazývají to hádkami. Důvody hádek jsou různé, od maličkostí po závažné věci. Většina účastníků se shoduje, že pokud jim něco vadí, snaží

se to partnerovi říct hned a na rovinu. Muži i ženy se shodují, že se v těchto situacích snaží o domluvu, o dosažení kompromisu. Jen v ojedinělých případech jeden z partnerů ustoupí tomu druhému.

Převážná většina mužů i žen má pocit, že je jejich partneři poslouchají a věnují jim pozornost, pokud to právě potřebují. Muži se shodují, že jim vyhovuje, když ženy reagují na to, co jim říkají, popřípadě jim udílejí rady. Naopak některé ženy se chtějí jen vypovídat a ani neočekávají partnerovu reakci. Všechny ženy sdílejí se svým partnerem radost i smutek, někteří muži uvádějí, že si to raději nechávají pro sebe a s partnerkou o některých věcech nemluví.

Všichni muži i všechny ženy se shodují, že existuje mužský a ženský způsob komunikace. Vnímají rozdíl v tom, jak komunikují ženy a jak muži.

Problematika partnerské komunikace je značně obsáhlé téma, na které lze nahlížet mnoha různými způsoby. V naší studii se snažíme o prozkoumání různých způsobů komunikace a nahlížení mužů a žen na některé situace, které spolu partneři prožívají v rámci partnerského soužití.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

1. Allhoff, D., & Allhoff, W. (2008). *Rétorika a komunikace*. Praha: Grada.
2. Anderson, H. (2009). *Konverzace, jazyk a jejich možnosti*. Brno: NC Publishing.
3. Bednaříková, I. (2006). *Sociální komunikace*. Olomouc: Univerzita Palackého.
4. Bischoff, R.J. (2008). Research on Couple Communication. *Journal of Couple and Relationship Therapy*, 7, 71-72.
5. Carli, L. (2001). Gender and Social Influence. *Journal of Social Issues*, 57, 725-741.
6. Denton, W.H., Burleson, B.R. & Sprenkle, D.H. (1994). Motivation in marital communication: Comparison of distressed and nondistressed husbands and wives. *The American Journal of Family Therapy*, 22, 884-902.
7. DeVito, J. A. (2008). *Základy mezilidské komunikace*. Praha: Grada.
8. Edwards, R., & Hamilton, M.A. (2004). You Need to Understand My Gender Role: An Empirical Test of Tannen's Model of Gender and Communication. *Sex Roles*, 50, 491-504.
9. Facová, V., & Orel, M. (2010). *Komunikace se zaměřením na rétoriku*. Ostrava: Základní škola Ostrava-Dubina.
10. Fialová, L. (2000). Mladí lidé v rodině. In Fialová, L., Hamplová, D., Kučera, M., & Vymětalová, S. *Představy mladých lidí o manželství a rodičovství*. Praha: Sociologické nakladatelství.
11. Fromm, E. (1997). *Umění milovat*. Praha: Nakladatelství Josefa Šimona
12. Giddens, A. (1999). *Sociologie*. Praha: Argo.
13. Gray, J. (2008). *Mars a Venuše ve stresu*. Praha: Práh.

14. Hamplová, D. (2003). *Vstup do manželství a nesezdaného soužití v České Republice po roce 1989 v souvislosti se vzděláním*. Sociologický ústav AV ČR, získáno 17.2. 2012 z <http://studie.soc.cas.cz/>
15. Hartl, P. (2004). *Stručný psychologický slovník*. Praha: Portál.
16. <http://www.czso.cz/>
17. Janoušek, J. (2007). *Verbální komunikace a lidská psychika*. Praha: Grada.
18. Klenková, J. (2006). *Logopedie*. Praha: Grada.
19. Kratochvíl, S. (2009). *Manželská a párová terapie*. Praha: Portál.
20. Kreidl, M. (2010). Dochází v ČR ke konvergenci hodnotového profilu lidí žijících v manželství a nesezdaném soužití?. *Sociální studia*. 7, 85-100.
21. Křivohlavý, J. (1973). *Konflikty mezi lidmi*. Praha: Avicenum.
22. Křivohlavý, J. (1988). *Jak si navzájem lépe porozumíme*. Praha: Svoboda.
23. Maříková, H., Petrusek, M., & Vodáková, A. (1996). *Velký sociologický slovník*. Praha: Karolinum.
24. Matějková, E. (2007). *Jak řešit konflikty a problémy v partnerských vztazích*. Praha: Grada.
25. Miovský, M. (2006). *Kvalitativní přístup a metody v psychologickém výzkumu*. Praha: Grada.
26. Mleziva, J. (2000). *Encyklopedie lži, podvádění a klamání s příklady a obrana proti nim*. Praha: Vyšehrad.
27. Mullerová, O., & Hoffmannová, J. (1994). *Kapitoly o dialogu*. Praha: Pansofia.
28. Nakonečný, M. (1999). *Sociální psychologie*. Praha: Academia.
29. Nazare-Aga, I. (1999). *Nenechte sebou manipulovat*. Praha: Portál.
30. Nichols, M.P. (2005). *Zapomenuté umění naslouchat*. Praha: Návrat domů.
31. Novák, T. (2007). *Hádky v manželství*. Praha: Grada.

32. Novák, T., & Průchová, B. (2007). *Předrozvodové a rozvodové poradenství*. Praha: Grada.
33. Pease, A., & Pease, B. (2003). *Proč ženy neumí číst v mapách*. Brno: Alman.
34. Pease, A., & Pease, B. (2004). *Knížka o mužích a ženách*. Brno: Alman.
35. Plaňava, I. (2000). *Manželství a rodiny*. Brno: Doplněk.
36. Plaňava, I., & Rašticová-Cilečková, M. (1999). *Percepce rozdílů maskulinní a femininní komunikace*. Sociální studia. Získáno 5. 3. 2012 z <http://socstudia.fss.muni.cz>
37. Plháková, A. (2006). *Dějiny psychologie*. Praha: Grada.
38. Plzák, M. (1973). *Poznání a léčba poruch manželského soužití*. Praha: Avicenum.
39. Plzák, M. (1986). *Gordické uzly*. Praha: Mladá fronta.
40. Plzák, M. (2002). *Manželský svár*. Šlapanice: Era.
41. Podgórecki, J. (1998). *Sociální komunikace v edukaci*. Ostrava: Repronis.
42. Pokorný, J. (2002). *Cesty k nezávislosti osobnosti*. Brno: Cerm.
43. Poněšický, J. (2004). *Fenomén mužství a ženství: Psychologie ženy a muže, rozdíly a vztahy*. Praha: Tritton.
44. Pospíšil, M. (2008). *Slovní manipulace v komunikaci, jak vyvrátit nad lží a chytráctvím*. Plzeň: Miroslav Pospíšil.
45. Rodná, K. (2011). Život s manipulátorem; Když láska přináší utrpení. *Psychologie Dnes*, 11, s.20.
46. Salamonová, S. (1993). Neverbální komunikace a posturální prejavy. *Československá psychologie*, 37, 351-356.
47. Satir, V. (2006). *Knihy o rodině*. Praha: Práh.
48. Seltzer, J., (2000). Families Formed outside of Marriage. *Journal of Marriage and the Family*, 62, 1247 – 1268.

49. Sonet, D. (1995). *Dobry partnerský vztah: Jak dosáhnout harmonického manželství*. Praha: Portál.
50. Sternberg, R. J. (2001). *Psychology: in search of the human mind*. Orlando: Harcourt College Publishers.
51. Tannen, D. (1995). *Ty mi prostě nerozumíš*. Praha: Mladá fronta.
52. Tyrlík, M., Macek, P., & Stehlíková, J. (2008). Zdroje důvěry při řešení partnerských konfliktních situací. *Československá psychologie*, 52, 3, 276-288.
53. VanPelt, N. (2001). *Umění komunikace*. Praha: Advent – Orion.
54. Venglářová, M. (2008). *Průvodce partnerským vztahem*. Praha: Grada.
55. Vidal Graf, S., & Vidal Graf, C. (2007). *Jak se dobře pohádat s partnerem*. Praha: Portál.
56. Vohlídalová, M. (2010). Kdo podává žádost o rozvod a jaké jsou příčiny rozpadu partnerských vztahů?. *Gender, rovné příležitosti, výzkum*, 12, 48-56.
57. Vybíral, Z. (1999). *Co, čím, jak a s kým komunikujeme?*. Hradec Králové: Gaudeamus.
58. Vybíral, Z. (2000.) *Psychologie lidské komunikace*. Praha: Portál.
59. Vybíral, Z. (2005). *Psychologie komunikace*. Praha: Portál.
60. Vymětalová, S. (2000). Partnerský vztah. In Fialová, L., Hamplová, D., Kučera, M., & Vymětalová, S. *Představy mladých lidí o manželství a rodičovství*. Praha: Sociologické nakladatelství.
61. Výrost, J., & Slaměník, I. (Ed.). (2008). *Sociální psychologie*. Praha: Grada.
62. Watzlavick, P., Bavelasová, J.B., & Jackson, D. (2011). *Pragmatika lidské komunikace*. Brno: Newton Books.
63. www.demografie.info.cz
64. www.putlearningfirst.com

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha č. 1: Zadání diplomové práce

Příloha č. 2: Český a cizojazyčný abstrakt diplomové práce

Příloha č. 3: Ukázka přepisu rozhovoru se ženou

Příloha č. 4: Ukázka přepisu rozhovoru s mužem

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Magisterské

Diplomant: Lenka Minářová

Vedoucí práce: Prof. PhDr. Alena Plháková., CSc.

Název tématu (česky): Partnerská komunikace z mužského a ženského pohledu

Název tématu (anglicky): Couple's communication from men's and women's view

Anotace: Tato diplomová práce si klade za cíl zmapovat problematiku partnerské komunikace, zejména rozdíly ve způsobu komunikace mužů a žen. Teoretická část se věnuje jednotlivým aspektům komunikace v partnerském vztahu. Navazující výzkumná část předkládá kvalitativní studii zkoumající aspekty partnerské komunikace s cílem hlouběji zmapovat způsob komunikace mužů a žen. Výzkumný soubor tvoří 5 párů, 5 mužů a 5 žen. Výzkum je realizovaný prostřednictvím polostrukturovaného interview a data zpracovány dílčími metodami kvalitativní analýzy.

Zásady pro vypracování:

1. Studium relevantní české a zahraniční literatury zabývající se komunikací mezi partnery
2. Zpracování teoretické části zaměřené na problematiku párové komunikace
3. Příprava kvalitativního výzkumu
4. Realizace výzkumu s 5 páry – 5 mužů a 5 žen ve věkovém rozmezí 25-30 let, žijící alespoň rok ve společné domácnosti bez dětí, výzkumná metoda: polostrukturovaný rozhovor
5. Kvalitativní rozbor a interpretace výsledků
6. Zpracování, diskuze, závěr a souhrn

Termín finalizace zadání diplomové práce ve STAGu:

Univerzita Palackého v Olomouci

Filozofická fakulta

Katedra psychologie

Studijní obor: **Psychologie**

Školní rok: **2011/2012**

ABSTRAKT

Jméno: **Lenka Minářová**

Název diplomové práce: **Partnerská komunikace z mužského a ženského pohledu**

Vedoucí práce: **Prof. PhDr. Alena Plháková, CSc.**

Počet stran a znaků: 85 stran, 164 169 znaků

Počet příloh: 4

Počet titulů použité literatury: 64

Tato diplomová práce si klade za cíl zmapovat problematiku partnerské komunikace, zejména rozdíly ve způsobu komunikace mužů a žen. Teoretická část se věnuje jednotlivým aspektům komunikace v partnerském vztahu. Navazující výzkumná část předkládá kvalitativní studii zkoumající aspekty partnerské komunikace s cílem hlouběji zmapovat způsob komunikace mužů a žen. Výzkumný soubor tvoří 5 párů, 5 mužů a 5 žen. Výzkum je realizovaný prostřednictvím polostrukturovaného interview a data zpracovány dílčími metodami kvalitativní analýzy.

Klíčová slova:

Komunikace, partnerský vztah, rozdíly mezi muži a ženami, naslouchání, konflikty

.

The University of Palacký in Olomouc

Philosophical Faculty

Department of Psychology

Subject of Study: **Psychology**

School Year: **2011/2012**

ABSTRACT OF THESIS

Name **Lenka Minářová**

Diploma Project Title **Couple's communication from men's and women's view**

Project Mentor **Prof. PhDr. Alena Plháková, CSc.**

Number of Pages and Characters: 85 pages, 164 169 characters

Number of Appendices: 4

Number of references: 64

The aim of my Diploma Thesis is to review the topic of communication in partnership, mainly the differences in the way how men and women communicate. The Theoretical Part is focused on particular aspects of partnership's communication. Following part of the survey presents qualitative study researching aspects of partnership's communication in order to evaluate the form of male and female communication more deeply. The complex of the survey includes five couples, five men and five women. The survey is realized by means of half-structured interview. The data are processed by component methods of qualitative analysis

Key words:

Communication, Partnership, Differences among Men and Women, Listening, Conflicts

UKÁZKA PŘEPISU ROZHOVORU SE ŽENOU

Pohlaví: žena

Věk: 23

Délka vztahu/délka společného bydlení: 5,5 roku/ 3,5 roku

Jezdíte společně na dovolenou? Kde jste spolu naposled byli? A jak ten výběr dovolené probíhá? Ano jezdíme, naposled, tak záleží, jestli myslíš nějakou delší nebo třeba jen víkendy. Semtam na víkendy, teďka jsme byli ve Španělsku. Probíhá to tak, že se domluvíme, tak střídavě, každý s něčím přijde, občas máme odlišné představy, kam bysme chtěli jet a většinou se sejdem. Domluvíme se, že buď jedem tam, nebo tam, ale ke spokojenosti obou.

Jak trávíte svůj volný čas? (Každý sám? Nebo dohromady?) Teďka hodně pracujeme, tak jsme více spolu, ale není to volný čas.

Máte společné koníčky? Jak se to vezme, ty dovolený máme plný třeba kola, běžek, tak to tak je společný koníček, ta dovolena.

Když chcete trávit volný čas sama, jak to partnerovi řeknete? Třeba když chcete večer někam jít a nebudete tak doma. Většinou je jedno, kde jsem, protože on hodně pracuje, hlavně večer. V podstatě se ho neptám nebo takhle. Nedomlouváme se, většinou mu to řeknu tak, jak to je, že prostě někam jdu.

Jak partner řekne Vám, že má na večer nějaký program? Například, že jde s kamarádem na koncert, pak posedět na pivo, a tudíž se vrátí až pozdě večer. On moc nechodí, hodně pracuje. A jinak mi to tak řekne, že jde na pivo, s kým jde, abych věděla. Když jde občas, tak mi to normálně řekne, někdy mi to vadí, jsem občas naštvaná, protože přes týden pracuje a o víkendu třeba chce jít s chlapama, tak to se mi nelíbí, ale jde.

Jak máte rozdělené domácí práce? Kdo třeba vaří, uklízí, pere, stará se o nákupy...? Máme to tak jako na střídačku, co kdo dělá. Nemáme to nijak rozdělený, co mám teda vyhraněný, tak to je praní. On by Luděk aji chtěl, ale já ho k tomu nepustím. Jednou to vypral dost špatně, tak už peru jenom já. Naštěstí umí vařit, takže se ve všem střídáme. I v nákupech. I když na nákupy spíš chodí on, nemáme auto, tak abych to nemusela tahat. Ale v podstatě chodíme oba, nijak to striktně rozdělený nemáme. Napadlo, že to je vlastně asi hodně vzácný, že my jsme se nemuseli ani nijak domlouvat

Chválí Vás partner za pomoc nebo to bere jako samozřejmost? Jasný. Chválí mě. On mě hodně oceňuje. Někdy si o to musím tak trochu říct, tak trochu naznačit, ale chválí mě. Já taky chválím, vím, že to je nezbytný.

Máte to takto naučené z rodiny, nebo jste to začala dělat až teď, ve vztahu? U nás to takhle moc nebylo, u nás všechno dělala mama, tatka moc ani nenakupoval. Ale Luděk žil dlouho sám, neviděl toho moc u rodiny, takže on je hodně samostatnej, dělá spoustu věcí sám. Má to tak naučený.

Jak v domácnosti hospodaříte? Každý sám nebo máte společný účet? Společnej účet nemáme, ale my to moc neřešíme. Jakoby takhle, že když jde někdo něco nakoupit, tak si to rozdělujem, tak to ne. Platíme společně, teďka většinou Luděk, protože já těch peněz

moc nemám. Ale většinou se střídáme, dohodnem se. Máme v tom docela bordel, moc to neřešíme, sem tam si půjčíme, pak si to nevrátíme. Ale střídá se to, takže ono se to vynuluje. Společně teda peníze takhle rozhodně nemáme.

Když je potřeba pořídit něco do domácnosti, jak to probíhá? (Mluvíte o tom nákupu spolu?) Většinou se o tom pobavíme, že něco potřebujem. Nebo že já něco potřebuju a pobavíme se a pak to koupíme. Když je to něco dražšího, tak to koupí Luděk, když jsou to maličkosti, tak to ani neřešíme a koupí to jeden z nás. Naposled jsme kupovali pracku, tak tam nebylo co řešit, prostě jsme ju koupili.

Když vyvstane nějaký problém, jak to řešíte? Například Vás někdo moc naštve, v práci, v blízkém okolí. Tak, já to řeším hodně intenzivně. Jsem taková intenzivní a dost to tak i prožívám. Takže já třeba vybuchnu, vlastně jsem tak trochu i hysterka (smích). Takže to prožívám, pak to potřebuju někomu říct. **A komu to nejčastěji říkáte?** Tak doma. Přijdu domů a řeknu to Ludkovi. Mně stačí se většinou jenom vypovídat. **Jakože nepotřebujete, aby Vám druhý reagoval?** Často ne. Stačí mi, když se prostě vykecám a uleví se mi.

A když vyvstane nějaký problém u vás doma, jak to řešíte? Řekneme si to. Jakým způsobem? Tak jak to je, na nic si už nehrajem, takže než abychom byli na sebe naštvaní, tak si to řekneme narovinu a přímo. **Takže když je nějaký problém nebo Vám něco vadí, tak to řeknete hned a přímo?** Určitě, hned to říkám nic neodkládám.

Co si představíte pod pojmem hádka? Tak normálně asi řev, že na sebe lidi ječí.

A hádáte se tedy doma? (Co bývá nejčastější příčinou?) Tak hádáme. Já si myslím, že se moc nehádáme, někdo by asi řekl, že jo, ale ony to jsou normálně jen výměny názorů. Není to, že bysme po sobě řvali, házeli nádobím nebo tak. Prostě, když mi něco vadí, tak to řeknu hned a přímo a tam podle mě není potřeba se hádat. Ale když už něco řešíme, tak to jsou takový maličkosti, spíš na doladění. Rozhodně se nehádáme kvůli závažným věcem, to spolu normálně vyřešíme tím, že se spolu pobavíme. Semtam třeba zvýšíme hlas, ale neřvem po sobě. Já nemám ráda, když se lidi dohádají, pak prásknou dveřma a nebaví se spolu, tak to se mi nelíbí. Zbytečně to vyvolává další napětí a tak podobně.

Stalo se Vám někdy, že jste se s partnerem v něčem vyloženě neshodli? Třeba ve výběru něčeho, kdy jste každý měl úplně odlišný názor? Jak jste to vyřešili? Teďka si nic nevybavuju, ale většinou se nějak domluvíme. Pobavíme se o tom a není to, že bysme druhého nějak přesvědčovali nebo mu hatili jeho názor, to vůbec ne. Já se nepletu do věcí, kterým třeba nerozumím a na věcech, který víme, že bysme se neshodli, tak to jsou takový, kterým nerozumíme nebo tak. Tak to dycky necháme na tom druhým, kterej tomu rozumí.

Usmířujete se po hádce? Jakým způsobem? Přijde někdo z vás první za tím druhým? My to vždycky tak hezky zakončíme do hladka, že vlastně na sebe nejsme ani naštvaní, většinou se navzájem omluvíme, takže se moc neusmírujem. Pokud jo, tak je to spíš příjemné. A tak na střídačku, někdy přijdu první já, někdy on.

Stává se Vám často, že dlouze hovoříte? Jo, to jo. Já jsem hodně ukecaná.

Kde častěji mluvíte? S kým? (Spíše v práci nebo doma? Stejnou měrou s muži a se ženami?) Asi nemůžu takhle říct, myslím, že všude, aji s babama, aji s chlapama. Pak jsem hodně výřečná, když přijde domů Luděk, tak mám vždycky potřebu na něho všechno vysypat. **A jak na to reaguje?** No, on mě někdy ani moc neposlouchá, ale jak jsem říkala,

já kolikrát se potřebuju jenom vykecat. **A co máte raději? Když mlčky poslouchá nebo když vyjadřuje svůj názor nebo dává rady?** To je jak kdy, když potřebuju s něčím pomoci, třeba s něčím do školy, tak mám radši, když by mi k tomu něco řekl. Často taky jen tak plácám, tak když nic neříká, tak to moc nevadí. **A když Vás něco štve, nebo Vám není dobře, tak mu to řeknete?** Jo, to určitě, řeknu mu to hnedka. **A na to reaguje jak?** Snaží se mi pomoci. Jde vidět, že mu na mně záleží. No, my už se fakt známe hrozně dlouho, takže já přesně vím, co mám říct. Když potřebuju nebo chci, aby mě poslouchal, tak mu prostě chytnu hlavu, otočím ju od počítače a řeknu mu, že potřebuju, aby mě poslouchal. Nebo mu řeknu: Ted' nemusíš nic dělat, ani říkat, potřebuju se vykecat. **A funguje to?** Jo, funguje. **A když máte radost? Jak to dáte partnerovi najevo?** Určitě! Sdílím to s ním. Buď mu to zavolám hned nebo mu to řeknu pak doma, ale určitě, říkám mu to.

Cítíte rozdíl, když si povídáte doma s partnerem nebo třeba s někým jiným, s přítelkyní nebo spolupracovníkem? Tak rozdíl v tom asi bude. Přemýšlím. Já nemám problém říct komukoli cokoli, ale tak doma se bavíme asi víc dopodrobna a intimněji. A hodně se známe, tak kolikrát si nemusíme ani vysvětlovat co jak myslíme, protože už to prostě víme.

Myslíte, že existuje nějaký rozdíl mezi tím, jak komunikují ženy a jak muži? Něco jako mužský a ženský způsob? Tak to určitě. **A v čem myslíte, že je ten rozdíl?** Ted' mě momentálně nic nenapadá, ale tak ženský jsou podle mě celkově mnohem víc ukecaný. Víc toho namluví, i když si nemyslím, že si toho jakoby řeknou víc, to asi ne. Chlapi to berou tak věcně a stručně.

Napadá Vás nějaká typická situace, kdy si třeba žena s mužem nepochopí? Tak to mě ted' vůbec nic nenapadá. Ani od nás...i když... Třeba při výběru barev. To já vždycky šílím. Jak může někdy Luděk dát nějaký dvě barvy dohromady, to já nechápu. Celkově asi to estetický cítění je dost odlišný a ženský proto asi mají větší cit a tak třeba v tomto si nemůžou rozumět.

Anebo naopak situace, kdy si může žena s mužem rozumět lépe než dvě ženy a dva muži spolu? Jé, tak to nevím.

UKÁZKA PŘEPISU ROZHOVORU S MUŽEM

Pohlaví: muž

Věk: 30

Délka vztahu/délka společného bydlení: 6let/ 5let

Jezdíte společně na dovolenou? Ano, jezdíme. **Kde jste spolu naposled byli?** Jejda... ale jo, vzpomenu si. Byli jsme ve Španělsku, na týden. **A jak ten výběr dovolené probíhá?** Tak Jana chtěla jet do Španělska, tak jsme jeli. **A Vy jste souhlasil? Nebo jste chtěl jet jinam?** Souhlasil jsem, i když možná bych jel jinam. Ale nakonec se mi tam líbilo. A nebylo to, že by mě musela přemlouvat.

Jak trávíte svůj volný čas? Každý sám nebo dohromady? Dohromady, teď ho moc nemáme, ale dohromady.

Máte společné koníčky? Společné koníčky nemáme.

Když chcete trávit volný čas sám, jak to partnerce řeknete? Třeba když chcete večer někam jít a nebudete tak doma. Takových chlapů moc není, já spíš mám ty Berušáky (skautský oddíl – pozn.) A ty mám povolený, nebo spíš nařízený. Jinak moc nechodím. A jinak se ptám. **Jako jestli můžete nebo ne?** Jo, jestli můžu.

A bývá Vám to dovoleno? Ano.

Jak partnerka řekne Vám, že má na večer nějaký program? Například, že jde s kamarádkou na koncert, pak posedět na vínko, a tudíž se vrátí až pozdě večer. Tak ta to oznamuje. Já jsem Ti to neřekla? Večer někam jdu. Prostě oznamuje. **Protestujete třeba někdy?** Ne, to nemá cenu. Pokud to pro mě neznamená, že ju musím někde v noci vyzvednout, tak neprotestuju. Stejně by to k ničemu nebylo. (smích)

Jak máte rozdělené domácí práce? Kdo třeba vaří, uklízí, pere, stará se o nákupy...? Podle toho kdo stihá. Když někdo řekne, že uklidí, tak prostě uklidí a je jedno, kdo to dělá. Nádobí většinou umývám já, protože po Janičce vždycky zbyde k večeru, tak to dělám já. Vaříme výjimečně, já možná častěji. **Takže vyloženě striktně to rozděleno nemáte?** To rozhodně ne. Jo, já nesmím prát. Svoje si vyperu, ale jinak nemůžu. **A proč?** Tak mohl bych to pokazit. **Už se to někdy stalo?** Stalo. Prostě jsem špatně vypral. **Jak máte rozděleny nákupy?** Já chodím nakupovat, Janča jen když třeba já dlouho nejdu nakoupit nebo když vidí, že je opravdu doma něco potřeba a já nemám čas, tak to jde, ale jinak já.

Jak toto rozdělení vzniklo? Přirozeně. Úplně. Vzniklo to z toho našeho denního režimu. Ona jde ráno do školy, já jsem ještě doma, takže udělám, co je potřeba do práce a pak mám čas, takže dělám věci doma.

Chválí Vás partnerka za pomoc nebo to bere jako samozřejmost? Určitě chválí. Pochvalám přikládá zvláštní význam. Je to moje jediné ocenění. (smích)

Máte to takto naučené z rodiny, nebo jste to začal dělat až teď, ve vztahu? U nás to vždycky dělala všechno maminka, takže ne, dělám to takhle až ve vztahu.

Jak v domácnosti hospodaříte? Každý sám nebo máte společný účet? Nemáme společný účet. Máme každý svůj.

Jak se podílíte na provozu domácnosti? Kdo co platí? Teďka většinu platím já. Je to o domluvě. Z dlouhodobého hlediska o domluvě, teďka platím já, Jana chodí do školy, tak nemá peníze. Já platím nájem, nákupy, neřešíme to, že bychom to nějak rozpočítávali. **A když jdete třeba večer do hospody?** Tak platím já. A pokud nemám, tak mi žena ochotně půjčí.

Když je potřeba pořídit něco do domácnosti, jak to probíhá? Já tak moc nějak celkově nerad řeším nějaké nákupy dopředu plánované, ale když je něco potřeba, tak se o tom pobavíme, shodneme a já to pak koupím.

Když vyvstane nějaký problém, jak to řešíte? Například Vás někdo moc naštve, v práci, v blízkém okolí. Sdílíme to spolu doma. Řeknu to Janě.

A když vyvstane nějaký problém u vás doma, jak to řešíte? Tak my víme, jak to dopadne. **A jak to dopadne?** No, vychladne to. Takže víme, že nemá smysl se hádat, tak to vyřešíme. Stejně je to vždycky kvůli nějaké capině, tak jak u všech. **Takže myslíte, že důvodem hádek bývají „capiny“, tím myslíte jako maličkosti?** Jo, maličkosti, kraviny. Jo, myslím, že spousta lidí se hádá kvůli tomu.

Co si představíte pod pojmem hádka? Řev, zvýšený hlas, tak něco...

A hádáte se tedy doma? Jo, to jo. Určitě. Ale to jsou malé výměny názorů. Jana ječí, ale za deset minut ji to přejde.

Stalo se Vám někdy, že jste se s partnerkou v něčem vyloženě neshodli? Třeba ve výběru něčeho, kdy jste každý měl úplně odlišný názor? Jak jste to vyřešili? Neradi společně vybíráme. Já nevím, třeba něco nakupovat, tak to je vždycky na dlouho, musíme projít všechny obchody a všechno zkusit a já bych to vzal v prvním nebo druhým, ale my musíme vždycky všechno projít a až pak se rozhodnout. Ale většinou pak vybere Jana.

A stalo se, že jste měli někdy na něco úplně odlišný názor? A vůbec jste s neshodli? No, tak třeba marihuana. Tak Jana na to má názor jasnej, já na to mám jinej názor. A jak jste to vyřešili? Nijak. My jsme se neshodli, takže já to tajím. Co neutajím, tak je můj průser. Prostě se v tom neshodnem. Já bych si potřeboval jednou za čas nahulit, ona by byla radši kdybych nehulil vůbec. A kdyby věděla, že hulíte nebo když to zjstí, tak jak reaguje, začne křičet a je zle, takže já radši chodím tajně a pak je klid.

Jakým způsobem dáváte najevo, že Vám něco vadí? Určitě, řeknu to hned, nedusím to v sobě a řeknu to. **Napřímo?** Jasně, napřímo. **A naopak, když máte radost?** Tak taky, hnedka to sdílíme.

Usmířujete se po hádce? Jakým způsobem? Necháme to vychladnout a pak se sbližujeme. **Přijde někdo z vás první za tím druhým?** Ne, to se nedá tak říct, to je na střídačku. Já nevybuchuju, takže já nemusím vychladnout, ale většinou ten, kdo vybuchne, tak jak vychladne, tak se přijde omluvit.

Stává se Vám často, že dlouze hovoříte? No, moje historky nemají pointu, takže možná jsou delší než by měly, takže nejspíš hovořím často a dlouho.

Kde častěji mluvíte? Častěji určitě v práci. **S kým?** Stejnou měrou s muži a se ženami? Rozhodně víc s chlapama.

Když partnerce doma něco povídáte, jak reaguje? Odpovídá Vám anebo mlčky naslouchá? Často dává rady, občas mě ani nevnímá. Ale když vnímá a poslouchá, tak vlastně rady dává vždycky.

Cítíte rozdíl, když si povídáte doma s partnerkou nebo třeba s někým jiným, s přítelem nebo spolupracovníkem? Samozřejmě, musím přizpůsobit i slovník, nepoužívám některé výrazy a nesmím mluvit jak primitiv. **A s kým mluvíte jako primitiv?** Tak občas v práci.

Když máte problém nebo Vám není dobře, je Vám smutno, mluvíte o tom s partnerkou? Pokud to nepozná, tak asi ne. Nemám žádný extra problémy, který bych potřeboval vyřešit. **A kdybyste jí něco řekl, tak jak by zareagovala?** Snažila by se mi pomoci, určitě.

A když máte radost? Jak to dáte partnerce najevo? Tak taky, hnedka to sdílíme.

Myslíte, že existuje nějaký rozdíl mezi tím, jak komunikují ženy a jak muži? Něco jako mužský a ženský způsob? Samozřejmě. **V čem vidíte rozdíl?** Nejčastější problém je, že ženský všechno dlouho řeší. Já to mám prostě vyřešený hned a Jana o tom potřebuje pořád mluvit a 5x to zopakovat. V tom vidím jedinej problém. No, tak jako občas cítím z toho, jak Jana mluví, takovej ten řídicí motiv toho... **Jako že vás někam směřuje?** Jo, přesně tak, že mě směřuje. To má jak její maminka. Taky to tak dělá. Ony se ty vzorce kopírujou. **Ano? Myslíte, že kopírujeme chování svých rodičů? Určitě. V čem třeba?** Právě v té komunikaci. Víc už mě k tomu nenapadá.

Napadá Vás nějaká typická situace, kdy si třeba žena s mužem neporozumí? Tak kdybych byl fanoušek fotbalu nebo hokeje, tak to by mi třeba nemusela Jana rozumět. Ale Jana třeba když něčemu nerozumí, tak se do těch věcí neplete, takže u nás to tak není a jinak nevím. Nic mě nenapadá.

Anebo naopak situace, kdy si může žena s mužem rozumět lépe než dvě ženy a dva muži spolu? Tak jako ta komunikace mezi chlapem a ženou je o kompromisu. Když se dva chlapi spolu baví, tak to nemusí řešit. Prostě když s tebou nechci vyjít, tak s ním nevyjdu a hotovo. S tou ženskou se snažím vyjít s každou. Z druhé strany je to taky stejně. Je tam snaha o nějakou domluvu. S chlapem třeba nejsem tak ochotnej, s ženskou to je jinak. **S každou ženou se snažíte vyjít?** Ano, s každou. Už jsem tak naprogramovanej, abychom se domluvili.